Essi Korhonen

Vapaaehtoisen paikallisen arvion rooli suomalaisten kaupunkien kestävässä kaupunkikehityksessä

Johtamisen akateeminen yksikkö
Julkisjohtaminen
Hallintotieteiden maisteri

Vaasa 2025

VAASAN YLIOPISTO
Johtamisen akateeminen yksikkö
Tekijä: Essi Korhonen
Tutkielman nimi: Vapaaehtoisen paikallisen arvion rooli suomalaisten kaupunkien kestävässä kaupunkikehityksessä
Tutkinto: Hallintotieteiden maisteri
Koulutusohjelma: Hallintotieteiden maisteri
Opintosuunta: Julkisjohtaminen
Työn ohjaaja: Antti Mäenpää
Valmistumisvuosi: 2025 **Sivumäärä:** 83

TIIVISTELMÄ:
Tässä tutkielmassa tarkastellaan vapaaehtoisen paikallisen arvion (Voluntary local review, VLR) roolia kestävän kaupunkikehityksen edistämisen työkaluna suomalaisissa kaupungeissa. Tutkielman lähtökohtana on kirjoittajan oma kokemus vapaaehtoisen paikallisen arvion työstämisestä Ylöjärven kaupungissa syksyllä 2024. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten vapaaehtoista paikallista arviota voidaan hyödyntää YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman toimeenpanossa kaupungeissa. Tutkimus yhdistää kirjallisuuskatsauksen kestävän kehityksen ja kestävän kaupunkikehityksen teorioista, sekä Espoon, Turun, Helsingin, Tampereen, Vantaan ja Ylöjärven julkaisemat vapaaehtoiset paikalliset arviot. Lisäksi tutkimusta varten on toteutettu kaupungin edustajien haastatteluja.

Tämän tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen muodostaa kestävä kaupunkikehitys, Agenda 2030 -toimintaohjelman 17 kestävän kehityksen tavoitetta, sekä kestävyyden kolme ulottuvuutta. Kestävä kehitys nähdään kaupunkien kontekstissa prosessina, jossa kaupungit pyrkivät täyttämään asukkaidensa tarpeet vaarantamatta tulevien sukupolvien elinmahdollisuuksia. Keskeisiä viitepisteitä ovat Brundtlandin raportti (1987), Haughtonin (1999) tasa-arvon periaatteet sekä Stockholm Resilience Centerin (2017) malli, joka korostaa ekologisen kestävyyden perustavaa roolia muiden ulottuvuuksien mahdollistajana.

Tutkielman tulokset osoittavat, että vapaaehtoisen paikallisen arvion keskeinen arvo on sen kyky lisätä poikkihallinnollista yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kestävän kehityksen tavoitteista suhteessa oman organisaation työhön. Vapaaehtoista paikallista arviota voidaan käyttää seurantavälineenä, sekä strategisen kehittämisen ja viestinnän työkaluna. Raporttien sekä haastattelujen perusteella vapaaehtoisen paikallisen arvion hyödyntämisen motiiveiksi tunnistettiin kaupunkien pyrkimys kestävän kehityksen edelläkävijyyteen, yhteistyön rakentamiseen niin kansallisesti kuin kansainvälisesti, sekä kestävän kehityksen tavoitteiden edistämisen vahvistaminen koko organisaation toiminnassa.

Tutkielmassa todetaan, että vapaaehtoiset paikalliset arviot voivat tukea systeemistä muutosta ja pitkäjänteistä kestävyystyötä kohti Agenda 2030 -toimintaohjelman tavoitteita, mikäli ne kytketään tiiviisti kaupungin strategiseen suunnitteluun ja toimiin. Johtopäätöksissä todetaan, että vapaaehtoinen paikallinen arvio on lupaava työkalu kestävän kaupunkikehityksen edistämiseen, mutta sen potentiaali toteutuu vain, jos sitä ei nähdä irrallisena raportointivelvoitteena, vaan osana jatkuvaa oppimisprosessia. Vapaaehtoisen paikallisen arvion avulla voidaan konkretisoida Agenda 2030:n tavoitteet paikallistasolla, vahvistaa tietopohjaista päätöksentekoa ja edistää kaupunkien välistä vertaisoppimista.

AVAINSANAT: kestävä kehitys, kestävä kaupunkikehitys, Agenda 2030, vapaaehtoinen paikallinen arvio, sosiaalinen kestävyys, taloudellinen kestävyys, ekologinen kestävyys

Sisällys

1 Johdanto 6

2 Kestävä kaupunkikehitys 10

2.1 Kestävä kehitys 12

2.2 Kestävän kaupunkikehityksen toteuttaminen 24

3 Vapaaehtoinen paikallinen arvio 28

3.1 Agenda 2030 29

3.1.1 Kestävän kehityksen tavoitteet 31

3.1.2 Kestävän kehityksen indikaattorit 34

3.1.3 Agenda 2030 Suomessa 35

3.2 Vapaaehtoisen paikallisen arvion sisältö 38

3.3 Vapaaehtoisen paikallisen arvion hyödyntäminen Suomessa 39

3.3.1 Helsinki 41

3.3.2 Tampere 44

3.3.3 Vantaa 45

3.3.4 Turku 47

3.3.5 Espoo 49

3.3.6 Ylöjärvi 51

3.3.7 Joensuu 51

4 Tutkimusmenetelmät ja aineisto 52

4.1 Haastatteluaineiston kerääminen 53

4.2 Aineiston analysointi 55

5 Analyysi ja tulokset 58

5.1 Vapaaehtoisen paikallisen arvion käyttöönoton taustat ja motiivit 58

5.2 VLR-raportin rooli päätöksenteossa ja kehittämisen ohjaamisessa 60

5.3 Vapaaehtoisen paikallisen arvion hyödyt tulevaisuuden mahdollisuuksien ja haasteiden tunnistamisessa 63

6 Johtopäätökset 67

6.1 Kestävä kaupunkikehitys tutkimuskirjallisuudessa 67

6.2 Vapaaehtoisen paikallisen arvion rooli kestävässä kaupunkikehityksessä 69
6.3 Vapaaehtoinen paikallinen arvio edistämässä kestävää kaupunkikehitystä 70
6.4 Kestävä kehitys kaupunkien työpöydällä – pohdintaa ja jatkotutkimusaiheita 72
6.5 Luotettavuus 74
Lähteet 75
Liitteet 85

1 Johdanto

Kaupungit ovat kansainvälisesti yhä useammin haastavien olosuhteiden ja tilanteiden edessä, joka näkyy uutisoinneissa ilmastonmuutoksesta, inflaatiosta, turvattomuudesta ja asukkaiden hyvinvoinnista. Esimerkiksi Suomessa psyykkinen kuormittuneisuus on lisääntynyt (sttinfo.fi) ja kaupunkialueiden tulviminen haastaa entistä useammin suurkaupunkialueita (yle.fi). Kestävä kehitys on tullut globaaliin tietoisuuteen viimeistään Yhdistyneiden Kansakuntien julkilausumien ja toimintaohjelmien avulla, joista viimeisimpänä vuonna 2015 allekirjoitettu Agenda 2030 -toimintaohjelma. Toimintaohjelman avulla tavoitellaan niin sosiaalisten, taloudellisten kuin myös ekologisten kriisien ratkeamista, jonka vuoksi myös kaupungit ovat ottaneet osaa toimintaohjelman toteuttamiseen.

Tässä pro gradu -tutkimuksessa pyrin tarkastelemaan sitä, millaisia mahdollisuuksia vapaaehtoisella paikallisella arviolla on kestävän kaupunkikehityksen työkaluna Suomen kaupungeissa. Pyrin hahmottamaan tutkimuskirjallisuuden avulla, mitä kestävä kaupunkikehitys vaatii kaupungeilta, ja mitä kestävyys tarkoittaa kaupunkien kontekstissa. Lisäksi tässä tutkielmassa tarkastelen, miten tähän mennessä vapaaehtoisen paikallisen arvion toteuttaneet suomalaiset kaupungit ovat hyödyntäneet kyseistä raporttia. Tarkoituksena on luoda kuva siitä, millaista hyötyä vapaaehtoisesta paikallisesta arviosta voi saada kestävään kaupunkikehitykseen, ja millaista roolia raportti voi näytellä kaupunkien kestävyystyössä. Työ on ajankohtainen, sillä vuonna 2025 kyseisen raportin on julkaissut ainoastaan viisi Suomen suurinta kaupunkia: Tampere, Helsinki, Espoo, Vantaa ja Turku, jonka lisäksi pienemmistä kaupungeista Ahvenanmaan maakunta, Ylöjärvi ja Joensuu. Suurempien kaupunkien lisäksi olisi hyödyllistä saada myös pienemmät suomalaiset kaupungit mukaan kestävän kehityksen työhön ja raportointiin, jonka vuoksi tieto raportin roolista on tärkeää. Esimerkiksi Cederlöf (2023, s. 34-35) on tutkielmassaan havainnut, että pienempien kaupunkien johto saattaa suhtautua ennakkoluuloisesti kestävään kehitykseen.

Pro gradu -tutkielmani lähtökohtana on oma kokemukseni vapaaehtoisen paikallisen arvion työstämisestä Ylöjärvellä. Ylöjärven vapaaehtoinen paikallinen arvio toteutettiin syksyllä 2024 opintoihini liittyvänä harjoitteluna, ja tätä kautta sain henkilökohtaista kokemusta siitä, millaisia haasteita raportin työstämisessä pienemmän kaupungin kontekstissa voi kohdata. Vapaaehtoisen paikallisen arvion väljät standardit, poikkihallinnollinen ja laaja kattavuus, sekä Agenda 2030 -toimintaohjelman tavoitteiden yleismaailmallisuus asettavat työn tekemiselle haasteita, mutta ovat myös erinomainen mahdollisuus yhdistää organisaatiota yhteisen päämäärän edessä. Parhaimmillaan raportin avulla voidaan saada käsitys siitä, millainen rooli omalla kaupungilla on kestävän kehityksen toimijana, mitkä ovat oman kaupungin vahvuudet, ja millaiset ovat tulevaisuuden kehityksen mahdollisuudet. Tärkeää on kuitenkin nähdä pienempien kaupunkien rajalliset resurssit, ja löytää tätä kautta tapa, jolla myös pienemmät kaupungit saadaan motivoitua toteuttamaan raportti laadukkaasti ja siten, että sen hyödyt kaupungille olisivat mahdollisimman suuret.

1.1 Teoreettinen viitekehys ja keskeiset käsitteet

Tämän tutkielman keskeisimmät käsitteet ovat kestävä kehitys, Agenda 2030, kestävä kaupunkikehitys ja vapaaehtoinen paikallinen arviointi eli Voluntary local review (VLR). Kyseiset käsitteet on avattu teorialuvuissa, ja ne on määritelty aiheesta löydetyn tutkimuskirjallisuuden perusteella.

Kestävän kehityksen määritelmäksi tähän tutkielmaan olen valinnut Enders'n ja Remingin (2025, s. 1) määritelmän, jonka mukaan kestävän kehityksen pyrkimys on saavuttaa hyvinvointi kaikille ihmisille planeettamme kantokyvyn rajoissa. Agenda 2030 on taas määritelty YK:n toimintasuunnitelmaksi, jolla pyritään siihen, että kestävä kehitys toteutuisi vuoteen 2030 mennessä kaikkialla maailmassa (Enders & Reming, 2025, s.1). Vapaaehtoinen paikallinen arvio on raportointityökalu, jolla kaupungit voivat tarkastella kestävän kehityksen toteuttamisen tilannetta (Kuntaliitto, 2025, s. 16). Lisäksi vapaaehtoista paikallista arviota voidaan käyttää koko kaupungin sitouttamisessa

kestävän kehityksen tavoitteiden edessä, sekä herättämään keskustelua ja luomaan tulevia suuntaviivoja strategisen kehityksen osalta. Yhdistyneiden Kansakuntien paikallishallinnon osaston vuoden 2006 julkilausuman (ODPM 2006, s. 12) mukaan kestävä kaupunki määritellään paikaksi, jossa ihmiset haluavat asua ja työskennellä nyt ja tulevaisuudessa, vastaten asukkaidensa tarpeisiin.

1.2 Tutkimuskysymykset ja työn rakenne

Tämä pro gradu -tutkielma alkaa teoreettisen viitekehyksen ja keskeisten käsitteiden määrittelemisestä. Työssä olen tutustunut kestävän kaupunkikehityksen ja kestävyyden käsitteisiin kirjallisuuden kautta, sekä kehystänyt teoriakirjallisuudella sosiaalisen kestävyyden, ekologisen kestävyyden ja taloudellisen kestävyyden käsitteitä. Tämän jälkeen tutkielmassa on avattu vapaaehtoisen paikallisen arvion merkitystä, sekä Agenda 2030 -toimintaohjelmaa, sen tavoitteita ja tavoitteiden toteutumisen seuraamista ja mittaamista. Samalla olen tarkastellut, millaisia tavoitteita Suomi on asettanut kansallisesti Agenda 2030 -toimintaohjelmassa määriteltyjen kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Teoreettisen viitekehyksen ja keskeisten käsitteiden määrittelemisen jälkeen työssä on käyty läpi tarkemmin vapaaehtoisia paikallisia arvioita Suomessa, sekä esitelty tutkimuksessa käytettävät muut aineistot. Lisäksi olen avannut tutkimuksessa käytettäviä menetelmiä. Tätä pro gradu -tutkielmaa varten olen toteuttanut haastatteluja suomalaisten kaupunkien edustajille, jotka ovat olleet tekemässä vapaaehtoista paikallista arviota kaupungissaan. Haastattelussa pyrin kartoittamaan, miten raporttia on kaupungissa hyödynnetty, millaisia hyötyjä raportista on saatu, ja miten raportin avulla on voitu edistää kestävää kaupunkikehitystä. Haastattelut on toteutettu kevään 2025 aikana. Aineistojen esittelyn jälkeen pyrin löytämään aineistoista keskeisiä havaintoja, ja yhdistelemään näitä kestävän kaupunkikehityksen teoriakirjallisuuteen. Työssäni pyrin hyödyntämään myös omia kokemuksiani ja merkitsen ne selkeästi henkilökohtaisiksi kokemuksikseni.

Tutkielmassani aion keskittyä seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Mitä kestävällä kaupunkikehityksellä tarkoitetaan?
2. Millainen rooli vapaaehtoisella paikallisella arviolla on kestävässä kehityksessä?
3. Millaisia hyötyjä vapaaehtoinen paikallinen arvio tarjoaa kestävälle kaupunkikehitykselle?

2 Kestävä kaupunkikehitys

Albertin (1996, s. 383) artikkelissa *Measuring urban sustainability* määritellään ihmisen toiminta kestäväksi silloin, kun pääomavarannot pysyvät vakiona. Artikkelin mukaan ihmiskunta on muuttanut jo merkittävästi luonnonvaroja, ja näiden harkitsematon käyttö voi peruuttamattomasti heikentää luonnonvarojen kykyä tukea tulevia sukupolvia. Jotta kaupungit voivat olla kestäviä, edellyttää se Albertin (1996, s. 383) mukaan, että asukkaiden tarpeet täytetään ilman, että asetetaan kestämättömiä toimintamalleja ja niiden vaikutuksia paikallisille tai globaaleille tahoille. Jos kaupunki ei huomioi toimiensa globaaleja vaikutuksia, tulee sama kaupunki kärsimään lopulta globaaleista ympäristöongelmista, kuten ilmastonmuutoksesta tai happamoitumisesta (Alberti, 1996, s. 384).

Yhdistyneiden kansakuntien kaupunkikehityksen ohjelma (2009, s. 4) on määritellyt kestävän kaupunkikehityksen kehitykseksi, jolla pyritään toteuttamaan kaupunkien kestävyyttä niin taloudellisesti, sosiaalisesti kuin ekologisesti. Raportin mukaan kaupunkien ekologinen kestävyys edellyttää kasvihuonepäästöjen vähentämistä, sekä ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista. Lisäksi ekologinen kestävyys kaupungeissa vaatii kaupunkien maantieteellisen hajautumisen minimoimista, ekologisen jalanjäljen pienentämistä, tuotetun jätteen kierrättämistä ja uusiutumattomien sekä uusiutuvien luonnonvarojen kestävää käyttöä harkiten ja loppuun kuluttamatta. Taloudellisesti kestävä kaupunki taas vaatii luotettavaa infrastruktuuria ja palveluita, toimivia rahoituslaitoksia ja markkinoita, sekä koulutettua työvoimaa ja toimivaa oikeusjärjestelmää. Lisäksi sosiaalisiksi näkökulmiksi on määritelty palvelujen yhdenvertainen saatavuus ja oikeudenmukainen tarjonta, sosiaalinen integraatio ja sukupuoli- ja vammaistietoisuutta huomioiva suunnittelutyö. Lisäksi kaupunkien tulee panostaa väkivallan ja rikollisuuden ehkäisyyn ja poistamiseen (United Nations Human Settlement Programme, 2009, s. 4).

Ympäristöministeriön (2022:15, s. 20) julkaisussa *Kestävän kaupunkikehityksen indikaattorit - YK:n kaupunkikehitysohjelman ja kestävän kaupunkikehityksen seuranta*

kaupunkiorganisaatiot määritellään kestävän kehityksen keskiöön. Myös kaupungit ovat olleet halukkaita ottamaan roolia kestävyyskysymysten ratkaisemiseksi (Ala-Mantila ym. 2022, s. 225). Jäntin ja Peltomaan (2024, s. 10) artikkelissa mainitaan, että kunnilla ja kaupungeilla on monia mahdollisuuksia vaikuttaa oman päätöksentekonsa avulla kestävän kehityksen toteutumiseen. Toisaalta kunnat ja kaupungit ovat ristiriitaisessa roolissa kestävyyden osalta, sillä ne sekä etsivät ratkaisuja, että aiheuttavat ongelmia kestävyyden toteutumiselle. Nykyisen kaupunkikehityksen haasteena on ollut liian suuri luonnonvarojen käyttö, sekä hyvinvoinnin ja kulutuksen epätasainen jakautuminen kaupunkilaisten kesken (Ala-Mantila ym. 2022, s. 227). Lisäksi kaupunkien kasvu vie pinta-alaa luonnon elinympäristöltä, joka uhkaa myös kaupunkien ilmastonmuutokseen sopeutumista. Myös Alberti (1996, s. 384) mainitsee, että ollakseen kestävä kaupunkien tulee tunnustaa luonnonvarojen rajallisuus sekä kaikkien sukupolvien tarpeet. Hassan (2015, s. 200) kirjoittaa, että kestävän kehityksen kysymykset ovat kaupunkiympäristössä erityisen monimutkaisia, sillä ne kietoutuvat esteisiin kuten kaupungistumiseen, liikenneongelmiin ja ruuhkiin, kasvihuonekaasupäästöihin ja sosiaaliseen eriytymiseen.

Alamantilan ym. (2022, s. 226) mukaan kestävän kaupungin merkitys on yhä puutteellinen ja ristiriitainen. Artikkelissaan *Environmental Justice and Sustainable city* Haughton (1999, s. 234) määrittelee kestävän kaupungin sellaiseksi, joka edistää tehokkaasti kestävän kehityksen globaaleja tavoitteita, ja joissa kestävä kehitys nähdään enemmän prosessina kuin lopputuotteena. Dempsey ym (2011, s. 290) viittaa Yhdistyneiden Kansakuntien paikallishallinnon osaston vuoden 2006 julkilausumaan (ODPM 2006, s. 12), jossa kestävä kaupunki määritellään paikaksi, jossa ihmiset haluavat asua ja työskennellä nyt ja tulevaisuudessa, vastaten asukkaidensa tarpeisiin. Paikkojen tulee olla ympäristötietoisia, turvallisia, hyvin suunniteltuja, osallistavia ja edistää korkeaa elämänlaatua yhdenvertaisesti. Ala-Mantilan ym. (2022, s. 225) mukaan kestävän kaupunkikehityksen tavoittelu liittyy erityisesti YK:n Agenda 2030-toimintaohjelmassa määriteltyyn kestävän kehityksen tavoitteeseen 11, eli tavoitteeseen turvallisista ja kestävistä kaupungeista ja asuinyhdyskunnista. Kyseinen tavoite tarkoittaa YK:n julkilausuman (A/RES/70/1, s. 23) mukaan pyrkimystä taata

vuoteen 2030 mennessä kaikille turvallinen, riittävä ja edullinen asunto, sekä peruspalvelut ja pääsy julkisiin tiloihin. Lisäksi toimintaohjelman mukaan tarkoituksena on tarjota kaikille turvallinen ja kestävä liikennejärjestelmä, tehostaa kestävää kaupungistumista, suojella maailman kulttuuri- ja luonnonperintö, ja tukea kaupunkien ja maaseudun välistä positiivista yhteyttä. Lisäksi tavoitteella 11 pyritään vähentämään kaupunkien negatiivisia ympäristövaikutuksia, sekä katastrofien uhrien lukumäärää.

Ala-Mantilan ym. (2022, s. 227) mukaan planetaarinen kaupungistuminen muuttaa energian ja materian kiertoa luonnosta yhteiskuntaamme ja takaisin. Planetaarisen kaupungistumisen käsitteen avulla ekologisesti kestävä kaupunkikehitys varmistaa, ettei materiaalin ja energian, sekä jätteen ja päästöjen määrä pääse ylittämään kaupungin ja ympäristön kapasiteettia. Sosiaalisesti kestävä kaupunkikehitys taas varmistaa, että materiaali- ja energiavirrat riittävät tasapuolisesti kaikille kaupungin ihmisille hyvinvoinnin turvaamiseksi.

2.1 Kestävä kehitys

Enders ja Reming (2015, s. 1) teoksessaan *Theories of Sustainable development* määrittelevät, että kestävä kehitys pyrkii saavuttamaan hyvinvoinnin kaikille ihmisille planeettamme kantokyvyn rajoissa. Teoksen mukaan nykyinen globaali suuntaus niin ympäristön, yhteiskunnan kuin talouden osalta on luonut yhteen kietoutuneen ongelman, ja nykyisiä globaaleja suuntauksia tulee pitää kestämättöminä. Koska ongelma on monimutkainen, tarvitaan sen ratkaisemiseksi monitieteistä tutkimusyhteistyötä niin luonnontieteiden, yhteiskuntatieteiden kuin tekniikan aloilta.

Kestävä kehitys on Hopwoodin, Mellorin ja O'Brienin (2005, s. 39) artikkelin *Sustainable Development: Mapping different Approaches* mukaan tulosta kasvavista tietoisuudesta kysymyksistä, jotka koskevat niin ympäristöongelmia, köyhyyttä ja eriarvoistumista, sekä ihmiskunnan tulevaisuuden mahdollisuuksia. Haughton (1999, s. 234) toteaa, että kestävän kehityksen keskeinen uhka on, että ihmislaji elää yli maapallon kantokyvyn, ja

tuhoaa toiminnallaan luonnon tasapainoa horjuttamalla esimerkiksi otsonikerrosta tai aiheuttamalla vakavan kasvihuoneilmiön. Kestävän kehityksen avulla pyritään nostamaan ihmisen toiminnassa huomio tuleviin sukupolviin, marginalisoituihin ryhmiin, sekä luonnon ei-inhimillisiin ulottuvuuksiin, jotka yhtä lailla ovat oikeutettuja olemassaoloon.

The Discover of Sustainability julkaisun (Grober, 2015, s. 6–7) mukaan termi kestävyys (engl. Sustainable) on vakiinnuttanut roolinsa tulevaisuuden kompassina vuoden 1992 Rio de Janeiron Earth Summit -kokouksen jälkeen, ja rakentanut ympärilleen käsitekentän. Termille ei ole olemassa sitovaa määritelmää tai tarkkaa historiaa, mutta sen uskotaan olevan ensimmäistä kertaa käytössä vuonna 1972 julkaistussa Rooman klubin tulevaisuudenskenaariossa ”*Limits to Growth*”. Tällöin termiä käytettiin tulevaisuuden mallina, joka kykenee vastustamaan hallitsematonta ja äkillistä romahdusta, joka syntyisi planeettamme kantokyvyn ylittyessä. Ylipäätään termi *sustainable* tarkoittaa eri kielillä rakenteita, jotka kestävät ja pystyvät kantamaan kuormaa (Grober, s. 6–7).

Limits to Growth -julkaisun tarkoituksena oli kannustaa ihmisiä, jotta yhteiskuntamme voisi siirtyä mahdollisimman nopeasti kohti globaalia tasapainoa (1972, s. 23–24). Julkaisun mukaan maailman väestönkasvu, teollistuminen, saasteiden määrä ja luonnonvarojen käyttö ovat jatkuessaan todennäköisesti osoittamassa ihmiskunnalle kasvun rajat seuraavan sadan vuoden aikana. Globaalin tasapainon tilassa jokainen ihminen saisi perustarpeensa tyydytettyä, ja jokaisella olisi mahdollista toteuttaa potentiaaliansa.

Yhdistyneet Kansakunnat ottivat kantaa kestävän kehityksen merkitykseen ensimmäisen kerran vuonna 1987, kun YK kutsui kokoon niin kutsutun ”Brundtlandin komission”. Komissio julkaisi teoksen *Our common future,* toiselta nimeltään Brundtlandin raportti. Raportin oli tarkoituksena toimia mandaattina tulevaisuutemme suuntaukselle, sekä ottaa kantaa pitkän aikavälin ympäristökysymyksissä (Our common

future, 1987). Raportin mukaan lisääntyneen hyvinvoinnin ja yhteiskunnan kehityksen mukana on syntynyt kestämättömiä suuntauksia, kuten köyhien ja rikkaiden maiden välisen kuilun kasvaminen, ilmaston lämpeneminen ja maapallon saastuminen. Komission julkaisemassa raportissa peräänkuulutettiin uutta talouskasvun aikakautta, joka perustuisi ympäristöjemme resurssien huomioimiselle, ja joka ottaisi huomioon oikeudenmukaisuuden ja elämän jatkumisen mahdollisuudet. Tällainen tulevaisuus edellyttäisi raportin mukaan päättäväistä ja nopeaa politiikkaa. (Our common future, 1987)

Brundtlantin raportti (1987) määritteli kestävän kehityksen siten, että täytetään nykyhetken sukupolven tarpeet vaarantamatta tulevien sukupolvien kykyä täyttää omansa. Köyhien tulee saada oma osansa yhteisistä resursseista, joita kasvun ylläpitämiseen tarvitaan. Brundtlantin raportin mukaan köyhyys on merkittävä syy ja seuraus globaaleista ympäristöongelmista, jonka vuoksi kyseistä ilmiötä tulee torjua. Kestävän kehityksen edellytys on, että varakkaammat omaksuvat elämäntapoja, jotka ovat linjassa planeetan ekologisten rajojen kanssa. Kestävä kehitys ei saa olla ainoastaan kehitysmaiden, vaan myös teollisuusmaiden tavoite. (Our common future, 1987)

Brundtlandin raportti myöntää, ettei taloudellisia kehityskysymyksiä voida erottaa ympäristökysymyksistä, ja että haasteet ovat toisiinsa kytkeytyneitä. Haasteet vaativat poliittisen tahdon lisäksi kokonaisvaltaisia lähestymistapoja, sekä kansalaisten osallistumista (Our common future, 1987). Ihmiskuntaa ja maapalloa koettelevat kriisit ovat yhä globaalimpia, eikä niitä voida erotella tiettyyn kansakuntaan tai sektoriin, kuten ympäristöön tai energiaan liittyviksi.

Toisaalta Brundtlandin raportin tarjoama määritelmä on saanut osakseen kritiikkiä, ja esimerkiksi Hopwood, Mellor ja O'Brien 2005, s. 40) kirjoittavat artikkelissaan *Sustainable Development: Mapping different Approaches,* että vaikka raportti tunnustaa, että menneet kasvumallit eivät ole onnistuneet poistamaan köyhyyttä ja ovat aiheuttaneet huolta luonnon ja ihmiskunnan selviämisestä, tarjoaa raportin määritelmä

mahdollisuuden niin yrityksille kuin hallituksille kannattaa kyseistä kehityslinjaa tekemättä juurikaan muutoksia omaan toimintaansa.

Sukupolvien välinen tasa-arvo on verrattavissa Haughtonin (1999, s. 236–237) mukaan Brundtlandin raportin (1987) vaatimukseen olla vaarantamatta seuraavien sukupolvien elinmahdollisuuksia. Sukupolvien sisäinen tasa-arvo taas pyrkii puuttumaan epäoikeudenmukaisuuden taustalla oleviin syihin, ei ainoastaan tekemään toimenpiteitä resurssien uudelleenjakamisen näkökulmasta. Maantieteellinen tasa-arvo edellyttää, että paikalliset politiikat suunnataan sekä globaalien, että paikallisten ympäristöongelmien ratkaisemiseksi. Lisäksi maantieteellinen tasa-arvon periaate vaatii, että esimerkiksi ympäristörasismiin tulee puuttua. Ympäristörasismi näyttäytyy Haughtonin (1999, s. 235) mukaan esimerkiksi siten, että eri ihmisryhmillä on erilainen pääsy ympäristöhyödykkeisiin, mutta myös eri alueelliset ryhmät joutuvat enemmän kantamaan taakkaa ympäristön pilaamisesta. Esimerkkinä ympäristörasismista Haughton (1999, s. 235) mainitsee tilanteen, jossa alueellisella politiikalla pilataan toisella puolella maapalloa olevien ihmisten luonnonvarat ja elinolosuhteet. Neljäs tasa-arvon periaate, jonka kautta kestävää kehitystä voidaan katsoa, on Haughtonin mukaan (1999, s. 236) menettelyllinen tasa-arvo, joka vaatii, että sääntely- ja osallistumisjärjestelmät suunnitellaan ja otetaan käyttöön siten, että avoin ja oikeudenmukainen kohtelu koskee kaikkia. Lajien välisellä tasa-arvolla käsitetään taas vaatimus siitä, että muut maapallon lajit ovat samalla tasolla ihmisen kanssa, ja siten yhtä oikeutettuja olemassaoloonsa, kuin ihminen.

Jennifer Elliottin (2013, s. 33–35) teoksessa *An Introduction to Sustainable development* pohditaan kestävän kehityksen avoimia kysymyksiä. Esimerkiksi se, mitä tulevaisuudessa siirrämme seuraaville sukupolville, ja mitkä ovat tulevan sukupolven tarpeet, ovat Elliottin mukaan tärkeitä kysymyksiä. Lisäksi on tarkasteltava, miten voimme sovittaa yhteen tarpeiden täytön siten, ettei yhden ihmisryhmän tai tietyn alueen tarpeiden täyttö ole toisten kustannuksella aiheutettua. Ihmisten tarpeet ovat kehityksen mukana muuttuneet, ja luoneet uusia tarpeita. Tästä huolimatta

ihmisoikeuksina pidetyt perustarpeet eivät täyty kaikkialla ja kaikilla ihmisillä. Myös Haughton (1999, s. 236) mainitsee, että kestävän kehityksen periaatteiden määrittelyn hankaluuden vuoksi tärkeintä olisi, että yhteinen liike kohti näitä periaatteita syntyisi, ei niinkään saavuttaa päätepiste, joka voi niin ikään olla mahdotonta.

Kestävää kehitystä on pyritty kuvaamaan erilaisin menetelmin, hahmottamalla kestävän kehityksen ulottuvuudet graafiseen muotoon. Elliott (2013, s. 34) kuvaa näistä useamman, kuten pilarimallin, sekä sisäkkäiset ympyrät.

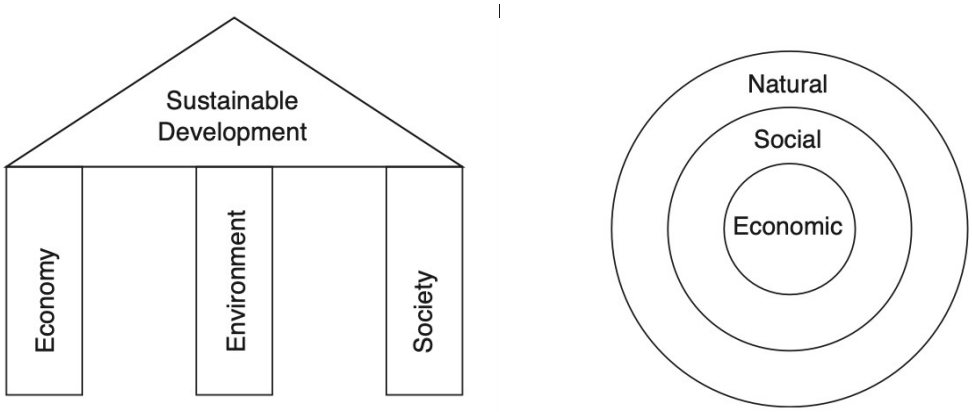

Kuva 1. Kestävän kehityksen pilarimalli ja ympyrämalli. Lähde: Elliott, An Introduction to Sustainable Development. 2013, s. 34

Kolmen pilarin mallissa ajatus on, että sosiaalista, taloudellista, ja ekologista kestävyyttä on tarkasteltava yhdessä tasa-arvoisina ulottuvuuksina, eikä minkään osa-alueen korostaminen tai merkityksen vähentäminen ole mahdollista, jos kestävä kehitys halutaan saavuttaa. Kyseessä ei kuitenkaan ole ekologisen kestävyyden osalta tehokas ja realistinen tapa tarkastella ulottuvuuksia, sillä Elliottin (2013, s. 34) mukaan tämä ei painota tarpeeksi systeemistä ajattelua ja ulottuvuuksien välisiä väistämättömiä yhteyksiä. Elliottin mukaan on välttämätöntä, että kestävään kehitykseen pyrittäessä tehdyt toimet voivat olla ristiriidassa, ja priorisointia on tehtävä. Myös Tukholman resilienssikeskuksen (2016) julkaisema raportti huomioi, että malleissa, joissa kestävyyden eri ulottuvuudet mallinnetaan erillisinä, on vaara sosioekonomisten tarpeiden ylikorostumiselle ekologisten tarpeiden kustannuksella.

Kuva 2. Stockholm Resilience Centerin (2016) mallinnus kestävän kehityksen tavoitteista. Lähde: https://www.stockholmresilience.org/research/research-news/2017-02-28-contributions-to-agenda-2030.html

Sosioekonomisten tavoitteiden ylikorostumista ehkäistäkseen Stockholm Resilience Center (2016) on päätynyt julkaisemaan oman mallinnuksensa, jossa ekologinen kestävyys luo kestävän kehityksen pohjan, ja tämän perustuksen päälle luodaan myös sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys. Mallinnus on hyvin samankaltainen kuin Elliottin (2012, s. 33–35) esittelemä sisäkkäisien ympyröiden mallista, jossa pohjimmaisin ja täten tärkein ulottuvuus on ekologinen kestävyys, ja taloudellinen kestävyys on vasta kestävän kehityksen huippu, jonka toteutuminen vaatii niin ekologisen kuin sosiaalisen kestävyyden toteutumista. Ekologisen kestävyyden korostamista perustellaan ihmiskunnan riippuvuudella luonnosta. Myös Stockholm Resilience Center (2016) huomauttaa, että kestävän kehityksen tavoitteita tulee tarkastella toisiinsa kietoutuneina.

2.1.1 Ekologinen kestävyys

Suurimman osan viime vuosisadoista (Hopwood ym. 2005, s. 38–39) ihminen on pitänyt ympäristöä ihmiskunnasta erillisenä hyödykkeenä. Ympäristöongelmia on ajateltu paikallisina, ja talous on ollut hallitseva tekijä ihmisen suhteessa ympäristöön. Ympäristöongelmat uhkaavat (Hopwood ym. 2005, s. 38–39) ihmisen terveyttä, toimeentuloa sekä elämää nyt ja tulevien sukupolvien aikana, mutta voivat myös aiheuttaa esimerkiksi sotia.

R. Hardinin (2006, s. 230) teoksessa *Ecologically sustainable development: origins, implementation and challenges* mainitaan suurimmiksi ekologisen kestämättömyyden syiksi väestönkasvu, sekä jatkuvasti kasvanut kulutus. Jo Brundtlandin (1987) raportissa mainittiin, että monilla maailman alueilla väestö kasvaa nopeammin kuin ympäristön resurssit kestävät. Suurimpia päästöjä aiheuttaa kuitenkin kulutuksellaan vain osa ihmiskunnasta, ja resurssien saatavuudessa on epätasa-arvoa kehittyneiden ja kehittyvien maiden välillä. Tasa-arvon näkökulmasta erityisen tärkeää on antaa kehittyville maille ekologista tilaa kehittyä, kuitenkaan viemättä kehitystä samaan suuntaan länsimaiden kanssa (Hardin, 2006, s. 230).

Ekologista kestävyyttä mitataan ekologisen jalanjäljen avulla, joka arvioi, kuinka paljon tuottavaa maata ihmiset tarvitsevat oman kulutuksensa ja jätteen tuottonsa kattamiseksi (Hardin, 2006, s. 231). Luonnonvarojen kestävä käyttö tarkoittaa niiden hallittua käyttöä siten, että ne palvelevat ja riittävät myös tuleville sukupolville (Verma, 2021, s. 335). Käyttöä ei saisi toteuttaa ympäristön tuhoutumisen tai muiden lajien vahingoittumisen kustannuksella. Holden ja Linnerud (2007, s. 179) tarkentavat, että maapallon tuottava kokonaispinta-ala toimii ylärajana sille, missä määrin ihmiskunta voi hyödyntää luonnon resursseja. Koska ihmiskunta kuluttaa resursseja maailmanlaajuisesti, ihmiskunnan ekologinen jalanjälki voidaan ajatella jokaisen yksilön jalanjälkien summana. Menetelmänä ekologisen jalanjäljen mittaaminen on Holdenin ja Linnerudin (2007, s. 179) mukaan erityisen hyödyllinen, sillä menetelmä havainnollistaa hyvin sekä sukupolvien välisen, että sukupolvien sisäisen oikeudenmukaisuuden vaatimuksia. Ekologinen jalanjälki on näyttänyt jo useiden vuosikymmenten ajan, että

kulutuksemme käyttää niin uusiutumattomia kuin uusiutuvia luonnonvaroja yli resurssien kapasiteetin. Pitkällä aikavälillä tällaisessa tapauksessa ekologinen kestävyys on uhattuna.

Ilmastonmuutoksen vaikutukset ihmisiin ja luontoon on Verman (2021, s. 331-332) mukaan yhä selvemmin jatkuvasti havaittavissa ennätyksellisten metsäpalojen, helleaaltojen ja tulvien vuoksi. Nykyinen ilmastonmuutos on arviolta jopa 10 kertaa nopeampaa, kuin jääkauden jälkeinen lämpeneminen. Matthew ja Hammill (2009, s. 24) viittaavat IPCC:n raporttiin C*limate change impacts*, *adaption and vulnerability*, kun toteavat artikkelissaan, että ihmiskunnan toteuttaessa totuttua kehityskulkuaan tulee maapallo lämpenemään vuoteen 2100 mennessä jopa 6,4 astetta. Poliittisessa näkökulmassa ilmastonmuutos voi aiheuttaa hauraiden valtioiden murenemista ja tätä kautta konflikteja ja turvallisuushuolien eskaloitumista, jonka vuoksi kestävää kehitystä tulisi artikkelin mukaan toteuttaa juuri ilmastonäkökulmasta (Matthew & Hammill, 2009, s. 26-27).

Brundtlandin raportissa (1987) mainitaan myös lajien tuhoutumisen uhasta, joka tapahtuu ennennäkemättömällä nopeudella uhaten sekä ekosysteemiä, että koko biosfääriä. Verman (2021, s. 335) mukaan ekosysteemi on joukko elollisia organismeja, jotka ovat vuorovaikutuksessa keskenään sekä elottoman ympäristön kanssa. Pienikin muutos maapallon keskilämpötilassa voi vaikuttaa hyvin merkittävästi ekosysteemeihin Lisäksi Verman (2021, s. 334) nostaa esille, että ekosysteemin arvoa tulisi arvioida myös moraalisella, kulttuurisella ja eettisellä tasolla.

2.1.2 Sosiaalinen kestävyys

Sosiaalinen kestävyys on Salosen (2010, s. 111) mukaan saanut perustansa vuoden 1948 yleismaailmallisesta ihmisoikeuksien julistuksesta. Vallance ym. (2011, s. 342) näkevät kestävän kehityksen konseptissa jo alkujaan selkeän sosiaalisen ulottuvuuden, mutta huomauttavat, että kyseinen kestävän kehityksen osa-alue on jäänyt vähemmälle huomiolle, kuin ekologinen ja taloudellinen kestävyys. Myös Kauton ja Metson (2008, s.

414) mukaan sosiaalista kestävyyttä on lähdetty tutkimaan suuremmin vasta 2000-luvulla. Maailmassa vallitseva ja jatkuvasti lisääntyvä epätasa-arvo voisi Salosen (2010, s. 111) mukaan olla jopa syy tarkastella sosiaalista kestävyyttä kestävän kehityksen keskiössä.

Dempsey ym. (2011, s. 290) määrittelevät sosiaalisen kestävyyden perimmäiseksi tarkoitukseksi kehystää kestävän kehityksen sosiaaliset tavoitteet. Sosiaalisen kestävyyden termi on (Vallance ym, 2011, s. 342) tieteilijöiden käytössä kokenut monenlaisia määritelmiä, ja termiä on käytetty niin perustarpeiden puolustamiseen, ympäristöeettisten arvojen nostamiseen, kuin pyrkimykseen suojella sosiokulttuurisia perinteitä. Kautto ja Metso (2008, s. 416) näkevät, että monenkirjavista määritelmistä huolimatta sosiaalisen kestävyyden yhteisinä piirteinä voidaan nähdä oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon vaatimuksen, sekä lisäksi mahdollisuuden vaikuttaa omaan elämäänsä. Myös Dempsey ym. (2011, s. 290) sekä Murphy (2017, s. 20-21) näkevät, että sosiaalisen kestävyyden termi kulkee käsikkäin termin *sosiaalinen oikeudenmukaisuus* kanssa, joka pohjautuu jakautuvaan oikeudenmukaisuuteen ja tasa-arvoisiin olosuhteisiin. Oikeudenmukaisuus on niin elämänmahdollisuuksien ja hyvinvointipalveluiden jakautumista, kuin myös oman kehityspotentiaalin hyödyntämisen mahdollisuus. Toisaalta oikeudenmukaisuuden ja ympäristötavoitteiden välinen suhde ei aina ole lineaarinen, vaan lisääntynyt oikeudenmukaisuus voi johtaa ympäristön ja ekologisen kestävyyden kannalta negatiivisiin vaikutuksiin (Murphy, 2017, s. 20-21).

Kuten kestävään kehitykseen yleisemmin (Vallance ym. 2011, s. 343), myös sosiaaliseen kestävyyteen liittyy erilaisten resurssien sekä laajemmin vallan jakautuminen. Murphy (2017, s. 15) artikkelissaan *The Social pillar of sustainability development: a literature review and framework for policy analysis,* huomauttaa, että myös sosiaalisen kestävyyden kohdalla on tarve tarkastella sukupolvien sisäisten oikeuksien lisäksi myös sukupolvien välisiä oikeuksia. Sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta voidaan tarkastella esimerkiksi sen perusteella, kuinka vahvasti yhteiskunnat sitoutuvat

kulutuksen vähentämiseen, eivätkä luota ainoastaan kehittyviin markkina- ja teknologiaratkaisuihin (Murphy, 2017, s. 22).

Sosiaalisen kestävyyden ytimessä (Vallance ym. 2011, s. 343) on kaikkien ihmisten perustarpeiden täyttyminen kaikkialla maailmassa. Perustarpeiden täyttyminen on edellytys myös muihin kestävyyden osa-alueisiin, kuten ekologiseen kestävyyteen. Banes ja Morgan (2004, s. 98) kirjoittavat artikkelissaan *Sustainability appraisal: a social perspective*, että perustarpeilla voidaan viitata tarpeiden hierarkiaan, jossa jotkut tarpeet ovat perustavanlaatuisempia kuin toiset. Perustarpeiksi Banes ja Morgan esittelevät Maslow'n (1970) mallin, jossa ihmisen tärkeimmät tarpeet olisivat fysiologisia, kuten ruoka, vesi ja lepo, jonka jälkeen tulisi turvallisuuden tarve, yhteenkuuluvuuden tarve, arvostuksen tarve ja itsensä toteuttamisen tarve. Murphy (2017, s. 21) liittää perustarpeet oikeudenmukaisuuteen, ja näkee näiden täyttyvän, kun ihmiset saavat nauttia puhtaasta vedestä, ravinnosta, mahdollisuudesta työhön ja koulutukseen, oikeutena asumiseen ja lääkkeisiin, sekä saasteettomaan ympäristöön ja sosiaalisiin verkostoihin. Vallance ym. (2011, s. 344) lisää luetteloon myös mahdollisuuden rakentaa sosiaalista pääomaa. Banes'n ja Morganin (2004, s. 99) mukaan sosiaalinen pääoma koostuu muun muassa ihmissuhteista, jaetuista arvoista ja luottamuksesta. Lisäksi osallistamalla päätöksentekoon voidaan täyttää ihmisten sosiaalisia tarpeita, ja vahvistaa koettua sosiaalista pääomaa.

Salosen (2010, s. 113-120) mukaan sosiaaliseen kestävyyteen kuuluu köyhyyden vähentäminen, kuluttajan sosiaalisen vastuun korostaminen, kunnioitus vähäosaisempia kohtaan ja eriarvoisuuden poistaminen globaalisti. Sekä Salonen (2010), että Vallance ym. (2011) ovat samaa mieltä köyhyyden merkityksestä sosiaalista kestävyyttä rapauttavana tekijänä. Sekä kehittyneissä, että kehittyvissä maissa köyhyys ja alikehitys estävät niin sosiaalisen kuin ekologisen kestävyyden edistymistä (Vallance ym. 2011, s. 344). Lisäksi Murphy (2017, s. 22) kirjoittaa artikkelissaan köyhyyden ja sosiaalisen kestävyyden suhteesta ekologiseen kestävyyteen. Saastumisen ja ilmastonmuutoksen vaikutukset kohdistuvat eritoten köyhiin ihmisiin ja heidän

asuinalueisiinsa, jonka lisäksi ilmastonmuutoksen torjumiseksi suunnitellut poliittiset toimenpiteet, kuten verotuksen nostaminen, voivat lisätä erityisesti köyhien talouksien taakkaa. Tämän vuoksi erityisesti kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien ryhmien sopeuttaminen ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, sekä taloudellinen tuki poliittisten toimenpiteiden edessä, ovat tärkeitä toimia sosiaalisen kestävyyden edistämiseksi.

2.1.3 Taloudellinen kestävyys

Brundtlandin raportti (1987) julisti, että monet kansainvälisen talouden ongelmat ovat jääneet ratkaisematta, kuten kehitysmaiden velkaantuminen, raaka-aine- ja energiamarkkinoiden epävakaus, sekä riskit kauppasotiin. Huoli talouskehityksen haitallisista ympäristövaikutuksista (Gibbs ja O'Neill, 2016, s. 162) on yhä enemmän noussut talouspolitiikan keskiöön. Vaikka huoli on ollut olemassa useamman kymmenen vuoden ajan, yhteiskunnassa vaikuttavat talousstrategiat ovat yhä sidoksissa kovaan kasvuun, hiilen käyttöön ja kuluttajavetoisuuteen. Haasteena on Horodeckan (2024, s. 3) mukaan liberaalin oikeudenmukaisuuskäsityksen ongelma, joka on keskeinen neoliberaalissa markkinavetoisessa talouden lähestymistavassa. Liberaali oikeudenmukaisuuskäsitys palvelee erityisesti varakkaiden etua ja jättää huomiotta alemmat sosiaaliluokat. Tämä johtaa sosiaalisen vaikutusvallan vähenemiseen laajemmassa yhteiskunnassa.

Horodecka (2024, s. 1-2) artikkelissaan *Is Economic Development really becoming sustainable* kirjoittaa yhteiskunnassa vallitsevasta neoliberaalista talouskäsityksestä, joka pohjautuu ajatukselle siitä, että talouskasvu luo hyvinvointia. Tämä hyvinvointi liikkuu kaikille elämän osa-alueille, mukaan lukien myös sosiaalisen ja ympäristöllisen näkökulman. Täten sosiaalisilla tai ympäristöllisillä arvoilla ei ole omaa itseisarvoa, vaan niitä tarkastellaan ainoastaan niiden markkina-arvon kautta. Rennings ja Wiggering kirjoittavat artikkelissaan (1996, s. 26), että uusklassiset taloustieteilijät pitävät ympäristöongelmien keskeisenä syynä luonnonvarojen tehotonta käyttöä, joka johtuu ulkoisvaikutusten aiheuttamasta markkinoiden epäonnistumisesta. Tämä talouskäsitys

on saanut kritiikkiä (Horodecka, 2024, s. 3) esimerkiksi siitä, että taloudellinen kehitys tulisi nähdä ennemmin osana laajempaa järjestelmää, jossa markkinat eivät määrittelisi muita järjestelmän osia, vaan talous eläisi sopusoinnussa luonnonjärjestelmän ja sosiaalisen järjestelmän kanssa.

Siinä missä talouskasvulla viitataan talouden koon kasvuun, on Horodeckan (2024, s. 5) artikkelissa esitelty myös käsite taloudellinen kehitys, jolla on kokonaisvaltainen tavoite parantaa yhteiskunnallisia oloja ottaen huomioon kaikki kolme kestävyyden ulottuvuutta: ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen. Taloudellisen kehityksen lisäksi kestävyyskysymyksissä on tuotu esiin myös toinen termi, *vihreä talous*, jolla pyritään vastaamaan talousjärjestelmämme aiheuttamiin haasteisiin. Gibbs'n ja O'Neill'n (2016, s. 163-164) artikkelissa vihreän talouden tavoitteina on nähty vähähiilisyys, kasvihuonepäästöjen vähentäminen ja ilmastonmuutoksen hillitseminen. Yhä useampi poliittinen toimija myöntää, että vihreällä siirtymällä voidaan saada rakennettua kestävämpi talous, tavoiteltua uutta kasvua ja työpaikkoja, sekä kerättyä yhä enemmän pääomaa. Gibbs ja O'Neill (2016) näkevät, että päätöksentekijöille vihreä talous on yhä saman talousjärjestelmän ilmentymä, eikä myöntyminen sille, että sosiaalisilla ja ympäristöllisillä näkökohdilla olisi yhtäläinen painoarvo talouden kanssa. Toisaalta kyseinen käsite ei ole yksiselitteinen tai selkeästi vakiintunut, vaan on edelleen kamppailunkohde eri talousvisioiden välillä.

Perinteisessä neoliberaalissa talouskäsityksessä kestävyysliike on nähty haasteena vallitsevalle talousajattelulle, sillä se korostaa kasvun rajallisuutta (Horodecka, 2024, s. 5-6). Kestävää kehitystä on tarkasteltu sekä heikon, että vahvan lähestymistavan kautta riippuen suhtautumisesta vallitsevaan talouskäsitykseen. Heikko talouskäsitys korostaa luonnolle epäedullisten tuotannontekijöiden korvaamista ihmisen kehittämillä samalla talouskasvua ylläpitäen. Vahvan lähestymistavan mukaan jatkuva talouskasvu ei rajallisessa maailmassa ole mahdollinen, vaan huomioida tulee myös luonnonvarojen niukkuus, väestönkasvujen vaikutukset ja ekologiset rajoitteet. (Horodecka, 2024, s. 5–6)

2.2 Kestävän kaupunkikehityksen toteuttaminen

Haughton (1999, s. 237) on jakanut kestävään kaupunkikehitykseen liittyvän kirjallisuuden neljään eri lähestymistapaan, joista jokainen ilmentää osaltaan sitä, mikä aiheuttaa kestämätöntä toimintaa kaupungeissa, ja tarjoaa oman ratkaisunsa sille, miten kestävää kaupunkikehitystä tukevaa politiikkaa tulisi toteuttaa. Siinä missä omavaraisen kaupungin lähestymistapa on radikaalein ja painottaa paikallisten resurssien hyödyntämiseen ja lajien väliseen oikeudenmukaisuuteen, on kaupunkien uudelleen suunnittelun näkökulma hallitsevin länsimaisessa kaupunkisuunnittelussa (Haughton, 1999, s. 238). Tässä lähestymistavassa kaupunkien ympäristöongelmat katsotaan liittyviksi kaupunkirakenteen huonoon suunnitteluun, ja kestävän kaupungin ihanteeseen uskotaan päästävän kaupungin uudelleensuunnittelun avulla. Uudelleensuunnitteluun liittyy paikallisella tasolla asukastiheyden lisääminen ja monipuolinen maankäyttö energiasäästöjen saamiseksi. Uudelleensuunnittelussa lähtökohtana on ihmislähtöinen kehitys, jossa taas luonnon lisääminen takaisin kaupunkiin ei ole tavoiteltavaa.

Näiden kahden lähestymistavan lisäksi Haughton (1999, s. 238-239) on esitellyt artikkelissaan ulkopuolisista riippuvaisen kaupungin lähestymistavan, sekä reilun jaon kaupungit. Ulkopuolisista riippuvaisten kaupunkien lähestymistavassa ympäristökysymykset uskotaan ratkeavan korkean talouskasvun ja markkinavoimien avulla. Talouskasvun ajatellaan tuottavan varallisuutta, jolla sosiaaliseen eriarvoisuuteen ja ympäristöongelmiin voidaan etsiä vastauksia. Lähestymistapa luottaa ajatukseen, että luonnon pääoma voidaan vaihtaa rahaan, ja että ympäristöongelmien perimmäinen syy on puutteellisessa hinnoittelussa ja kehittymättömissä omistusoikeusjärjestelmissä. Reilun jaon kaupungeissa (Haughton, 1999, s. 239-240) pyritään varmistamaan, että ympäristövarat ovat oikeudenmukaisesti jaetut. Artikkelissa on nostettu esiin, että ympäristövaikutusten eristäminen ja arviointi on

haasteellista, ja lähestymistavan nähdään toimivan paremmin valtioiden kuin kaupunkien tasolla.

Monissa Euroopan maissa (Næss, 2001, s. 508) kestävä kaupunkikehitys liittyy tiiviimmän kaupungin ihanteeseen, jossa kehitystarpeita tulisi toteuttaa tiivistämällä jo olemassa olevaa kaupunkialuetta. Paikalliset palvelut ja työpaikat tulisi sijoittaa lähelle keskustaa, jotta liikenteen tuomilta päästöiltä voidaan välttyä. Korkea tiheys kaupungissa voi kuitenkin olla ristiriidassa ihmisten luontoa ja ulkoelämää koskevien tarpeiden kanssa. Vihreän kaupungin ihanteessa taas uusi kehitys toteutetaan laajentamalla kaupungin aluetta, ja rakennetun alueen, maatalousmaan ja viheralueiden avulla pyritään rakentamaan kokonaisuus, jossa ihminen olisi yhteydessä vahvemmin luontoon. Kuitenkin artikkelissa mainitaan, että biodiversiteetin menetys on usein suurempaa, kun rakentaminen tapahtuu jo valmiin kaupungin ulkopuolelle (Næss, 2001, s. 509-511). Lisäksi Hassan (2015, s. 200-202) mainitsee, että kestävän kaupunkikehityksen edellytys on se, että kehitys tapahtuu tasapainoisesti kaupunkien välillä. Tietyissä kaupungeissa tapahtuva kehitys ei saisi tapahtua viereisten kaupunkien kustannuksella.

Kestävää kaupunkikehitystä on kritisoitu sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyyden ohittamisesta. Wallin'n artikkelin *Vihreän maankorkoeron teoria: Kestävän kaupunkikehityksen investoinnit ja asuinalueiden erilaistuminen* (2024, s. 64-65) mukaan kestävä kaupunkikehitys uhkaa syventää sosiaalisia eroavaisuuksia asukkaiden välillä, kun maan ja kiinteistöjen arvonnousu eriarvoistaa asuinalueita. Arvonnousu johtaa asumiskustannusten nousuun, jolloin vähätuloisemmat joutuvat muuttamaan alueelta pois, ja alue jää ainoastaan hyvätuloisille. Ala-Mantilan ym. artikkelissa (2022, s. 229) todetaan sosiaalisen kestävyyden eteen tehtyjen toimien vaativan kokonaisvaltaisuutta. Esiin on nostettu esimerkiksi asuinalueiden sosiaalinen sekoittaminen, sekä kaupunkilaisten kokonaisvaltainen mukaan ottaminen ja osaamisen hyödyntäminen (2022, s. 231). Dempseyn ym. (2011, s. 291) mukaan sosiaalisesti kestävien kaupunkien tekijöitä ovat muun muassa sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja inkluusio,

koulutusmahdollisuudet, työllisyys, asuinalueen vakaus, kulttuuriperinteet, kohtuullinen asuminen ja yhteisöissä vallitseva yhteenkuuluvuus eri ryhmien välillä. Kestävän kaupunkikehityksen nimissä voidaan Wallinin (2024, s. 65) mukaan toteuttaa politiikkaa, jossa nostetaan alueen arvoa viherryttämällä, täydennysrakentamalla ja julkista liikennettä kehittämällä, jolloin kestävän kehityksen tavoitteet jäävät paitsioon taloudellisten tavoitteiden tieltä. Huolta lisää myös kehittyneiden maiden kaupunkikehityksen tuomat ympäristöriskit kehittyvissä maissa (Wallin, 2024, s. 64).

Suomessa kestävää kaupunkikehitystä edistää esimerkiksi HINKU-verkosto, joka koostuu kunnista, kaupungeista ja maakunnista, joiden tavoite on laskea päästöjään 80 % vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 2007 tasoon (Ympäristöministeriö, 2022:15, s.11). Julkaisussa *Kestävän kaupunkikehityksen indikaattorit - YK:n kaupunkikehitysohjelman ja kestävän kaupunkikehityksen seuranta* mainitaan, että Suomessa valtionvarainministeriön johdolla on laadittu kansallinen kaupunkistrategia, jonka avulla kaupunkeja on pyritty sitouttamaan yhteistyöhön valtion kanssa kestävän kehityksen rakentamiseen (2022:15, s.12). Lisäksi kestävä kaupunkikehitys on yksi ympäristöministeriön strateginen painopiste (Ala-Mantila ym. 2022, s. 225).

Globaalia yhteistyötä kaupungit tekevät kestävän kaupunkikehityksen puolesta ICLEI:ssa (International Council for Local Environmental Initiatives), joka on maailman johtava verkosto, joka kokoaa yhteen paikallis- ja aluehallintoja, jotka ovat sitoutuneet kestävään kehitykseen (iclei-europe.org). Ecuadorin vuoden 2016 Habitat -kokouksessa hyväksyttiin ”uusi kaupunkikehitysohjelma”, jonka tarkoitus on ohjata kestävää kaupunkikehitystä kaikkialla maailmassa (New Urban Agenda, 2017). Uusi kaupunkikehitysohjelma tukee Agenda 2030 -toimintaohjelmaa, ja tavoittelee muutosta kohti inklusiivisia, turvallisia, kestäviä ja muutoskestäviä kaupunkeja sekä asuinalueita (Klopp ja Petretta, 2017, s. 92-93).

Ala-Mantilan ym. (2022, s. 226) artikkelissa *Kaupunkien rooli kestävyysmurroksessa: Planetaarisen kaupungistumisen ja kaupunkien aineenvaihdunnan näkökulmat*

kerrotaan, että Suomessa kaupungit ovat lisänneet kestävyysnäkökulmia esimerkiksi kaupunkistrategioihinsa. Suomalaiset kaupungit ovat kuitenkin pyrkineet suurimmaksi osin keskittymään vain kaupunkien sisäisten osaongelmien ratkaisemiseen. Kaupunkien kestävän kehityksen arvioimiseksi on kehitetty erilaisia menetelmiä, joista erityisesti kestävän kehityksen tavoitteita tarkasteleva vapaaehtoinen alueellinen arvio (engl. Voluntary local review) on ollut suurien kaupunkien suosiossa (ICLEI, 2022:15, s. 15). YK:n Habitat -kokousten perusteella jäsennelty NUA (New Urban Agenda) -viitekehys on jäänyt huomattavasti vähemmälle huomiolle kestävän kehityksen työssä kuin SDG:hen perustuva arvio. Ala-Mantilan ym. (2022 s. 226) mukaan kestävän kehityksen tavoitteet ovat olleet konkretisoimassa kestävän kehityksen kokonaisuutta kaupungeissa, ja yhdistäneet tavoitteita poikkihallinnollisesti. Silti artikkelissa on mainittu, että kestävä kaupunkikehitys etenee yhä sektoreittain yksittäisiin tavoitteisiin pyrkien, joka aiheuttaa ekologisten ulkoisvaikutusten ja tekijöiden yhteen kietoutumisen aliarviointia ja sivuun jättämistä. Klopp ja Petretta (2007, s. 94-95) artikkelissaan kirjoittaa, ettei mikään indikaattorijoukko voi täysin heijastaa kaupunkien monimutkaisuutta ja vaikutusten mittakaavoja. Myös Alberti (1996, s. 381) mainitsee artikkelissaan, että perinteiset taloudellisen suorituskyvyn ja kaupunkien elämänlaadun indikaattorit eivät ole riittäviä kuvaamaan kaupunkien taloudellisen kehityksen ja ympäristön keskinäistä riippuvuutta. Indikaattorityökaluilla voidaan kuitenkin käydä vuoropuhelua ja oikeuttaa sekä kumota poliittisia valintoja. Kaupunkien rajat ylittävässä arvioinnissa yhdeksi konkreettisimmista mittausmenetelmistä on mainittu kulutuspohjaisten hiilidioksidipäästöjen arvioiminen (Ala-Mantila ym. 2022, s. 229).

3 Vapaaehtoinen paikallinen arvio

Osana kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisen seurantaa ja arviointia Yhdistyneet kansakunnat (A/RES/70/1) kehottaa sekä kansallisia että alueellisia tahoja toteuttamaan säännöllistä ja osallistavaa arviointia. Vuodesta 2016 saakka Yhdistyneiden Kansakuntien maat ovat esitelleen YK:n korkean tason foorumissa kansallisia arviointejaan, eli vapaaehtoisia valtiollisia arvioita. Yhdistyneiden kansakuntien talous- ja sosiaalisektorin osaston (DESA) luomassa ohjeistuksessa (2020, s.1) perustellaan arviointia siten, että tämän avulla paikalliset tahot voivat edistää kestävän kehityksen tavoitteitaan, sekä osoittaa valmiuttaan ja sitoutumistaan yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Paikallisilla arvioinneilla ei ole suoraa virallista perustaa Agenda 2030:ssa, vaan se on syntynyt kaupunkien itsensä aloitteesta ja tarpeesta (Suri ym. 2021, s. 726).

Sen lisäksi, että paikallisten arvioiden avulla kaupungit voivat osoittaa edistymistään, valmiuttaan ja sitoutumistaan, voidaan paikallisten arvioiden avulla täydentää myös kansallisia arviointeja ja lisätä kaupunkien yhtenäisyyttä (ECOSOC, 2020, s. 1). Lisäksi tämän avulla voidaan lisätä yhteistä kieltä eri hallinnon tasojen välillä, sekä edistää vuoropuhelua, kun yhteisenä kielenä toimii kaikkia koskettavat kestävän kehityksen tavoitteet. Yhteisen kielen ja tavoitteiden (Deininger ym. 2019, s. 10-11) avulla voidaan mahdollistaa myös asukkaiden parempi mahdollisuus osallistua kaupungin kehittämiseen. Artikkelissa *Cities taking the lead on the sustainable development goals - a voluntary local review handbook for cities* (Deininger ym. 2019, s. 6) mainitsevat, että vapaaehtoista paikallista arviota voidaan käyttää myös kumppanuuksien luomisessa tai keinona olla osa kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanoa.

Keväällä 2025 viisi suurta kaupunkia Suomessa julkaisi uusimmat vapaaehtoiset paikalliset arvionsa. Arvioiden yhteydessä myös Kuntaliitto julkaisi oman politiikkasuosituksensa, jossa kuvaili vapaaehtoisen paikallisen arvioinnin vahvistavan organisaation kyvykkyyttä lisäämällä jatkuvaa oppimista ja sidosryhmäyhteistyötä (Kuntaliitto, 2025, s.1). Politiikkasuosituksen mukaan raportilla voidaan vauhdittaa

systeemistä muutosta ja pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi Kuntaliitto kirjoittaa vapaaehtoisen paikallisen arvion tarjoavan kehystä vastuullisuudelle. Kuntaliitto mainitsee raportoinnin hyödyiksi parhaiden käytäntöjen tunnistamisen, tiedon jakamisen ja yhteistyön muiden kuntien kanssa. Kuntaliiton mukaan (2025, s. 1-2) uusimmat raportit korostavat kokonaisvaltaisen lähestymistavan ratkaisevaa merkitystä, jotta kestävän kehityksen tavoitteet voivat toteutua. Kokonaisvaltaisen näkökulman avulla voidaan tunnistaa toimien välisiä yhteyksiä ja ristikkäisvaikutuksia.

3.1 Agenda 2030

Agenda 2030 on vuonna 2016 voimaan astunut (valtioneuvosto, 2016, s. 7) toimintaohjelma, jonka keskiössä on 17 kestävän kehityksen tavoitetta, sekä 169 näitä täydentävää alatavoitetta. Toimintaohjelma on integroitu järjestelmä (Weiland ym. 2021, s. 91), joka tunnustaa, että toimenpiteet yhdellä kestävyyden osa-alueella vaikuttavat tuloksiin myös muissa. Tavoitteista sovittiin (A/RES/70/1) Yhdistyneiden Kansakuntien kokouksessa New Yorkissa syyskuussa 2015. Valtioneuvoston (2016, s.7) selvityksen *Agenda 2030 Suomessa: Kestävän kehityksen avainkysymykset ja indikaattorit* kyseiset tavoitteet ovat globaaleja ja koskettavat kaikkia valtioita, mutta vaativat globaalin työstämisen lisäksi panostusta myös kansallisella ja paikallisella tasolla, sekä lisäksi myös muilta sidosryhmiltä, kuten yksityiseltä sektorilta, kansalaisyhteiskunnalta ja hyväntekeväisyysjärjestöiltä (A/RES/70/1). Nämä ei-valtiolliset toimijat nähdään politiikan muutoksen mahdollistajina, jotka omaavat sekä asiantuntemusta ja osaamista, että ovat luovat luomassa uusia ajatusmalleja ja tapoja ymmärtää yhteiskuntaamme (Weiland ym. 2021, s. 91).

Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen ohjelma perustuu Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan periaatteisiin, ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen, kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, vuosituhatjulistukseen ja vuoden 2005 maailman huippukokouksen päätelmiin. Keskiössä on uusien toimintatapojen omaksuminen (valtioneuvosto, 2016, s. 7) vanhojen tilalle, jotta taloudellinen,

ekologinen ja sosiaalinen kestävyys voisi toteutua. Yhdistyneiden kansakuntien (A/RES/70/1) mukaan tavoitteet kohdistuvat erilaisiin teemoihin, kuten ihmisiin, planeettaan, vaurauteen, rauhaan ja kumppanuuteen.

Yhdistyneiden Kansakuntien julkaisussa *United Nations: The 2030 Agenda for Sustainable Development* (A/RES/70/1) tunnustetaan, että köyhyyden poistaminen kaikissa sen muodoissa on sekä suuri haaste, että välttämätöntä, jotta kestävä kehitys voisi toteutua. Mahdollisuuksien, vallan ja varallisuuden jakautuminen vaatii YK:n mukaan toimia, jonka lisäksi luonnonkatastrofien lisääntyminen, terrorismi ja biodiversiteetin katoaminen haastavat globaalisti maailmaa. Weilandin ym. (2021, s. 91) artikkelissa *The Agenda 2030 for Sustainable Development: Transformative change through the Sustainable Development goals* kirjoittajat linjaavat, että Agenda 2030:n tavoitteena on ylittää pohjoisen ja etelän välinen kehityskuilu. Lisäksi Yhdistyneet kansakunnat toteavat (A/RES/70/1, 14) ilmastonmuutoksen yhdeksi aikamme suurimmista haasteista. Toimintaohjelman lähtökohtana on, että kaikkien ihmisten tulisi voida toteuttaa itseään ihmisarvoisesti, tasa-arvoisesti, ja terveellisessä ympäristössä. Weiland ym. (2021, s. 92) linjaavat, että tavoitteiden toteutuminen riippuu siitä, kuinka vahvasti hallitukset sitoutuvat tavoitteisiin, ja kuinka muutosvoimaiset toimijat saadaan mukaan liikkeeseen.

Agenda 2030 -toimintaohjelman tarkoituksena (A/RES/70/1) on ottaa huomioon eri maiden valmiudet ja kehitystasot, kun tavoitteita asetetaan. Lisäksi se pyrkii kunnioittamaan kansallista politiikkaa ja eri maiden kansallisia prioriteetteja. Kuitenkin Agenda 2030 linjaa, että jokaisella valtiolla on ensisijainen vastuu omasta taloudellisesta ja sosiaalisesta kehityksestään. Jotta muutos olisi tasavertainen, tulisi rahoitusresursseja ja ympäristöystävällistä teknologiaa siirtää kehittyviin maihin suotuisilla ehdoilla.

3.1.1 Kestävän kehityksen tavoitteet

Yhdistyneiden kansakuntien Agenda 2030 -toimintaohjelman mukaan (A/RES/70/1, 55) kestävän kehityksen tavoitteet alatavoitteineen ovat kokonaisvaltaisia ja jakamattomia, sekä maailmanlaajuisesti sovellettavia. Vuosituhattavoitteista poiketen kestävän kehityksen tavoitteet ovat kattavampia ja koskevat kaikkia maailman maita (Weiland ym. 2021, s. 91).

Yhdistyneiden kansakuntien raportissa (A/RES/70/1) on esitelty kaikki toimintaohjelman 17 tavoitetta, sekä sen alatavoitteet. Tavoitteet on myös esitelty alla olevassa ulkoministeriön kuvassa, joka konkretisoi tavoitteiden yleismaailmallista pyrkimystä.

Kuva 3. Ulkoministeriö. Kestävän kehityksen tavoitteet. Lähde: https://um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet#Kestävän%20kehityksen%2017%20tavoitetta:

Tavoite 1 vaatii poistamaan köyhyyden kaikissa muodoissaan kaikkialla. Äärimmäinen köyhyys tulisi poistaa kaikilta ihmisiltä, ja jokaisessa maassa tulisi olla käytössä kaikki ihmiset kattava sosiaaliturvajärjestelmä. Lisäksi kaikilla ihmisillä tulisi olla pääsy peruspalveluihin. Tavoite 1 huomioi myös se, että köyhimmät kärsivät myös ilmastonmuutoksesta eniten, ja linjaa, että tavoitteena on vahvistaa haavoittuvien ryhmien selviytymis- ja sopeutumiskykyä ilmastonmuutoksen edessä (A/RES/70/1).

Tavoitteena 2 on poistaa nälkä kaikilta ihmisiltä, saavuttaa globaali ruokaturva ja parantaa ravitsemusta, sekä edistää kestävää maataloutta. Tavoitteena on poistaa kaikki aliravitsemuksen muodot ja kaksinkertaistaa pienimuotoisten ruoantuottajien maataloustuotanto sekä -tulot. Lisäksi on määrä toteuttaa muutoskestävyyttä lisääviä maatalouskäytäntöjä, jotka ylläpitävät ekosysteemejä, sekä vahvistaa maatalouden sopeutumiskykyä ilmastonmuutokseen (A/RES/70/1).

Tavoite 3 pyrkii takaamaan terveellinen elämä ja hyvinvointi kaikille. Tavoitteena on vähentää tartuntatautien leviämistä kehittyvissä maissa, ehkäistä paremmin päihteiden käyttöä, sekä puolittaa liikenneonnettomuuksiin liittyvät kuolemat. Lisäksi kaikkialla maailmassa tulisi saavuttaa yleinen terveydenhuolto, ja mahdollistaa kaikille ihmisille kohtuuhintaisten lääkkeiden saatavuus ja rokotteet (A/RES/70/1). Tavoite 4 vaatii takaamaan kaikille yhdenvertainen ja laadukas koulutus, sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet. Koulutukseen tulisi kuulua niin hoiva, esiopetus, ja perus- sekä toisen asteen koulutus kaikille ihmisille. Lisäksi tulisi varmistaa, että kaikki oppijat saavat kestävään kehitykseen ja sen edistämiseen tarvittavat tiedot ja taidot, sekä lisätä pätevien opettajien määrää globaalisti (A/RES/70/1).

Tavoite 5 pyrkii saavuttamaan sukupuolten tasa-arvoa ja vahvistaa naisten ja tyttöjen asemaa maailmassa. Tavoitteena on poistaa naisten syrjintä, ja kaikki väkivallan muodot. Lisäksi tarkoituksena on lopettaa kaikki lapsiavioliitot, ja tunnustaa vahvemmin palkaton hoiva- ja kotityö (A/RES/70/1). Tavoite 6 on varmistaa veden ja sanitaation saatavuus. Pyrkimys on parantaa veden laatua ja vähentää sen saastumista minimoimalla

vaarallisten aineiden päästämisen veteen. Lisäksi vedenkäytön tehokkuutta tulee lisätä, sekä varmistaa makean veden kestävät varannot.

Tavoite 7 on taata edullinen ja kestävä energia kaikille, ja lisätä uusiutuvan energian osuutta globaalisti. Tavoite 8 vaatii edistämään kestävää talouskasvua, tuottavaa työllisyyttä ja ihmisarvoista työtä. Kulutuksen osalta resurssitehokkuutta tulisi parantaa, jonka lisäksi tärkeää olisi pystyä pysäyttämään talouskasvun ja ympäristön pilaantumisen välinen yhteys, jossa lisääntyvä talouskasvu tarkoittaa myös suurempia päästöjä ja ympäristön heikkenemistä. Lisäksi onnistuakseen tavoitteessa niiden nuorten osuus, jotka eivät ole työssä, koulutuksessa tai työharjoittelussa, tulee minimoida. Myös kaikki lapsi- ja pakkotyö tulee lopettaa (A/RES/70/1).

Tavoite 9 on rakentaa kestävää infrastruktuuria, teollistumista, sekä tukea innovaatioita. Tavoitteena on myös vahvistaa tieteellistä tutkimusta. Tavoite 10 vaatii vähentämään eriarvoisuutta sekä maiden välillä, että niiden sisällä. Tarkoituksena on edistää kaikkien sosiaalista, taloudellista ja poliittista osallistumista, ja esimerkiksi poliittisten päätösten ja tulojen uudelleenjaon avulla vähentää eriarvoisuutta. Tavoite 11 tavoittelee kaupunkien ja asuinyhdyskuntien muuttamista osallistavimmiksi, turvallisemmiksi ja kestävämmiksi. Kaikille ihmisille maailmassa tulisi tarjota saavutettava, turvallinen ja kestävä liikennejärjestelmä, sekä parantaa kansalaista osallistavaa kaupunkisuunnittelua. Lisäksi tavoitteena on tukea yhtyettä kaupunkien, esikaupunkialueiden ja maaseudun välillä (A/RES/70/1).

Tavoite 12 on varmistaa kestävät kulutus- ja tuotantomallit, ja saavuttaa luonnonvarojen kestävä hallinta ja tehokas käyttö. Tavoitteena on puolittaa ruokahävikki, ja vähentää jätteen syntymistä. Tavoite 13 vaatii toteuttamaan kiireellisiä toimia ilmastonmuutoksen torjumiseksi, ja vahvistaa kykyä sopeutua ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Tavoite 14 pyrkii suojelemaan ja käyttämään kestävästi meriä ja niiden luonnonvaroja. Tavoitteena on minimoida ja torjua merien happamoitumista ja sen vaikutuksia, sekä säädellä kalastusta tehokkaasti lopettaen ylikalastus (A/RES/70/1).

Tavoite 15 pyrkii suojelemaan ja ennallistamaan maanpäällisiä ekosysteemejä, sekä hoitamaan metsiä kestävästi. Lisäksi tarkoituksena on torjua aavikoitumista, ja pysäyttää maaperän köyhtyminen ja luonnon monimuotoisuuden häviäminen. Tavoite on metsäkadon pysäyttäminen ja heikentyneiden metsien ennallistaminen, sekä uhanalaisiksi luokiteltujen lajien häviämisen estämiseksi suojelun avulla. Tavoite 16 on edistää rauhanomaisia ja osallistavia yhteiskuntia, sekä rakentaa tehokkaita, vastuullisia ja osallistavia instituutioita. Tarkoituksena on edistää oikeusvaltioperiaatetta niin kansallisesti kuin kansainvälisesti sekä varmistaa, että kaikki ihmiset pääsevät oikeuden piiriin. Lisäksi pyrkimyksenä on vähentää korruptiota ja lahjontaa. Tavoite 17 sisältää pyrkimyksen vahvistaa kestävän kehityksen toimeenpanon keinoja ja elvyttää yhteistyötä ja globaalia kumppanuutta kestävän kehityksen edistämiseksi (A/RES/70/1).

3.1.2 Kestävän kehityksen indikaattorit

Jokaisella hallituksella on Yhdistyneiden kansakuntien mukaan ensisijainen vastuu toteutuksen seurannasta ja arvioinnista(A/RES/70/1). Seurannan ja arvioinnin kannalta tärkeää roolia näyttelee talous- ja sosiaalineuvoston alainen foorumi(A/RES/70/1). Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisen mittaamiseksi on pyritty rakentamaan erilaisia indikaattoreita(A/RES/70/1). Jotta indikaattoreita voitaisi hyödyntää kestävän kehityksen mittaamisessa, tulisi niiden kuvata kehitystä riittävän pitkällä aikavälillä ja globaalisti kaikissa eri valtioissa (valtioneuvosto, 2016, s. 21). Indikaattorien kehitystyötä on tehty esimerkiksi Inter-Agency and Export Group (IAEG) -asiantuntijaryhmässä (valtioneuvosto, 2016, s. 18). Tämän asiantuntijaryhmän työn tuloksena on 231 indikaattoria, joilla myös kestävän kehityksen alatavoitteita voidaan tarkastella. Osa ehdotetuista indikaattoreista kuvaa samaa ilmiötä eri näkökulmista, jonka lisäksi osa indikaattoreista on laadullisia (valtioneuvosto, 2016, s. 19). Indikaattorityökalujen määrittämisessä ongelmana on, että esimerkiksi IAEG-asiantuntijaryhmän koostamista indikaattoripaketin indikaattoreista ainoastaan 50 on sellaisia, joissa on riittävä valmius

tiedon tuottamiseen globaalisti. Haasteena on ilmiöiden sijoittuminen eri hallinnon sektoreille, jolloin tiedon kokoaminen ja raportointimekanismien hyödyntäminen käy monimutkaisemmaksi (valtioneuvosto, 2016, s. 23).

Valtioneuvoston selvityksessä arvioidaan, että myös Suomen tiedoissa on puutteita, jotka estävät indikaattorien tehokkaan käytön (valtioneuvosto, 2016, s. 21). Jotta indikaattorit saataisi globaalisti käyttöön, vaatisi se valtioneuvoston mukaan suurta määrää resursseja, jotka kohdistettaisi tiedonkeruuseen ja ylläpitoon. Parhaimmillaan tällaiset indikaattoriehdotukset voivat motivoida valtioita tekemään työtä oman indikaattoritarpeensa toteuttamiseksi (valtioneuvosto, 2016, s. 23).

3.1.3 Agenda 2030 Suomessa

Suomen kestävän kehityksen toimikunta on luonut Agenda 2030-tiekartan hallituksen päätöksenteon tueksi vuonna 2021. Kyseessä on suunnitelma siitä, millaisilla toimilla Suomi voi saavuttaa Agenda 2030 -toimintaohjelmassa mainitut tavoitteet (Kestävän kehityksen toimikunta, 2022:9, s. 8). Tiekartan laatimisessa on otettu huomioon tiedeyhteisön suositukset, ja tunnistettu kuusi muutosta vaativaa aluetta, joiden eteen Suomen tulisi toimia (Kestävän kehityksen toimikunta, 2022:9, s. 8-9). Tarkoituksena on kansallisen edistymisen lisäksi luoda suositukset, joita noudattamalla kotimaisilla toimilla ei aiheuteta vahinkoa muun maailman kestävyydelle.

Ensimmäiseksi muutosalueeksi Kestävän kehityksen toimikunta (2022:9, s. 14) on tunnistanut hyvinvointia edistävän talouden ja työn, sekä kestävän kulutuksen. Kansallisena tavoitteena on muuttaa talouden toimintaa siten, että sitä ohjaisi hyvinvoinnin tuottaminen ja sosiaalisen pääoman vahvistaminen. Lisäksi työelämän laatuun tulisi panostaa, jotta töissä voitaisiin hyvin ja työelämän yhdenvertaisuus toteutuisi paremmin. Lisäksi tuotannon ympäristöhaittoja tulisi tunnistaa paremmin ja tätä kautta vähentää (Kestävän kehityksen toimikunta, 2022:9, s. 15). Huomionarvoista

on ylikuluttavien rakenteiden purkaminen (Kestävän kehityksen toimikunta, 2022:9, s. 17).

Toinen muutosalue on sivistys, osaaminen ja kestävät elämäntavat, joka painottaa, että muutos kohti kestävämpää yhteiskuntaa mahdollistuu maailmankuvan muutoksesta (Kestävän kehityksen toimikunta, 2022:9, s. 20). Toimikunta on nostanut esille, että oppiminen ja sivistys ovat avaimia yhteiskunnalliseen muutokseen. Vuonna 2030 tavoitteena on, että ihmiset Suomessa kokisivat elämänsä vahvemmin merkitykselliseksi, ja että elämäntapojen jalanjälki olisi pienentynyt (Kestävän kehityksen toimikunta, 2022:9, s. 21). Lisäksi tarpeen on muuttaa yhteiskunnan arvopohjaa, ja nostaa kestävät elämäntavat normiksi.

Kolmantena muutosalueena toimikunta on nostanut hyvinvoinnin, terveyden ja yhteiskunnallisen osallisuuden (Kestävän kehityksen toimikunta, 2022:9, s. 29). Toimikunta painottaa, että vaikka Suomessa hyvinvointi on korkeammalla tasolla kuin koskaan aiemmin, ei osa väestöstä ole vieläkään päässyt osaksi tätä kehitystä. Terveys- ja hyvinvointierot ovat huomattavia eri väestö- ja aluetasolla, jonka lisäksi yleistynyt on niin nuorten kuin työikäisten psyykkinen kuormittuneisuus (Kestävän kehityksen toimikunta, 2022:9, s. 30). Lisäksi naisiin kohdistuva väkivalta on yhä sitkeä ongelma. Kestävän kehityksen toimikunta (2022:9, s. 31) nostaa esille, että eriarvoisuutta voidaan vähentää saavutettavilla palveluilla, sekä kohdistamalla palveluita erityisesti haasteista kärsiville, sekä niiden riskissä oleville kansalaisille. Lisäksi palveluiden osalta keskeistä on siirtää palvelujen painopistettä eri haasteiden ennaltaehkäisyyn.

Neljäs painopiste Suomen kestävän kehityksen työssä on edistää ruokajärjestelmän avulla hyvinvointia (Kestävän kehityksen toimikunta, 2022:9, s. 37). Vuoteen 2030 mennessä Suomessa tulisi pyrkiä vähentämään ruokajärjestelmän aiheuttamia negatiivisia vaikutuksia ilmastoon ja ympäristöön, sekä puolittamaan ruokahävikki. Tavoitteena on myös ravitsemussuositusten noudattamisen lisääminen, sekä

suositusten linjaaminen yhteen kestävyystavoitteiden kanssa (Kestävän kehityksen toimikunta, 2022:9, s. 37).

Viidenneksi painopisteeksi Kestävän kehityksen toimikunta (2022:9, s. 44) on nostanut monimuotoisuutta ja hiilineutraaliutta vahvistavan metsien, vesien ja maan käytön. Tärkeää olisi huomioida monimuotoisuuden vahvistaminen ja hiilineutraalius kaikessa lainsäädäntötyössä, sekä kehittää luonnon monimuotoisuuden mittareita ja taloudellisen arvon määrittämistä (Kestävän kehityksen toimikunta, 2022:9, s. 46-47). Lisäksi julkaisu peräänkuuluttaa kuntien ja kaupunkien roolia alueellisessa päätöksenteossa metsien, vesistöjen ja maan käytön osalta, sillä päätöksillä kaavoituksesta, liikennesuunnittelusta ja rakentamisesta voidaan tehdä suuria muutoksia tämän osalta (Kestävän kehityksen toimikunta, 2022:9, s. 47-48).

Kuudenneksi painopisteeksi Kestävän kehityksen toimikunta (2022:9, s. 49) on määritellyt kestävän energiajärjestelmän, sillä energiasektori muodostaa jopa 75 % Suomen kasvihuonepäästöistä. Kun energiasektori muuttuu, aiheuttaa se myös sosiaalisia vaikutuksia, jotka ilmenevät toimikunnan mukaan esimerkiksi elinkeinotoiminnan muutosten ja energian hinnan kautta. Tästä syystä oikeudenmukaisen siirtymän periaatetta tulisi noudattaa, jotta myös sosiaalinen kestävyys huomioitaisi.

Valtioneuvoston Avain 2030-hankkeessa määriteltiin Suomen kestävän kehityksen tilannekuvaa. Tilannekuva luotiin indikaattoripohjaisten aineistojen, sidosryhmänäkemysten ja kirjallisuustietojen pohjalta (Valtioneuvosto, 2016, s. 48). Kyseisessä hankkeessa Suomen vahvuuksiksi tunnistettiin tavoitteen 4 vaatimus laadukkaasta koulutuksesta, sekä tavoitteen 16 yhteiskunnallisten järjestelmien vakaus.

Valtioneuvoston (2016, s. 48) raportti huomauttaa, että jatkamalla kehitystä näiden tavoitteiden ympärillä, voidaan toimia myös esimerkkinä globaalilla tasolla.

Kehityskohteiksi näiden tavoitteiden osalta valtioneuvoston raportti mainitsi koulutusjärjestelmän joustavuuden, hiilineutraaliuden tukemisen sekä elinikäisen oppimisen mahdollistamisen. Lisäksi tarvetta on purkaa koulutustason sosiaalista periytymistä, ja onnistua paremmin maahanmuuttajien integroimisessa suomalaiseen koulutusjärjestelmään. Eriarvoistumisen ja syrjäytymisen ennaltaehkäisy nähdään myös valtioneuvoston mukaan haasteena, johon kansallisesti tulisi nostaa huomio, jonka lisäksi tavoitteena on tehdä julkisista hankinnoista yhteiskunnallisen esimerkin näyttäjä.

Suomen keskeisiksi heikkouksiksi Avain 2030-hanke (2016, s. 48) tunnisti ilmastonmuutosta vastaan tehdyn työn, sekä luonnonvarojen liiallisen kuluttamisen. Lisäksi Suomea haastaa raportin mukaan heikko talous- ja työllisyyskehitys. Ilmastopolitiikan osalta valtioneuvosto nostaa esiin tarpeen suuren mittaluokan muutoksille nopeasti, joka poikkeaa tavanomaisesta muutosvauhdista.

3.2 Vapaaehtoisen paikallisen arvion sisältö

Ensimmäiset viralliset ohjeistukset Yhdistyneiden kansakuntien osalta vapaaehtoisen paikallisen arvion toteuttamiseen julkaistiin vuonna 2020, ja niitä on tehnyt esimerkiksi YK:n Aasian ja Tyynenmeren talous- ja sosiaalikomissio (UNESCAP), YK:n talous- ja sosiaaliasioiden osasto (UNDESA) ja YK:n asuinyhdyskuntaohjelma (UN-Habitat) sekä YK:n paikallishallintojen verkosto (UNCLG) (Reggiani & Ortiz-Moya, 2023, s. 22).

Yhdistyneiden kansakuntien talous- ja sosiaaliasioiden osaston (2020, s. 1) luomassa ohjeistuksessa mainitaan, että ohjaavat elementit ovat vapaaehtoisia, eikä niitä ole tehty sitoviksi tai rajoittaviksi, vaan niillä pyritään korostaa mahdollisia käsiteltäviä aihealueita. Ohjaavilla elementeillä (YK:n talous- ja sosiaaliasioiden osasto, 2020, s. 2) pyritään edistämään kaupunkien vertaisoppimista, raporttien johdonmukaisuutta ja vertailtavuutta. Tärkeää on, että kunkin kaupungin raportti vastaa kyseisen maan kansallisiin prioriteetteihin. Deininger ym. (2019, s. 11) mainitsee artikkelissaan, että eri

kaupunkien tarpeiden ja kapasiteettien ollessa erilaiset, lähtee myös itse vapaaehtoisen paikallisen arvion työstäminen eri lähtökohdista.

Tärkeä piirre YK:n talous- ja sosiaaliasioiden osaston (YK:n talousasioiden osasto, 2020, s. 2) luoman ohjeistuksen mukaan on, että arviot ovat yhdenmukaisia Agenda 2030:n kanssa, ja että raportit toteuttavat sen periaatteita. Arviointien tulisi olla pitkän aikavälin suuntautuneita, jonka lisäksi niiden tulisi tunnistaa alueelliset haasteet, saavutukset ja kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisen kannalta kriittiset tekijät. Lisäksi tärkeää on, että raportit ovat avoimia ja saavutettavia, ja että ne kunnioittavat ihmisoikeuksia, ovat sukupuolisensitiivisiä, ja keskittyvät heikommassa asemassa oleviin.

Raportin tarkoituksena (2020, s. 3-4) on muun muassa tarkastella kaupungissa käynnissä olevia hankkeita, sekä osoittaa, miten kestävän kehityksen tavoitteet on sisällytetty paikallisiin suunnitelmiin, strategioihin ja ohjelmiin. YK:n tarkoituksena on myös kannustaa kaupunkeja analysoimaan sitä, mitä toimia tai tavoitteita kaupungin suunnitelmista puuttuu, ja miten puutteita voisi mahdollisesti paikata. Mittaamiseen tarkoitettujen indikaattoreiden tulee noudattaa ”SMART”-kriteereitä, eli olla spesifejä, mitattavissa olevia, kunnianhimoisia, realistisia ja aikarajoitteisia (Klopp ym. 2017, s 94–95). Kestävän kehityksen tavoitteiden konkretisoimisessa monet suomalaiset kaupungit ovat soveltaneet Mayors Indicators -palvelua (Ala-Mantila ym. 2022, s. 229). Mittaristo kuitenkaan ei hahmota tavoitteiden yhteyksiä, tai kykene kaupunkien sijasta laajempien alueiden vaikutusten arviointiin.

3.3 Vapaaehtoisen paikallisen arvion hyödyntäminen Suomessa

Suomessa vapaaehtoisen paikallisen arvion on julkaissut kevääseen 2025 mennessä yhteensä seitsemän kaupunkia: Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere, Joensuu ja Ylöjärvi. Tämän jälkeen kyseisen raportin on julkaissut myös Ahvenanmaa. Useimmat kaupungeista on toteuttanut syksyyn 2025 mennessä useampia raportteja, joiden rakenteet ja tavoitteet ovat olleet erilaisia. Koska analyysiosiossa tarkastelen Helsingin, Espoon, Vantaan, Turun, Tampereen, Joensuun ja Ylöjärven raportteja, olen esitellyt

tässä luvussa ainoastaan näiden kaupunkien raportit. Suurin osa kaupungeista on raporteissaan tarkastellut, miten kestävän kehityksen tavoitteet toteutuvat kaupungin strategiassa, ja ottaneet tarkasteluun mukaan erilaisia hankkeita ja suunnitelmia.

Suomen pienemmistä tai keskisuurista kaupungeista ainoastaan Joensuu ja Ylöjärvi on julkaissut vapaaehtoisen paikallisen arvion kevääseen 2025 mennessä. Ympäristöministeriön julkaisun (2022:15, s. 15) mukaan vapaaehtoisen paikallisen arvion tekeminen vaatii paljon tietoja ja resursseja kaupungeilta, jonka vuoksi arviot ovat jääneet pääsääntöisesti suurempien kaupunkien suosioon. Lisäksi julkaisun mukaan kestävän kehityksen tavoitteisiin keskittyminen ei houkuttele pienempiä kaupunkeja osallistumaan, sillä globaalit kehityskysymykset koetaan mahdollisesti merkityksettöminä.

Kaupungit ovat myös jakaneet VLR-raporteilleen erilaisia tehtäviä, jotka täydentävät lopulta kokonaisuutta. Esimerkiksi Turku on ensimmäisessä VLR-raportissaan vuonna 2020 pyrkinyt tunnistamaan kehityskohteita, kun taas toisessa raportissaan painottanut tulevaisuuteen katsomista sekä toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia (Turun kaupunki, 2020, s. 5). Toisessa VLR-raportissaan Turun kaupunki (2022, s. 6) on pyrkinyt määrittelemään yhteiset tavoitteet ja VLR-mittarit, joita kaupungissa aiotaan jatkossa tarkastella. Myös Tampereen kaupunki (2022, s. 5) on lähtenyt ensimmäiseen VLR-raporttiinsa hakemaan ennemmin kestävän kehityksen ymmärrystä ja näkökulman muutosta, kuin tekemään tarkkaa kestävän kehityksen tavoitteiden raportointia, ja toisessa raportissaan (Tampereen kaupunki, 2025, s. 5) lähtenyt syventämään ensimmäisen raportin tulkintoja ja arviointeja. Helsingin kaupunki on tehnyt kaikki VLR-raporttinsa vuosilta 2019, 2021, 2023 ja 2025 teemoiltaan ja mittareiltaan tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta samanlaisina, ja perustellut tätä pidemmän aikavälin vertailtavuutena (Helsingin kaupunki, 2023, s. 6). Uusimmissa raporteissaan sekä Helsinki että Tampere on ottanut tarkastelukohteekseen aikaisemman strategia- tai valtuustokauden.

Espoo (2020, s. 8) mainitsee raportissaan VLR-prosessin olleen koko kaupungin yhdessä toteuttama prosessi, jota on tehty satojen ihmisten yhteistyönä. Tampereen (2022, s. 5) ensimmäinen VLR-raportti on taas toteutettu sisäisenä asiantuntijatyönä, jota on perusteltu sillä, että strategian laadinnassa laajaa osallistamista oli hyödynnetty. Espoossa (2020, s. 14) VLR-prosessin tavoitteena on ollut raportin mukaan myös lisätä organisaation omaa kestävän kehityksen osaamista, joka oli tavoitteena myös Tampereen (2022, s. 71) raportin lopputuloksessa. Espoossa VLR-raportointiin kuului myös kaupungin opetustarkoitukseen luoma kestävän kehityksen tavoitteiden korttipakka, jota on pidetty osana raportointia myös myöhemmin. Korttipakassa (Espoon kaupunki, https://admin.espoo.fi/sites/default/files/2025-05/SDG-kortit_FI_03-2025_PRESS.pdf) kuvataan 17 tavoitetta Espoon kaupungin kontekstissa, ja annetaan yksinkertaisia esimerkkejä tilastoista, joilla onnistumista mitataan. Espoon VLR-prosessi on esimerkki laajasta prosessista, kun taas esimerkiksi Ylöjärvellä prosessi toteutettiin resurssien vuoksi kapeammin. Vuoden 2024 VLR-raportti (s. 8) oli Ylöjärven ensimmäinen, ja toteutin sen itsenäisesti haastattelemalla kuntaorganisaation virkahenkilöstöä, ja tekemällä kaupungin raporttien ja strategian avulla temaattisia nostoja. Kuitenkaan esimerkiksi indikaattorivertailua ei pystytty tekemään resurssien puutteen vuoksi.

3.3.1 Helsinki

Helsingin kaupunki (2019, s. 2) päätti ensimmäisenä eurooppalaisena kaupunkina sitoutua vapaaehtoisen paikallisen arvioinnin toteuttamiseen. Ensimmäisessä raportissa vuodelta 2019 on mainittu tavoitteina onnistumisista viestiminen, ymmärrettävän ja avoimen tiedon tuottaminen kaupungin kestävän kehityksen tilasta, kansainvälisen yhteistyön lisääminen ja kaupungin omien kehitystarpeiden hahmottaminen. Ensimmäisessä raportissaan kaupunki kuvaa, miten kaupungin strategia kytkeytyy kestävän kehityksen tavoitteisiin, ja miten tavoitteiden toteutumista edistetään ja seurataan (Helsingin kaupunki, 2019, s. 4). Raporttia on toteutettu ristiintaulukointianalyysilla, jolla on tarkasteltu kestävän kehityksen tavoitteiden

suhdetta kaupunkistrategiaan, kärkihankkeisiin ja Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimeenpano-ohjelmaan.

Vapaaehtoiseen paikalliseen arviointiin lähtökohdaksi oli Helsingin kaupungin valittu YK:n korkean tason poliittisen foorumin vuodelle 2019 määrittelemät painopistetavoitteet (Helsingin kaupunki, 2019, s. 4). Ensimmäiselle raportille indikaattoreiksi oli määritelty pääosin kaupungin strategian seurantamittaristosta valitut mittarit, ja raportin johtopäätöksissä oli mainittu tarpeesta mittareiden kehitykselle, jotta mittarit olisivat vertailukelpoisia (Helsingin kaupunki, 2019, s. 5). Helsingin kaupungin toiseen tarkastelua oli laajennettu, ja kaikki 17 tavoitetta oli otettu osaksi raporttia arvioon (Helsingin kaupunki, 2021, s. 8). Näistä SDG-tavoitteista oli pyritty luomaan Helsingin kaupungin näkökulmasta kriittisiä kuvauksia (Helsingin kaupunki, 2021, s. 9). Lisäksi raporttiin oli määritelty poikkileikkaavia teemoja, jotka olivat oikeudenmukaisuus ja avoimuus, digitalisaatio, koronakriisistä toipuminen, sekä yhteistyö ja kumppanuus (Helsingin kaupunki, 2021, s. 8). Toinen raportti koski uusinta strategiakautta painottaen konkreettisia toimenpiteitä, mutta otti myös kriittisemmän roolin pyrkiessään tunnistamaan erityisesti kehityskohteita kestävän kehityksen työssä.

Kaupungin ensimmäisessä vapaaehtoisessa paikallisessa arviossa havaittiin tarpeesta laajentaa raportointia koskemaan paremmin koko organisaatiota, jotta tietoa saataisi yhä kattavammin ja syvällisemmin (Helsingin kaupunki, 2019, s. 79). Lisäksi julkaisussa painotettiin tarvetta tarkemmille taloudellisille sekä ekosysteemilähtöiselle analyysille. Vuonna 2021 julkaistussa raportissa raportointi oli yletetty koskemaan koko kaupunkiorganisaatiota, jonka lisäksi raporttiin oli otettu mukaan myös kaupungin ulkopuolelle ulottuvia huomioita (Helsingin kaupunki, 2021, s. 11). Osana toista raporttia tekijät olivat pyytäneet Helsingin YK-nuorten järjestöä antamaan kommentteja ja näkemyksiä raportin sisällöstä (Helsingin kaupunki, 2021, s. 61). Vuoden 2021 raporttia hyödynnettiin julkaisun mukaan seuraavan valtuustokauden strategian valmistelussa ja tulevissa hankkeissa sekä ohjelmissa (Helsingin kaupunki, 2021, s. 9).

Helsingin kaupungin (2021, s. 11) toisessa vapaaehtoisessa paikallisessa arviossa todettiin, että tulevaisuudessa kestävän kehityksen tavoitteita tulisi integroida yhä vahvemmin kaupungin strategiaan, sekä talouden ja toiminnan suunnitteluun. Raportissa nostetaan esille, että jatkossa olisi hyödyllistä tarkentaa ymmärrystä eri tavoitteiden vaikuttavuudesta ja mahdollisuuksista (Helsingin kaupunki, 2021, s. 60). Lisäksi kulttuurisen kestävyyden tärkeyttä oli nostettu esille, ja vaadittu aihealueen huomioon ottamista jatkossa tiiviimmin. Tähän kolmas raportti oli tarttunut, ja kestävää kehitystä kaupungissa oli tarkasteltu ekologisen, sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisen kestävyyden näkökulmasta (Helsingin kaupunki, 2023, s. 6).

Kolmannessa raportissa Helsingin kaupunki (2023, s. 6) on jatkaa ja syventää aikaisempien raporttien työtä samojen teemojen kautta. Vuoden 2023 raportti toteutettiin osana strategian puoliväliarviota. Raportin teemoihin ja esimerkkeihin on otettu näkökulmaksi ”ketään ei jätetä”, joka on YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelman pääperiaatteita. Lisäksi kolmanteen raporttiin (Helsingin kaupunki, 2023, s. 7) on nostettu mukaan tavoitteiden tulkintaan ajatus ekologisista reunaehdoista, sekä sosiaalisesta perustasta. Kolmannen vapaaehtoiseen paikallisen arvion (2023, s. 11–12) nostamia kehityskohteita oli mainittu esimerkiksi konkreettisten ja mitattavien tavoitteiden tarve, johon raportti ehdottaa pitkäaikaisia, yli valtuustokauden mittaisia, mielellään numeerisia tavoitteita. Lisäksi raportin mukaan kestävän kehityksen toteutumiseksi kaupungissa tulisi tapahtua kulttuurista muutosta. Raportti myös peräänkuuluttaa keskenään ristiriitaisten tavoitteiden julkilausumista, ja niihin syventymistä (Helsingin kaupunki, 2023, s. 12).

Vuonna 2025 Helsingin kaupungin (2025, s. 5) vapaaehtoinen paikallinen arvio toteutettiin osana strategiakauden päätösarviointia. Raportissa on esitelty kestävän kehityksen tavoitteita arvioivien mittareiden arvoissa strategiakaudella esiintyneet muutokset. Lisäksi strategiakautta on arvioitu ristiriitojen ja reunaehtojen ja kestävyysjohtamisen edistymisen osalta, sillä kaupunki on halunnut lisätä kestävyyden tulkintaan enemmän yhteisymmärrystä tavoitteiden toteutumisen ekologisista

reunaehdoista ja sosiaalisesta perustasta (Helsingin kaupunki, 2025, s. 116–17). Yleisesti Helsingin kaupungin (2025, s. 105) arvio on pyritty tekemään samoilla teemoilla ja mittareilla.

3.3.2 Tampere

Tampereen kaupungin (2022, s. 5) vapaaehtoinen paikallinen arvio on laadittu kokoamalla yhteen kaupungin raportteja ja suunnitelmia, ja peilaamalla näitä kestävän kehityksen tavoitteisiin sekä näiden alatavoitteisiin. Lisäksi työssä on hyödynnetty kaupungin keräämää seurantatietoa. Lisäksi raportissa on esitelty erilaisia kehitysohjelmia, suunnitelmia ja ohjelmia. Esimerkkejä näistä on esimerkiksi Tampere Junior -kehitysohjelma, Kestävän kaupunkiliikkumisen suunnitelma SUMP, ja kulttuurikasvatusohjelma Taidekaari. Työ kestävän kehityksen eteen on alkanut raportin mukaan vuoden 2021 strategiatyöstä, jossa linjattiin kaupungin edistävän kestävän kehityksen tavoitteita kokonaisuutena, sekä raportoivan, arvioivan ja viestivän toimistaan, joiden avulla kaupunki tekee työtä kestävän kehityksen eteen. Lisäksi strategian luomisen yhteydessä on tunnistettu, mitä tavoitteita strategia erityisesti edistää (Tampereen kaupunki, 2022, s. 5).

Ensimmäisessä Tampereen kaupungin (2022, s. 5) VLR-raportissa tarkastelu on rajattu Tampereen kaupunkikonsernin omaan toimintaan. Tampereen raportissa jokainen kestävän kehityksen tavoite on esitelty sen globaalissa, kansallisessa ja paikallisessa merkityksessä (Tampereen kaupunki, 2022, s. 6). Jokaiselle tavoitteelle on tunnistettu kuvaavia ja arvioivia mittareita, jotka on määritelty sen mukaan, mitä Tampereen kaupunki aktiivisesti seuraa. Esimerkiksi tavoitteen 1 (ei köyhyyttä), osalta kaupunki on valinnut mittareiksi kunnan yleisen pienituloisuusasteen, lasten pienituloisuusasteen, sekä kaupunkilaisille teetetyn hyvinvointikyselyn tiedot asukkaista, jotka kokevat taloudellisen tilanteensa hyväksi (Tampereen kaupunki, 2022, s. 12). Lisäksi raportissa on tarkasteltu tavoitteiden toteutumista suhteessa muihin kaupunkeihin, sekä yleisiä trendejä, jotka vaikuttavat tavoitteeseen niin Tampereella kuin muuallakin Suomessa. Esimerkiksi mielenterveyden haasteiden osalta esiin on nostettu koko Suomen

heikentynyt tilanne, mutta myös se, että Tampereella tilanne on Suomen kaupunkien keskiarvoa heikompi.

Tampereen kaupunki (2022, s. 71) toi esiin raporttinsa yhteenvedossa, että paikallisen arvion tekeminen nosti esiin, että kaupunkikonserni voi vaikuttaa perustehtävänsä avulla jokaiseen YK:n kestävän kehityksen tavoitteeseen. Paikallisarvion lopputuloksena ei annettu yksityiskohtaista analyysia kestävän kehityksen tilasta Tampereella, eikä erillisiä toimenpidesuosituksia, mutta tulevaisuuden työn seuraavana kohteena nähtiin henkilöstön SDG-ymmärryksen ja kestävän kehityksen työhön sitouttamisen lisääminen. Lisäksi tulevaisuuden suuntana nähtiin se, että kaupunki vahvistaa kestävän kehityksen tavoitteiden roolia kaupungin jokapäiväisessä johtamisessa ja arvioinnissa. Lisäksi huomioksi oli nostettu, että asukkaiden sekä kaupunkiyhteisön suuntaan tulisi käynnistää entistä enemmän keskustelua ja yhteistyötä kestävän kehityksen saralta (Tampereen kaupunki, 2022, s. 71).

Tampereen kaupungin (2025, s. 6) järjestyksessään toisessa vapaaehtoisessa paikallisessa arviossa jokainen kestävän kehityksen tavoite on kuvattu sen kautta, miten tavoite linkittyy kaupungin toimintaan. Arviossa aineistona on käytetty strategian toteutumisen seuranta-aineistoa, sekä strategian seurantaan käytettyjä seurantamittareita. Arvion mukaan valtuustokauden aikana käydyt kestävän kehityksen tavoitteiden tarkastelut ovat tuoneet lisäarvoa työskentelylle, sekä avannut kansainvälisiä yhteistyömahdollisuuksia (Tampereen kaupunki, 2025, s. 6). Tampereen kaupunki on painottanut, että keskeinen osa tavoitteissa onnistumista on ollut yhteistyö erilaisten sidosryhmien, kuten Kuntaliiton verkostoprojektin kanssa.

3.3.3 Vantaa

Vantaan kaupunki on sitoutunut raportoimaan tavoitteidensa etenemisestä joka toinen vuosi, ja ensimmäinen raportti on toteutettu vuonna 2021. Ensimmäinen raportti on rakennettu kestävän kehityksen 17 tavoitteen ja alatavoitteiden mukaan, ja siinä tarkastellaan kuluneen valtuustokauden strategian ja kestävän kehityksen tavoitteiden

yhteyksiä (Vantaan kaupunki, 2021, s. 4). Tavoite oli toteuttaa raportti, jonka pohjalta voidaan antaa suosituksia ja tehdä suunnitelmia kaupungin tulevaisuutta varten, sekä lisätä tietoisuutta tavoitteista kaupunkiorganisaation sisällä (Vantaan kaupunki, 2023, s. 12). Vuoden 2023 raportti oli taas jäsennelty Vantaan kaupunkistrategian teemojen mukaan, ja kestävän kehityksen tavoitteet on jaettu strategiateemojen alle (Vantaan kaupunki, 2023, s. 5). Näitä strategiateemoja Vantaalla ovat hyvinvointia rakentava ja sosiaalisesti kestävä Vantaa, ekologisesti kestävä Vantaa, elinvoimainen ja osaava Vantaa sekä kansainvälinen Vantaa. Sekä ensimmäisen että toisen raportin on koonnut kaupungin sisäinen työryhmä, joka koostui kaikkien toimialojen edustajista.

Toisen raportin tavoitteena oli pyrkiä luomaan kokonaiskäsitys siitä, miten Vantaan kaupunki edistää SDG-tavoitteita (Vantaan kaupunki, 2023, s. 12). Lisäksi tarkoituksena oli hahmottaa, millaisia onnistumisia ja kehityskohteita, sekä mahdollisia ristiriitoja kestävän kehityksen työhön liittyy. Toisessa raportissa tiedonkeruuta oli toteutettu ryhmähaastatteluin ja kaupungin asiantuntijoille tarkoitettujen kyselyjen avulla (Vantaan kaupunki, 2023, s. 7), joita ensimmäisen raportin ohessa ei oltu toteutettu. Toisessa raportissa on määritelty myös teemojen alle haasteet, joihin kukin teema pyrkii vastaamaan. Ylipäätään raportissa oli pyritty kokoamaan eri teemojen kohtaamia onnistumisia ja kehityskohteita, kuten työelämän tasa-arvon edistäminen ja vesiluonnon tilan kohentaminen.

Ensimmäisen raporttinsa johtopäätöksissä on nostettu esiin ne kestävän kehityksen tavoitteet, jotka nousevat esille kaupungin strategiassa, sekä ne tavoitteet, jotka jäävät liikaa huomiotta (Vantaan kaupunki, 2021, s. 9). Vantaa (2023, s. 70) on nostanut toisessa raportissaan esiin laajasti erilaisia huomioita, kuten tarpeita vastuullisuustyön koordinoinnissa ja johtamisessa, sekä ymmärryksen lisäämistä vastuullisuustyön kokonaisuudesta. Kestävän kehityksen tavoitteet eivät Vantaan kaupungin mukaan ole siirtyneet tavoitellulla tavalla strategiaa toteuttaviin ohjelmiin.

Myös Vantaan (2025, s. 7) kolmas raportti on jäsennelty strategiateemojen mukaisesti. Raportin mukaan kestävän kehityksen tavoitteita edistetään strategiateemojen alla, mutta eri kestävän kehityksen ulottuvuudet jäävät yhä irrallisiksi (Vantaan kaupunki, 2025, s. 52). Vantaan kolmas raportti on nostanut esiin tarpeen käydä läpi strategian alaisia ohjelmia kestävän kehityksen kautta, jotta myös ristiriidat ja katvealueet tunnistettaisiin paremmin. Lisäksi raportti nostaa esiin sen, kuinka tietoisuuden lisääminen kaupunkiorganisaatiossa on vaatinut VLR-raporttien lisäksi koulutuksia ja sisäistä viestintää (Vantaan kaupunki, 2025, s. 52).

3.3.4 Turku

Turun (2020, s. 4) ensimmäinen vapaaehtoinen paikallinen arvio toteutettiin vuonna 2020, ja sillä pyrittiin luomaan pohja tulevalle toimenpide- ja seurantatyölle, sekä näyttämään esimerkkiä niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Raportin avulla kaupunki pystyy jatkossa valita helpommin toimenpiteet, joiden vaikuttavuus on suurinta (Turun kaupunki, 2020, s. 80). Arvioinnissa kaupungin toimintaa tarkasteltiin kaikkien kestävän kehityksen tavoitteiden ja soveltuvien alatavoitteiden osalta, jonka lisäksi kaupunginvaltuusto valitsi raportin painopisteiksi neljä tavoitetta. Näissä neljässä tavoitteessa kaupungilla on erityistä osaamista ja kokemusta (Turun kaupunki, 2020, s. 5). Ensimmäisen raportin kohdalla keskittyminen oli kaupunkistrategiassa, sekä sitä toteuttavissa hankkeissa, kaupungin tärkeimmissä toimialoissa ja valituissa konserniyhteisöissä. Raportti koottiin yhdessä näiden alueiden johdon, sekä asiantuntijoiden kanssa. Yhtenä tavoitteenaan Turun kaupunki (2020, s. 5) on maininnut ensimmäisessä VLR-raportissaan, että vapaaehtoisella paikallisella arviolla voidaan lisätä kaupunkilaisten ja sidosryhmien tietoa Agenda 2030 -toimintaohjelmasta.

Ensimmäisen raportin koostamiseen Turku (2020, s. 9) oli valinnut käyttää sellaisia indikaattoreita sekä tilastotietoa, joka vastaa YK:n määrittämiä avainindikaattoreita. Arviointiprosessi oli aloitettu asiakirjojen ja mittarien koonnilla, sekä näiden vertaamisella Agenda 2030 -toimintaohjelmaan. Arviointia toteutettiin kyselyinä,

asiantuntijahaastatteluina ja työpajoina. Asiantuntijaraati oli koottu toimialojen ja kärkihankkeiden edustajista, jotka myös valitsivat raporttiin nostettavat toimenpiteet.

Turun (2020, s. 80) ensimmäisessä vapaaehtoisessa paikallisessa arvioinnissa kehitettäviksi osa-alueiksi tunnistettiin tarve sopivan seurantamittariston kokoamiselle, jolla voidaan hahmottaa kestävän kehityksen toteutumista. Raportissa todettiin, että sukupuolten tasa-arvon, maanpäällisen elämän ja vedenalaisen elämän tavoitteiden eteen tulisi tehdä enemmän työtä, ja niitä tulisi tuoda esiin vahvemmin kaupungin strategia-asiakirjoissa. Tunnistettuihin kehityskohteisiin oli palattu Turun toisessa raportissa, ja niissä tapahtuneista edistyksistä sekä tulevista tarpeista oli raportoitu uudemman kerran (Turun kaupunki, 2022, s. 16). Lisäksi Turku (2022, s. 22) oli kehittänyt 56 omaa VLR-mittaria, joiden tuloksia on tarkoitus raportoida vuoteen 2030 saakka.

Toisessa vapaaehtoisessa paikallisessa arvioinnissaan Turku (2022, s. 4) oli painottanut tulevaisuuden tarkastelua luomalla uudesta raportistaan tiekartan. Tiekartan avulla kaupungin oli tarkoituksena määritellä, mihin kaupungin tulee keskittyä uudistuneessa toimintaympäristössä, sekä millä aikataululla ja toimenpiteillä työ kohti kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista vuoteen 2030 mennessä etenee. Lisäksi tavoitteena oli vahvistaa kaupungin sisäistä ja poikkihallinnollista yhteistyötä ja yhteistä visiota (Turun kaupunki, 2022, s. 7). Raportissa oli esitelty toimintaympäristöön merkittävästi vaikuttavat tekijät kuten sote-uudistus, koronapandemia, Ukrainan sota, sekä kaupunkiorganisaatiossa tapahtuneet muutokset kuten uusi johtamisjärjestelmä ja organisaatiomalli.

Turun (2022, s. 21) toinen VLR-raportti keskittyy kaupungin keskipitkän ja pitkän aikavälin suunnitelmiin ja toimiin. Tiekartan tavoitteet kerättiin pormestariohjelmasta sekä kärkihankkeista, jonka lisäksi tarkastelun kohteena olivat tärkeimmät ohjausasiakirjat ja toimenpidesuunnitelmat. Raportti oli jaettu sosiaalisen, ekologisen ja taloudellisen kestävyyden osioihin, ja nämä osa-alueet sisälsivät kaupungin strategiasta

johdetun vision tavoitteen toteutumisesta, kaupungin tavoitteet sekä päällimmäiset suunnitelmat ja toimet tulevaisuudelle (Turun kaupunki, 2022, s. 22).

Keväällä 2025 julkaistu uusin raportti kokoaa yhteen Turun keskeisimmät toimenpiteet ja saavutukset vuosien 2022–2024 aikana, jonka lisäksi raportissa on tarkasteltu tulevaisuuden suunnitelmia (Turun kaupunki, 2025, s. 4). Arviossa on käännetty katse vuoteen 2030, ja jokaisen kestävän kehityksen tavoitteen osalta pohdittu, mitkä ovat tavoitteen onnistumisen kannalta keskeisimmät haasteet, ja konkreettiset tavoitteet (Turun kaupunki, 2025, s. 10). Konkreettisten tavoitteiden avulla kaupunki pyrkii siihen, että tavoitteissa etenemistä voidaan seurata tarkemmin, ja sitouttaa kaikkia toimijoita. Lisäksi arviolla on pyrkimys kytkeä toimet osaksi suurempaa ja pitkäjänteisempää kokonaisuutta.

3.3.5 Espoo

Espoon kaupungissa (2020, s. 8) vuonna 2020 toteutettu vapaaehtoinen paikallinen arvio pohjautuu kaupungin strategiaan eli Espoo-tarinaan. Espoon kaupungin (2020, s. 234) tavoitteena on olla vuonna 2025 maailman kestävin kaupunki, sekä yksi YK:n edelläkävijäkaupungeista kestävän kehityksen edistämisessä. Kaupungissa kestävyystyötä oli raportin mukaan tehty pitkäjänteisesti jo aikaisemmin, ja kaupungin erityisiksi tavoitteiksi tässä työssä oli otettu kolme tavoitetta, jotka ovat hyvä koulutus, infrastruktuuri ja innovaatiot sekä ilmastotekoja. Espoossa Agenda 2030 ja kestävän kehityksen tavoitteet ovat arvion mukaan koko kaupungin asia, ja niiden tarkoituksena on toimia kaupungin toiminnan viitekehyksenä sekä mittaristona (Espoon kaupunki, 2020, s. 234). Kestävän kehityksen tavoitteilla on tarkoitus tukea kaikkea kaupungin toimintaa, ja niiden tulee näkyä niin kaupungin strategiassa kuin sen toimeenpanossa.

Raporttia on toteutettu yhdessä kaupungin työntekijöiden, asukkaiden, asiakkaiden, yhteistyökumppaneiden ja kaupunkikonsernin toimijoiden kanssa, ja yhdessä tehdyn prosessin tarkoituksena oli toimia alustuksena tavoitellulle edelläkävijyydelle (Espoon kaupunki, 2020, s. 8-13). Eri toimijat osallistuivat raporttiin (Espoon kaupunki, 2020, s.

8) toteuttamalla artikkeleita kaupungissa tapahtuvista ilmiöistä ja projekteista, jotka kuvaavat, kuinka kaupunki voi kehittyä entistä kestävimmiksi. Raportin toteuttamiseksi koostettu arviointiryhmä arvioi artikkelit suhteessa kestävän kehityksen tavoitteisiin, jonka lisäksi ilmiöitä tarkasteltiin tulevaisuuspotentiaalin ja kädenjälkipotentiaalin kautta (Espoon kaupunki, 2020, s. 16). Tulevaisuuspotentiaalin avulla tarkasteltiin sitä, kohdistuuko hanke tai ilmiö nykyhetkeen, lähitulevaisuuteen vai tulevaisuuteen, kun taas kädenjälkipotentiaalin avulla tarkasteltiin, voiko hanketta tai ilmiötä levittää muualle Suomeen tai jopa kansainvälisesti. Raporttiin kootut artikkelit ovat Espoon (2020, s. 8) vapaaehtoisessa paikallisessa arviossa jaettu kolmeen lukuun, jotka ovat Ketään ei jätetä, Tehdään yhdessä, ja Kestävä kaupunkiympäristö. Lisäksi erillisessä luvussaan esitellään Espoon kestävän kehityksen tunnusluvut.

Espoon (2020, s. 16) vapaaehtoiselle paikalliselle raportille oli linjattu 9 erilaista tavoitetta, joita olivat esimerkiksi organisaation oman SDG-osaamisen lisääminen, sekä se, että arvion tulee olla toimintaan ja yhteistyöhön ohjaava. Lisäksi tavoitteena on se, että arvio ja raportti toimii viestinnän välineenä kaupungin sisällä, kaupunkien välillä, sekä muille sidosryhmille. Arvion kanssa yhtä aikaa toteutettiin myös kestävän kehityksen työtä edistäviä pilotteja ja kokeiluja esimerkiksi Espoon koulujen kanssa (Espoon kaupunki, 2020, s. 14). Pilottien tarkoituksena oli ymmärtää, miten kestävän kehityksen työtä voidaan edistää eri kohderyhmissä. Espoossa (2020, s. 13) ensimmäinen vapaaehtoinen paikallinen arvio oli toteutettu ilmiöpohjaisesti, joka raportin johtopäätöksissä oli nähty tunnuslukujen vertaamisen osalta haastavana (Espoon kaupunki, 2020, s. 234). Toisaalta raportti esittää ilmiöpohjaisuuden tuovan enemmän esille kaupungin persoonaa.

Keväällä 2025 julkaistu vapaaehtoinen paikallinen arvio oli Espoon tapauksessa sidottu osaksi kaupungin toimintaympäristön tilan raportointia. Kestävän kehityksen tavoitteista raportoiminen haluttiin sitoa yhteen toimintaympäristön tilan raportoinnin kanssa, jotta kestävää kehitystä ei nähtäisi erillisenä kaupungin muusta työstä (Espoon kaupunki, 26.5.2025, https://www.espoo.fi/fi/uutiset/2025/05/uusi-kestavan-

kehityksen-arviointiraportti-on-julkaistu-tavoitteet-myos-mukana-toimintaympariston). Toimintaympäristön tilan raportti (Espoon kaupunki, 2025) kokoaa yhteen laajan määrän ajankohtaisia katsauksia esimerkiksi kaupunkilaisten hyvinvoinnista, ilmastotyöstä ja ympäristön tilasta, erilaisista palveluista sekä taloudesta ja työllisyydestä. Jokaiseen katsaukseen oli tuotu esille ne SDG-tavoitteet, joita kyseinen aihe toteuttaa.

3.3.6 Ylöjärvi

Ylöjärven ensimmäinen vapaaehtoinen paikallinen arvio toteutettiin opiskeluharjoitteluni aikana. Tarkoitukseni oli tutustua kaupungin organisaatioon, strategiaan, ja strategiaa toteuttaviin ohjelmiin. Arviota koostaessani järjestin haastatteluja liittyen strategiaa toteuttaviin ohjelmiin, ja keskustelin kestävän kehityksen teemoista yhdessä toimialojen johtajien kanssa. Pyrkimykseni oli kaupungin toteuttamien kertomusten ja raporttien, sekä haastattelujen avulla hahmottaa, mikä kaupungin työssä toimii kestävän kehityksen näkökulmasta, ja mihin jatkossa tulisi kiinnittää huomiota. Työn tavoitteena (Ylöjärven kaupunki, 2024, s. 8) oli tarjota kestävän kehityksen näkökulmasta ehdotuksia kaupungin strategian päivittämiseen. Lisäksi raportin ja sitä varten toteutettujen keskustelujen avulla pystyttiin lisäämään ymmärrystä organisaation sisällä kestävän kehityksen työstä, ja osoittamaan, missä kaikkialla organisaatio toteuttaa kestävän kehityksen edistämistä. Raporttiin sisällytettiin yksittäisiä esimerkkejä kestävän kehityksen tilaa mittaavista indikaattoreista, mutta läpileikkaavaa analyysia kestävän kehityksen indikaattoreista ei toteutettu.

3.3.7 Joensuu

Joensuun kaupunki on toteuttanut kevääseen 2025 mennessä yhden vapaaehtoisen paikallisen arvion. Kyseinen raportti on toteutettu osana kaupungin ilmasto-ohjelmaa, ja sen tarkoituksena on arvioida kaupungin strategiaa kestävän kehityksen tavoitteiden

kautta (Joensuun kaupunki, 2024, s. 6). Joensuun vapaaehtoinen paikallinen arvio on kaupungin ilmastokoordinaattorin ja ympäristönsuojeluyksikön toteuttama (Joensuun kaupunki, 2024, s. 62). Raportissa on aluksi määritelty, miten kaupungin strategian painopisteet on linkittyneet kestävän kehityksen tavoitteisiin, jonka jälkeen tavoitteiden toteutumista on arvioitu indikaattorien avulla (Joensuun kaupunki, 2024, s. 7-9). Tämän jälkeen raportissa on käyty läpi, millaisia toimenpiteitä kaupunki on tehnyt tai suunnittelee tekevänsä tavoitteen toteutumisen eteen strategiakauden aikana.

4 Tutkimusmenetelmät ja aineisto

Tässä tutkimuksessa tarkoituksena on kuvata, miten Suomessa käytetään vapaaehtoista paikallista arviota osana kaupunkikehitystä. Tavoitteena on tuottaa tietoa, jonka avulla voidaan vahvistaa kaupunkien osallistumista kestävään kaupunkikehitykseen. Aineistona käytetään sekä vapaaehtoisia paikallisia arvioita, että haastatteluista kerättyä tietoa. Pääasiallinen aineistoni koostuu edellisessä luvussa esitellyistä raporteista, jonka lisäksi haastatteluilla pyritään saamaan mahdollista syventävää tietoa. Raporttien osalta olen valinnut aineistoksi kaikkien Suomen kaupunkien kevääseen 2025 mennessä kirjoitetut raportit. Ylöjärven kaupungin raportin olen kirjoittanut itse, ja se on osa aineistoa. Sen sijasta Ahvenanmaan raporttia ei oltu julkaistu ennen analyysiosion aloittamista, jonka vuoksi sitä ei voitu käyttää aineistona.

Haastattelukysymysten avulla tarkoitus on kerätä tietoa siitä, miten raportista saatua tietoa on lähdetty hyödyntämään kaupunkikehityksessä päätöksenteon tukena ja toimenpiteiden ohjaamisessa. Haastatteluista saadun tiedon avulla pyritään koostamaan tietoa siitä, miten suomalaisissa kaupungeissa kestävä kaupunkikehitys ja vapaaehtoinen paikallinen arvio toimivat yhdessä, ja millainen rooli raportoinnilla on kestävän kaupunkikehityksen edistämisessä.

Taulukko 1. Analysoidut raportit ja haastattelut

Analysoidut raportit	Analysoidut haastattelut
Espoon raportit 2020 ja 2025 (toimintaympäristön tila)	Espoo
Turun raportit 2020, 2022 ja 2025	Turku
Tampereen raportit 2022 ja 2025	
Vantaan raportit 2021, 2023 ja 2025	Vantaa
Helsingin raportit 2019, 2021, 2023 ja 2025	
Ylöjärven raportti 2024	

Joensuun raportti 2024	

Tutkimuksessa käytetään induktiivista sisällönanalyysia, ja kyseessä on laadullinen tutkimus. Tutkimuksen toteutus laadullisen tutkimuksen kautta on perusteltua, sillä sekä raportteja, että haastateltavia on kvantitatiiviseen tutkimukseen liian vähän. Induktiiviseen sisällönanalyysiin on päädytty, sillä aineiston analysoimiseen ei ole valmiita kategorioita.

4.1 Haastatteluaineiston kerääminen

Tämän pro gradu -tutkielman aineisto on kerätty haastattelututkimuksella, joka on suunnattu henkilöille, jotka ovat olleet toteuttamassa vapaaehtoisen paikallisen arvion Suomessa kevääseen 2025 mennessä. Aineiston keräämisen tavaksi on valittu haastattelu, sillä osallistujia on vähän ja koska ratkaistavat kysymykset ovat laajoja, sekä vaativat laajaa asiantuntijatietoa. Lisäksi haastattelujen avulla on mahdollista keskustella teemoista laajemmin kuin esimerkiksi kyselytutkimuksella, jossa on rajallinen vastaustila ja mahdollisuudet. Kysymysten laajuuden vuoksi tärkeää on myös, että haastattelujen aikana voidaan tarkentaa kysymyksiä. Haastatteluun on kutsuttu raportin päätoimittajat tai vastuuhenkilöt, sillä he ovat olleet merkittävimmässä roolissa raportin toteutuksessa. Haastatteluja varten henkilöitä ei ollut syytä karsia raporttien vähäisen määrän vuoksi. Jokaisesta kaupungista on valittu yksi haastateltava. Haastatteluun on pyydetty yhteensä viisi henkilöä, ja haastatteluja on järjestetty yhteensä kolme kappaletta kevään 2025 aikana. Haastateltavista henkilöistä osa on itselle tuttuja harjoitteluni kautta. Haastatteluun ei ole kutsuttu henkilöä Ylöjärveltä, sillä olin itse toteuttamassa kyseistä raporttia.

Haastattelukysymyksiä määriteltäessä kysymyksistä pyrittiin tekemään sellaisia, että ne mahdollistavat keskustelun tämän tutkielman tutkimuskysymysten ympärillä. Lisäksi haastattelukysymyksien määrittelyssä tärkeänä prioriteettina oli, että kysymykset palvelevat erityisesti haastatteluun valitun vastuuhenkilön asiantuntemusta. Kysymykset olivat samat jokaiselle haastateltavalle, ja ne käytiin läpi jokaisessa

haastattelutilanteessa. Haastattelukysymykset löytyvät liitteestä 8, ja ne käsittelevät laajasti kestävän kaupunkikehityksen teemoja.

Haastattelut järjestettiin huhtikuussa 2025 Teams -sovellusta hyödyntäen. Haastattelut järjestettiin etäyhteydellä pitkien välimatkojen ja matkustamiseen kuluvan ajan vuoksi. Haastatteluihin lähetettiin kutsut sähköpostitse maaliskuun 2025 aikana, jolloin haastateltavat saivat nähtävilleen myös haastattelukysymykset. Sähköpostitse lähetetyissä kutsuissa mainittiin haastattelujen tallentamisesta sekä käyttämisestä tässä pro gradu -tutkielmassa, jonka lisäksi tallentamiseen pyydettiin lupa haastateltavalta aina ennen haastattelun aloittamista. Kaikki haastatteluun osallistuneet suostuivat haastattelun tallennukseen. Sähköpostikutsussa haastateltaville myös mainittiin, ettei täydellinen anonymiteetti välttämättä ole mahdollinen haastateltavien asemien vuoksi. Mahdollisuutena kuitenkin oli, että elleivät kaikki haastateltavat tahdo olla haastatteluissa tunnistettavissa vastauksista, voidaan haastattelujen vastauksista ja sisällönanalyysista jättää pois se tieto, minkä kaupungin edustajan vastauksesta on kyse.

Tallenteet litteroitiin Teams -sovelluksen tarjoaman litterointityökalun avulla, joka luo tallennetusta keskustelusta samaan aikaan tekstimuotoisen tiedoston. Teams -sovelluksen litterointityökalun tarjoama teksti ei kaikilta osin osoittautunut selkeäksi, jonka vuoksi päädyin muokkaamaan kyseistä tekstiä vielä myöhemmin siten, että kirjoitettu litterointi vastaa haastateltavan ilmaisua. Litterointi tehtiin tarkasti, eikä haastateltavan sanomisia muutettu. Samalla poistin erilaisia täytesanoja litterointitekstistä.

Haastatteluissa kävi ilmi, että kevään 2025 aikana kaikki Suomen viisi suurinta vapaaehtoisen paikallisen arvion toteuttavaa kaupunkia julkaisevat uudet raporttinsa toukokuussa 2025. Uudet raportit innoittivat haastateltavia vastaamaan kysymyksiin myös uuden julkaisemattoman raportin osalta. Koska raportit olivat julkaisemattomia

vielä haastattelujen aikaan, muokkasi se rooliani haastattelijana, sillä en ollut pystynyt tutustumaan uusimpiin raportteihin.

4.2 Aineiston analysointi

Sekä haastatteluista saadun aineiston analysoimiseen, että raporttien tulkitsemiseen on käytetty laadullista sisällönanalyysia sekä dokumenttianalyysia. Elon ja Tohmolan (2022, s. 216) artikkelissa mainitaan, että sisällönanalyysi on yksi yleisimmin käytetty analyysimenetelmä, joka mahdollistaa systemaattisen, luotettavan ja toistettavan analysoimisen. Tuomen (2018) mukaan sisällönanalyysin avulla pyritään saamaan tutkittavasta ilmiöstä kuvaus tiivistetysti ja pelkistetysti. Tässä tutkimuksessa aineistoa analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysilla, sillä tekstin analysointiin ei ollut valmiita luokkia tästä aihealueesta.

Dokumenttianalyysi on systemaattinen menetelmä dokumenttien tarkasteluun ja arviointiin (Bowen, 2009, s. 28). Morganin (2022, s. 75) mukaan dokumenttianalyysi on erityisen hyödyllinen silloin, kun tutkijoilla ei ole mahdollisuuksia toteuttaa tutkimuksia muiden laadullisten menetelmien avulla. Dokumenttianalyysin vaiheita ovat tiedon etsiminen, valitseminen, arviointi ja kokoaminen, jonka jälkeen saadut tekstiosuudet ja lainaukset järjestetään teemoihin tai tapausesimerkkeihin sisällönanalyysin kautta (Bowen, 2009, s. 28-29).

Laadulliseen analyysiin sopivia lähteitä voivat olla Morganin (2022, s. 64) mukaan mikä tahansa tekstiä sisältävä dokumentti, ja Bowen (2009, s. 28) määrittelee dokumentin tekstiksi tai kuvaksi, joka on tallennettu ilman tutkijan tarkastusta. Tällaisia voivat olla esimerkiksi mainokset, pöytäkirjat, tausta-aineistot tai muistiinpanot (Bowen, 2009, s. 28). Tässä tutkimuksessa dokumenttianalyysin aineistona toimivat kaupunkien kirjoittamat vapaaehtoiset paikalliset arviot.

Sisällönanalyysi aloitetaan (Elo ja Tohmola, 2022, s. 219) päättämällä analyysiyksikkö, kuten ajatuskokonaisuus, lause tai sana, jota pyritään etsimään omassa tapauksessani

raporteista sekä haastatteluaineistosta. Omassa tapauksessani pyrin rajaamaan analyysista pois piilossa olevan sisällön, jolla Elon ja Tohmolan (2022, s. 219) mukaan tarkoitetaan keskustelussa ilmeneviä hiljaisuuksia, eleitä, asentoja ja ilmeitä. Tähän rajaukseen olen päätynyt, sillä haastattelut on toteutettu etäyhteydellä Teams -sovelluksen avulla, jolloin erilaiset eleet, asennot ja ilmeet voivat jäädä piiloon.

Sisällönanalyysia jatketaan (Elo ja Tohmola, 2022, s. 219) perehtymällä aineistoon ja rakentamalla mahdollisimman hyvä kokonaiskuva aineistosta. Aineistolähtöisessä analyysissa (Tuomi, 2018) tarkoitus on pelkistää analysoitava teksti, jolloin siitä poistetaan kaikki epäolennainen. Aineiston pelkistämisen jälkeen aineisto ryhmitellään, eli siitä pyritään etsimään samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Elon ja Tohmolan (2022, s. 219) mukaan ryhmittelyssä aineistolle esitetään tutkimuskysymykset, ja poimitaan ne ilmaisut, jotka vastaavat näihin kysymyksiin. Sisällönanalyysin lopputuloksena (Elo ja Tohmola, 2022, s. 221) on tiivis kuvaus, jota voidaan havainnollistaa taulukon tai kuvion avulla. Tuloksia raportoidaan (2022, s. 223) pääluokkien ja yläluokkien avaamisella, joiden alla kuvataan mahdolliset alaluokat. Kun aineisto on analysoitu, on tuloksien saamiseksi yhdistelty sekä haastatteluaineistoa, raporttien tarjoamaa aineistoa, että tutkimuskirjallisuutta kestävään kaupunkikehitykseen liittyen.

Omassa työssäni olen tarkastellut aineistoksi valittuja raportteja ja tekemiäni haastatteluja erilaisten tutkimuskysymyksiin vastaavien kysymysten kautta. Kysymykset olen maininnut tutkielmani analyysiluvussa. Raporteista ja haastatteluista löytyneistä vastauksista olen koonnut liitteisiin taulukot kaupungeittain. Taulukkoon olen kerännyt etenkin sellaiset maininnat, joiden olen tulkinnut kiteyttävän keskeisiä asioita raportista. Useissa raporteissa julkilausumat voivat olla sisällöltään hyvin samanlaiset, jolloin kaikkia ei ole tuotu taulukkoon. Olen pyrkinyt löytämään vastauksista yhteneviä teemoja, joiden kautta olen esittänyt analyysiluvussa havaintojani.

Lisäksi olen määritellyt vastauksia pääluokittain, jotka olen määritellyt seuraavasti: kaupunki edelläkävijänä, strateginen johtaminen, yhteistyö ja verkostot, oppiminen ja osallistaminen ja viestintä. Pääluokat olen määritellyt sen mukaan, millaiset asiat tai roolit selkeästi toistuvat raporteissa ja haastattelussa. Kaupunki edelläkävijänä -pääluokan alle olen koostanut sitaatteja, joissa korostuu kaupungin pyrkimys olla suunnannäyttäjänä muille kaupungeille, tai edelläkävijänä kansallisesti tai kansainvälisesti. Strateginen johtamisen -pääluokan alle ole koonnut sitaatit, jotka korostavat vapaaehtoisen paikallisen arvion tai Agenda 2030 -työn kytkeytymistä kaupungin strategiaan, poliittiseen ohjaamiseen tai tiedolla johtamiseen ja sen tuottamiseen kaupungin työntekijöiden käyttöön. Yhteistyö ja verkostot -pääluokkaan olen sijoittanut ne sitaatit, joissa korostuu raportin välinearvo asemoitua kansainvälisissä verkostoissa ja vahvistaa kaupungin profiilia. Lisäksi kyseisen pääluokan alle on kerätty ne sitaatit, jotka korostavat raportissaan yhteistyön muita puolia, kuten yhteisesti tuotettuja työkaluja tai toimintatapoja sekä muiden kaupunkien tarjoamaa apua Agenda 2030 -työssä. Oppiminen ja osallistaminen -pääluokan alle olen kerännyt ne sitaatit, joissa näkyy kaupunkien pyrkimys osallistaa sidosryhmiä tai tuoda kestävään kehitykseen liittyvää opetusta ja tietoa esimerkiksi kaupunkiorganisaation työntekijöille. Viestintä -pääluokassa taas on sitaatit, joilla kuvataan, kuinka VLR-raportit toimivat myös viestinnällisenä dokumenttina, joka legitimoi kaupungin toimintaa suhteessa muihin toimijoihin.

5 Analyysi ja tulokset

Tässä osiossa käyn läpi sekä haastattelujen tuloksia, että raporttien tuottamia havaintoja. Tuloksia on jäsennelty teemojen mukaan siten, että ne vastaavat tämän tutkielman tutkimuskysymyksiin. Tarkastelun keskiössä on vapaaehtoisen paikallisen arvioinnin rooli ja hyödyt kestävän kaupunkikehityksen edistämisessä suomalaisissa kaupungeissa. Olen jakanut tutkimuksen teemat seuraaviin: vapaaehtoisen paikallisen arvion käyttöönoton taustat ja motiivit, vapaaehtoisen paikallisen arvioinnin rooli päätöksenteossa ja kehittämisen ohjauksessa, sekä vapaaehtoisen paikallisen arvion hyödyt tulevaisuuden ja mahdollisuuksien tunnistamisessa. Haastattelujen vastaukset ja raportin viittaukset on esitelty kaupungeittain liitteissä 1-7, ja tässä luvussa tarkoitukseni on tuoda esiin havaintoni.

5.1 Vapaaehtoisen paikallisen arvion käyttöönoton taustat ja motiivit

Ensimmäiseksi teemaksi olen määritellyt käyttöönoton taustat ja motiivit, joita tiedusteltiin haastateltavilta kysymyksessä ”*Miksi VLR-raportointi on otettu käyttöön kaupungissanne*”. Kysymys oli järjestyksessään toinen haastateltaville esitelty, ja sillä pyrittiin luomaan käsitys raportoinnin taustoista ja kaupungin otteesta raportointiin. Kysymykseen vastasi kaikki paitsi yksi haastateltava, joka koki, ettei tiedä aiheesta tarpeeksi, sillä ei ollut organisaatiossa työssä silloin, kun ensimmäiseen raportointiin lähdettiin. Haastattelukysymyksen lisäksi kävin läpi kaupunkien julkaisemat raportit tarkastellen samaa kysymystä, ja etsin tekstissä mainittuja motiiveja raportin kokoamiselle.

Tarkastellessani raportteja ensimmäisen teeman osalta olen ottanut huomioon kaikkien kaupunkien ensimmäiset julkaistut raportit. Valitsin erityisesti ensimmäiset raportit, sillä nämä raportit kuvaavat tarkimmin sitä, millaisella prosessilla ja odotuksin kaupungit ovat lähteneet kestävän kehityksen raportointiin. Analysoidessani raportteja olen etsinyt tekstistä vastauksia kysymykseen *”Miksi kaupunki on lähtenyt raportoimaan kestävän kehityksen toteutumisesta?”* ja *”Mitkä ovat raportoinnin motiivit?”*.

Kaupunkien ensimmäisistä raporteista oli löydettävissä erilaisia syitä ja motiiveja raportoinnin aloittamiseen useita. Yhdeksi syyksi raportoinnin aloittamiselle kaupungit oli maininnut kansainvälisen esimerkin ja kehityksen seuraamisen, sekä oman vastuunsa kantamisen omalla esimerkillään. Lisäksi esimerkiksi Vantaan kaupunki (2021, s. 6) oli maininnut yhdeksi syykseen seurata muiden suomalaisten kaupunkien jo antamaa esimerkkiä. Raporteista oli nähtävillä useita kohtia, joissa raportointiin lähtemistä perusteltiin muiden kaupunkien motivoimisella ja kansainvälisen avun tarjoamisella sekä tiedon tuottaminen sidosryhmille. Raportit myös korostavat raportin roolia tiedolla johtamisessa ja haasteiden sekä hyvien toimien esiin nostamisessa. Lisäksi kaupungit ovat korostaneet raportin roolia luomassa kokonaiskuvaa kaupungin kestävyyden tilasta. (Liitteet 1-7)

Toiseksi syyksi raportoinnin aloittamiseksi teksteistä oli löydettävissä näkemys siitä, että kaupunkien rooli on erityinen kestävän kehityksen tavoitteiden täyttämisessä. Jokaisessa kaupungissa on nostettu esiin myös kaupunkistrategian ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden yhdistäminen (Liitteet 1-7). Useat raportointiin lähteneet kaupungit pyrkivät sitomaan tai ovat jo sitoneet kestävän kehityksen tavoitteita kaupunkistrategiaansa ja tarkastelevat kaupungin tilaa kestävän kehityksen tavoitteiden kannalta. Esimerkiksi Vantaan kaupunki ja Joensuun kaupunki kirjoittavat raporteissaan vapaaehtoisen paikallisen arvion prosessin ja kaupunkistrategian yhteydestä seuraavasti:

> *”Raportin tarkoituksena on kartoittaa kuluneen valtuustokauden strategian ja kestävän kehityksen tavoitteiden yhteydet, joiden pohjalta voidaan antaa suosituksia ja tehdä suunnitelmia tulevaisuutta varten sekä jakaa hyviä käytäntöjä.”* (Vantaa, 2021, s. 5)

> *” Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista on arvioitu kaupungin strategian pohjalta. Kuten selvitys osoittaa, kestävän kehityksen tavoitteita edistetään Joensuussa jo monilla strategiaa tarkentavilla ohjelmilla, sekä konkreettisilla*

toimenpiteillä, vaikka kestävän kehityksen tavoitteet eivät suoranaisesti ole strategian lähtökohtana." (Joensuun kaupunki, 2024, s. 61-62).

Haastattelujen perusteella kaupunkiorganisaation johto on ollut suuressa roolissa tuomassa vapaaehtoista paikallista arviota osaksi kaupungin toimintaa. Vastauksissa painotettiin myös halukkuutta tehdä yhteistyötä sekä Yhdistyneiden kansakuntien, että muiden arviota koostavien kaupunkien kanssa, joka tukee myös raporteissa mainittuja yhteistyön ja verkostojen kehittämisen tarpeita. Molemmissa haastatteluvastauksissa korostettiin tavoitetta olla ensimmäisten joukossa näyttämässä suuntaa kestävän kehityksen haltuun ottamisessa kaupungissa, joka on nähtävillä myös raporteissa. Raportit toisensa jälkeen toivat esiin tahtotilan olla tuomassa esimerkkiään ja toimintatapojaan myös muiden kaupunkien käyttöön. Virallisen haastattelun jälkeen eräs haastateltava toi esiin, että vapaaehtoisen paikallisen raportoinnin, ja kuntien välisen kestävän kehityksen yhteistyön avulla kunnille saadaan myös positiivista vertailua ja kilvoittelua tavoitteiden edistämisessä. (Liitteet 1-3)

Kaupunkien kirjoittamissa ensimmäisissä vapaaehtoisissa paikallisissa arvioissa on nähtävillä, että suomalaisten kaupunkien tahtotila raportoida kestävän kehityksensä tilasta liittyy vahvasti ajatukseen edelläkävijyydestä, kansainvälisestä ja kansallisesta yhteistyöstä sekä tarpeesta hahmottaa oman kaupungin kestävän kehityksen suhdetta kaupunkistrategiaan. Lisäksi osa kaupungeista tarttui raportointiin, sillä näkivät roolinsa keskeisinä kestävän kehityksen haasteiden ratkaisemisessa.

5.2 VLR-raportin rooli päätöksenteossa ja kehittämisen ohjaamisessa

Toista teemaa käytiin läpi kysymyksillä, jotka liittyvät raportoinnin rooliin kestävän kaupunkikehityksen edistämisessä, päätöksenteossa, sekä kestävämmän kaupungin toimenpiteiden ohjaamisessa. Pyrkimykseni oli selvittää raporteista ja haastatteluista, miten raporttia käytetään päätöksenteon tukena ja kehittämisen ohjaamisessa, vai käytetäänkö lainkaan. Haastattelun kysymyksistä tähän teemaan olen valinnut kysymykset 3, 4 ja 5. Analysoidessani raportteja olen esittänyt tekstille seuraavia

kysymyksiä: *”Millainen rooli VLR:lle on annettu kestävän kaupunkikehityksen edistämisessä?”* ja *”Kuinka kaupunki hyödyntää tai pyrkii hyödyntämään raportointia päätöksenteon tukena ja kestävämmän kaupungin toimenpiteiden ohjaamisessa?”*. Kyseiset kysymykset olen esittänyt jokaiselle aineistonani olevalle raportille, ja näistä pyrkinyt nostamaan taulukkoon esille sellaisia sitaatteja, jotka kiteyttävät tai antavat hyvän esimerkin raporteissa esiintyvistä toistuvista vastauksista kysymykseeni.

Yhdeksi tärkeäksi kestävän kaupunkikehityksen edistämisen tavaksi kaupungit ovat maininneet kestävän kehityksen tavoitteiden tuomisen osaksi kaupungin strategista johtamista. Raportin tarjoamaa tietoa on käytetty esimerkiksi strategian muodostamiseen ja sitä kautta päätöksentekoon ja toimeenpanoon. Strategian kautta kestävän kehityksen tavoitteet tulevat koko kaupunkiorganisaation toiminnan keskiöön. Kestävän kehityksen tavoitteista johdetut indikaattorit ja tunnusluvut nähtiin haastateltavien mukaan tärkeinä ohjaavina keinoina, joilla vapaaehtoinen paikallinen arvio voi edistää kestävää kaupunkikehitystä. (Liitteet 1-7)

Esimerkiksi Vantaan kaupunki kirjoittaa raportissaan tarpeesta pitkäjänteiselle johtamiselle ja koordinoimiselle kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi:

> *"Nykyistä pitkäjänteisemmän ja systemaattisemman johtamisen ja koordinaation avulla vastuullisuustyötä on mahdollista kehittää koko organisaation ja toimialojen näkökulmasta.” (Vantaa, 2023, s. 12)*

Vapaaehtoisen paikallisen arvion avulla on pyritty myös nostamaan kestävä kaupunkikehitys keskustelun kohteeksi, ja vahvistamaan globaalia ja ylisukupolvista näkökulmaa. Viestimällä ja osallistamalla kaupunkiorganisaation eri toimijoita voidaan tuoda oppia siitä, miten kestävä kehitys näkyy kunkin arkipäivän työssä, ja tätä kautta herättää ajatuksia toimien suunnittelussa ja toimeenpanossa. (Liitteet 1-7)

Esimerkiksi Tampereen kaupunki oli raportissaan kiteyttänyt asian seuraavasti:

”Sen halutaan toimivan avauksena kestävän kehityksen laajan ymmärryksen ja globaalin, ylisukupolvisen näkökulman vahvistamiselle kaupunkikonsernin sisällä.” (Tampereen kaupunki, 2022, s. 5)

Kaupunkien julkaisemat raportit tuovat myös julki sen, miten raporttia ja kestävän kehityksen tietoa tulisi käyttää tulevaisuuden päätöksenteossa ja toimeenpanossa. Myös haastatteluissa nostettiin esille, että raportin hyödyntämistä voitaisiin tehdä enemmän, mutta se vaatisi enemmän sitouttamista ja viestimistä niin kaupunkiorganisaation sisällä kuin sen ulkopuolellakin. Esimerkiksi Helsingin ja Vantaan kaupunki on kerännyt vuoden 2025 raporttiinsa erilaisia toimenpide-ehdotuksia, joiden avulla kaupungit voisivat lisätä kestävän kehityksen toteutumista kaupungissa. Tämän lisäksi kaupungit ovat raporteissaan tuoneet esiin erilaisia tapoja, joilla raportti ja kestävän kehityksen tavoitteet on pidetty mukana kaupungin toiminnassa ja päätöksenteossa.

Esimerkiksi Helsingin kaupunki kertoo kestävän kehityksen tavoitteista jalostetun analyysityökalun käytöstä kaupungin toiminnassa seuraavasti:

”Analyysityökalu on todettu hyödylliseksi tavaksi arvioida kokonaisvaltaisemmin ohjelmien laajempia vaikutuksia. Analyysityökalussa arvioidaan, onko ohjelmalla mahdollisesti suoria tai välillisiä positiivia tai negatiivisia vaikutuksia kuhunkin kestävän kehityksen tavoitteeseen.” (Helsingin kaupunki, 2025, s. 17)

Haastateltavat näkivät vapaaehtoisen paikallisen arvion roolin kestävän kaupunkikehityksen edistämisessä esimerkiksi tiedolla johtamisen, päätöksenteon tukemisen ja tiedon lisäämisen sekä opettamisen kautta, joka tukee raporteissa esitettyjä kantoja. Haastateltavat korostivat etenkin raportin kykyä tiivistää hajallaan

olevaan tietoa helpommin saatavaan muotoon, josta on mainintoja myös kaupunkien raporteissa. Esimerkiksi Helsingin kaupungin raportissa on kirjoitettu seuraavaa:

> *”Arvion avulla pyrimme kehittämään Helsingin kestävän kehityksen mittareita ja tiedolla johtamista. Samalla raportti antaa mahdollisuuden arvioida toimiemme vaikuttavuutta ja tunnistaa mahdollisia ristikkäisiä tavoitteita.” (Helsingin kaupunki, 2023, s. 3)*

Raportteja tarkastelemalla on nähtävillä, että kaupunkien tahtotila on hyödyntää yhä enemmän vapaaehtoisia paikallisia arviointeja tavoitellessaan kestävää kaupunkikehitystä. Kaupungit ovat ottaneet kestävyyden tavoitteita erityisesti osaksi strategiaansa, ja joitakin työkaluja on otettu mukaan suunnittelu- ja arviointityöhön. Sekä haastatteluissa, että raporteissa oli nähtävillä haasteet tiedon tuomisessa arkipäivän työhön, sekä viestinnän ja organisaation mukaan saamisen tärkeys.

5.3 Vapaaehtoisen paikallisen arvion hyödyt tulevaisuuden mahdollisuuksien ja haasteiden tunnistamisessa

Kolmas analysoitava aiheeni on vapaaehtoisen paikallisen arvion rooli tulevaisuuden mahdollisuuksien ja haasteiden tunnistamisessa. Tässä luvussa aion käydä läpi sitä, näkevätkö raporttien kirjoittajat vapaaehtoisella paikallisella arviolla olevan hyötyjä kaupungin orientoimisessa tulevaisuuteen, sekä millaista lisäarvoa raporttien mukaan raportit ovat tuoneet, kun tarkastellaan kaupunkien tulevaisuuden hyötyjä ja haasteita kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa.

Aloitin analyysin käymällä läpi raporteista vastauksia seuraaviin kysymykseen: ”*Mitä lisäarvoa VLR-raportti tuo kaupunkikehitykseen liittyvien haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistamiseen nykyhetkessä ja tulevaisuudessa”.* Lisäksi tarkastelin, miten haastateltavat näkivät VLR-raportoinnin hyödyttävän kaupunkia haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistamisessa. Vastauksissa korostuivat hyvin samankaltaiset

teemat, kuin aikaisempien analyysilukujen kysymysten kohdalla, ja osalta sitaatit ovat samoja. Tulkittavissa on, että kaupunkien tulisi edistää raportoimisen ulkopuolista Agenda 2030 -työtä, jotta myös raportti toisi enemmän lisäarvoa tulevaisuuden mahdollisuuksien ja haasteiden tunnistamisessa.

Huomattavaa oli, että kaikki kaupungit olivat tarkastelleet kaupungin tulevaisuutta ja tämänhetkistä tilannetta. Raportit rakentuvat usein kestävän kehityksen tavoitteiden tai kaupungin strategian kautta. Nykyhetkeä ja kestävän kehityksen tilaa tarkastellaan usein eri kestävän kehityksen tavoitteisiin liittyvien hankkeiden tai ilmiöiden kautta. Tulevaisuuden ja nykyhetken hahmottamiseksi kaupungeissa on raportteihin kerätty useiden eri asiantuntijoiden tietoa, muttei niinkään tuotettu uutta. Tämä näkyy myös indikaattorivalinnoissa, sillä useat kaupungit ottavat kantaa tulevaisuuden ja nykyhetken tilaan vapaaehtoiseen paikalliseen arvioon kootulla indikaattoritiedolla. Indikaattoritietoa on koottu usein nykytilan tarkastelun yhteyteen vahvistamaan käsitystä siitä, mihin suuntaan kestävän kehityksen tavoitteet ovat kaupungissa menossa. (Liitteet 1-7)

Turun kaupungin sanoituksen mukaan mittaristoa pyritään pitämään aktiivisena suunnannäyttäjänä, jolla kaupunki voi seurata kestävyystyön edistymistä:

> *"Mittarien avulla voidaan myös varmistaa, että asetetut tavoitteet konkretisoituvat käytännön tasolle ja että Turku pystyy reagoimaan muuttuviin tarpeisiin ja haasteisiin." (Turun kaupunki, 2025, s. 9)*

Haastatteluissa tuli esiin etenkin tiedon koostamisen merkitys tämänhetkistä tilannetta määriteltäessä, eikä lisäarvon nähty välttämättä tulevan uuden tiedon kautta, vaan erilaisten ristiriitojen ja toiminnan aukkokohtien hahmottamisesta. Vapaaehtoisen paikallisen arvion tekeminen yhteistyössä organisaation työntekijöiden kanssa on haastattelujen mukaan voinut sanoittaa työntekijöille paremmin heidän omaa työtä ja sen roolia kestävän kehityksen kautta. Tällöin kaupunkiorganisaatiossa voidaan ryhtyä käyttämään yhteistä kieltä kestävän kehityksen sanaston kautta, kun halutaan kuvailla

yhteisiä tavoitteita. Lisäksi haastatteluissa nostettiin esille, että vapaaehtoisen paikallisen arvion roolia tulevaisuuden mahdollisuuksien kartoittajana voisi olla syytä pohtia yhä paremmin organisaatioissa. (Liitteet 1-3)

Kaikki kirjoitetut raportit ottavat kantaa kaupunkien ja yhteiskunnan tulevaisuuteen (Liitteet 1-7). Kaupungit ovat raporteissaan käyneet läpi sitä, millaiset trendit tai yhteiskunnalliset tilanteet heikentävät kaupunkien mahdollisuuksia saavuttaa kestävän kehityksen tavoitteet. Tampereen kaupungin (2022, s. 48–66) ensimmäinen raportti mainitsee esimerkiksi alueiden väliset erot, turvallisuustilanteen muutokset ja globaalit riskit. Helsingin kaupunki (2023, s. 4) nostaa huolekseen lasten ja nuorten mielenterveyden heikentymisen, sekä kasvaneet hyvinvointierot eri väestöryhmien välillä. Toisessa raportissaan Tampereen kaupunki (2025, s. 18) nostaa tulevaisuuden mahdollisuuksiin vankan kilpailukyvyn ja elinvoiman.

Tampereen kaupungin raportit kuvailevat vapaaehtoisen paikallisen arvion potentiaalia tulevaisuuden kartoittajana avaamalla keskustelua tulevaisuuden työtä varten. Vuoden 2025 raportissa mainitaan Agenda 2030 -työn merkittävimmäksi lisäarvoksi tavoitteiden keskinäisriippuvuuden hahmottuminen, joka korostui myös haastatteluissa. Kaupunkien ensimmäinen vapaaehtoinen paikallinen arvio usein pyrkii luomaan lähtötason, jonka avulla pystytään suuntaamaan jatkossa kestävän kehityksen työtä. Esimerkiksi Ylöjärven kaupungin raportissa kirjoitetaan asiasta seuraavasti:

> *”Ylöjärvellä VLR-raportointiin on lähdetty ensimmäisen kerran syksyllä 2024. Raportin avulla tarkastellaan, miten kestävän kehityksen tavoitteet toteutuvat Ylöjärven kaupungissa, ja mihin kysymyksiin Ylöjärvellä tulee kiinnittää huomiota kestävän kehityksen näkökulmasta tulevaisuudessa.” (Ylöjärven kaupunki, 2024, s. 8)*

Juuri lähtötasoa kartoittamalla voidaan tulkita vapaaehtoisen paikallisen arvion pystyvän myös auttamaan haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistamisessa. Kaupungin

toinen raportti vuodelta 2022 suuntaa katseensa tulevaisuuteen laajemminkin, ja ottaa kantaa sekä välitavoitteisiin, että vuodelle 2030 asetettuihin tavoitteisiin. Raportti on rakennettu tiekartaksi, joka kokoaa yhteen kaupungin toimenpiteet tulevaisuutta varten.

Espoossa taas vuonna 2020 julkaistuun vapaaehtoiseen paikalliseen arvioon on otettu työkaluksi tulevaisuuspotentiaalin arvioiminen kunkin hankkeen, toimen tai ilmiön osalta. Muista raporteista ei löytynyt mainintoja siitä, että erillisiä tulevaisuuspotentiaalin hahmottamiseen tarkoitettuja työkaluja olisi raportoimisvaiheessa käytetty, vaan muissa raporteissa keskittyminen oli suureksi osaksi jo ennalta muodostetussa tiedossa. Potentiaalia tarkasteltiin nykyhetken, lähitulevaisuuden ja tulevaisuuden kautta.

Espoon kaupungin vapaaehtoinen paikallinen arvio kuvaa arviointisymbolejaan seuraavasti:

> *”Espoon VLRssa on kaksi uutta arviointisymbolia: Tulevaisuus- ja skaalautumispotentiaalisymbolit. Ne kuvastavat Espoon pyrkimystä olla edelläkävijäkaupunki.” (Espoon kaupunki, 2020, s. 234)*

6 Johtopäätökset

Tässä pro gradu -tutkielmassa tarkoitukseni on tarkastella seuraavia tutkimuskysymyksiä: Mitä kestävällä kaupunkikehityksellä tarkoitetaan, millainen rooli vapaaehtoisella paikallisella arviolla on kestävässä kaupunkikehityksessä ja millaisia hyötyjä vapaaehtoinen paikallinen arvio tarjoaa kestävälle kaupunkikehitykselle. Työ aloitettiin määrittelemällä kestävyyteen ja Agenda 2030:een liittyviä termejä, jonka jälkeen kolmatta tutkimuskysymystä tarkasteltiin suomalaisten kaupunkien julkaisemien vapaaehtoisten paikallisten arvioiden, ja tätä tutkielmaa varten toteutettujen haastattelujen näkökulmasta.

6.1 Kestävä kaupunkikehitys tutkimuskirjallisuudessa

Ensimmäistä tutkimuskysymystäni lähdin tarkastelemaan tieteellisen kirjallisuuden ja julkaisujen kautta. Kestävän kaupunkikehityksen juuret voi tulkita olevan termissä *kestävyys*, joka tarkoittaa Albertin (1996, s. 383) mukaan ihmisen toimintaa silloin, kun pääomavarannot pysyvät vakioina, ja asukkaiden tarpeet täyttyvät ilman, että asetetaan kestämättömiä toimintamalleja, joiden vaikutukset vierivät paikallisille tai globaaleille tahoille. Ympäristöministeriö on julkaisussaan *Kestävän kaupunkikehityksen indikaattorit - YK:n kaupunkikehitysohjelman ja kestävän kaupunkikehityksen seuranta (2022:15, s. 20)* korostanut kestävän kaupunkikehityksen roolia kestävyysongelman ratkaisussa asettaessaan kaupungit keskeisiksi toimijoiksi. Kestävää kaupunkikehitystä määriteltäessä oli huomattava, ettei termiä koeta kaikkialla täysin yksiselitteisenä, vaan esimerkiksi Ala-Mantila ym. (2022, s. 226) on artikkelissaan pitänyt sitä ristiriitaisena ja puutteellisena.

Yhdistyneiden kansakuntien kaupunkikehityksen ohjelma (2009, s. 4) katsoo kestävää kaupunkikehitystä kestävän kehityksen näkökulmasta, ja määrittelee termin kaupunkien taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen kestävyyden edistämisen avulla. Myös Dempsey ym (2011, s. 290) ja Ala-Mantila ym. (2022, s. 225) yhdistävät kestävän kaupungin

Yhdistyneiden Kansakuntien julkilausumien mukaisiin määritelmiin. Agenda 2030 -toimenpideohjelmassa (A/RES/70/1, s. 23) kestävää kaupunkia kuvataan tavoitteessa 11, jonka tavoitteena on esimerkiksi tarjota kaikille turvallinen ja kestävä liikennejärjestelmä, tehostaa kestävää kaupungistumista, suojella maailman kulttuuri- ja luonnonperintöä, ja tukea kaupunkien ja maaseudun välistä positiivista yhteyttä.

Kestävän kaupunkikehityksen eteen joudutaan tekemään kaupungeissa kiperiä ratkaisuja, sillä toimissaan kaupungit joutuvat tasapainottelemaan kasvupaineiden ja kaupungistumisen, liikenteen järjestämisen, kasvihuonepäästöjen ja väestön segregaation välillä, unohtamatta taloudellisia paineita. Tätä puoltaa esimerkiksi Hassan (2015, s. 200) artikkelissaan *Toward the sustainable development of urban areas: An overview of global trends in trials and policies*. Tätä ristiriitaa voidaan ajatella ratkaistavan myös vapaaehtoisen paikallisen arvion avulla, jossa kaupungit usein pyrkivät hahmottamaan erilaisia katvealueita toimintansa ja arvojensa välillä.

Tämän tutkielman kautta näen itse kestävän kaupunkikehityksen näyttäytyvän kaikkien kestävyyden elementtien kautta. Kestävä kaupunkikehitys tarvitsee ekologista kestävyyttä mahdollistaakseen lopulta myös kaupunkien sosiaalisen ja taloudellisen menestymisen. Kaupunkien raporteissa korostui erityisesti sosiaalinen kestävyys, mutta myös ekologisen kestävyyden näkökulmia oli saatu tuotua jokaiseen raporttiin. Kestävää kaupunkikehitystä ei voida mielestäni kuitenkaan katsoa pelkän Agenda 2030 -toimintaohjelman tavoitteen 11 kautta, vaan nähdä kestävä kaupunkikehitys myös vahvemmin sosiaalisen kestävyyden kautta: heikkenevä mielenterveys, eriarvoisuuden lisääntyminen tai lapsiperheköyhyyden ehkäisy näkyvät kaikki kaupungintilassa, vaikkei ratkaisu ole aina yksin kaupunkien käsissä. Kestävä kaupunkikehitys on myös valtiosta riippuvaista kaltaisessamme yhteiskunnassa, jossa sosiaalisen, taloudellisen ja ekologisen kestävyyden edistäjien roolit on jaettu useille toimijoille.

6.2 Vapaaehtoisen paikallisen arvion rooli kestävässä kaupunkikehityksessä

Toista tutkimuskysymystäni vapaaehtoisen paikallisen arvion roolista kestävässä kaupunkikehityksessä lähdin määrittelemään tutkimuskirjallisuuden avulla. Næss (2001, s. 508) kirjoittaa artikkelissaan monien Euroopan maiden yhdistävän kestävän kaupunkikehityksen tiiviimmän kaupungin ihanteeseen, jossa kehitystarpeita tulisi toteuttaa tiivistämällä jo olemassa olevaa kaupunkialuetta. Tällaisen ihanteen ajattelen toteuttavan kestävää kaupunkikehitystä tuomalla esimerkiksi helpompia ja saavutettavampia liikennejärjestelmiä ja palveluita, mutta kyseinen kaupunki-ihanne voi kuitenkin olla haastava esimerkiksi lähiluonnon, viihtyvyyden tarpeen tai ruuhkien vuoksi. Juuri tällaisiin ristiriitoihin vapaaehtoisen paikallisen arvion tulkitsen tuovan työkaluja. Esimerkiksi Deininger ym. (2019, s. 10–11) mainitsee Agenda 2030:n ja vapaaehtoisen paikallisen arvion tuovan keskusteluun yhteisen kielen ja tavoitteet, joiden avulla ajattelen olevan mahdollista sanoittaa paremmin ristiriitoja tai aukkokohtia yhteisten arvojen ja toimien välillä. Tällaista yhteisen kielen kautta tuotua ymmärrystä voidaan pitää yhtenä raportin ja Agenda 2030 -toimintaohjelman välineenä kestävän kaupunkikehityksen saavuttamiseksi.

Yhdistyneiden Kansakuntien (United Nations, 2020, s.1) mukaan paikallisten arvioiden avulla kaupungit voivat osoittaa edistymistään, valmiuttaan ja sitoutumistaan, sekä täydentää myös kansallisia arviointeja ja lisätä kaupunkien yhtenäisyyttä. Koska kestävä kehitys ja Agenda 2030 -toimintaohjelma linkittyvät tiiviisti myös kestävän kaupunkikehityksen tavoitteisiin, voidaan olettaa vapaaehtoisen paikallisen arvion toimivan samankaltaisin hyödyin myös kestävän kaupunkikehityksen osalta. Tällöin kaupungit voisivat käyttää vapaaehtoista paikallista arviota osoittaakseen sitoutuvansa ja edistävänsä kestävän kaupunkikehityksen tavoitteisiin, jonka lisäksi vapaaehtoinen paikallinen arvio voi edistää yhteistyötä ja keskustelua kestävän kaupunkikehityksen tavoitteiden edessä.

Kuntaliiton (2025, s. 1) politiikkasuosituksen mukaan vapaaehtoisen paikallisen arvion avulla voidaan vauhdittaa systeemistä muutosta ja pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamista tunnistamalla parhaita käytäntöjä, jakamalla tietoa ja tekemällä yhteistyötä muiden kuntien kanssa. Myös useat vapaaehtoiset paikalliset arviot korostavat yhteistyön ja toimintatapojen yhteisen kehittämisen roolia. Myös itse näen yhteistyön ja positiivisen kilpailun kestävän kehittämisen tavoitteiden eteen tärkeänä, sillä kestävää kaupunkikehitystä kuvaa myös useat vaikeat ristiriidat ja abstraktiksi tulkittavat tavoitteet.

6.3 Vapaaehtoinen paikallinen arvio edistämässä kestävää kaupunkikehitystä

Kolmatta tutkimuskysymystä käsittelin kaupunkien kirjoittamien raporttien ja järjestämieni haastattelujen kautta. Haastatteluihin osallistui yhteensä kolme kaupunkia, kun taas raportteja käsittelin laajasti niin Tampereelta, Helsingistä, Espoosta, Vantaalta, Turusta ja Ylöjärveltä. Ylöjärven osalta haastattelua ei voitu työn eettisistä syistä järjestää, sillä olin itse kirjoittamassa raporttia. Aikaisemmin mainitsemiltani kaupungeilta olin valinnut tarkasteltavaksi kaikki kesään 2025 mennessä julkaistut raportit.

Tunnistamieni teemojen mukaan useat kaupungit olivat lähteneet toteuttamaan raporttia pyrkiäkseen olemaan edelläkävijöitä kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamisessa. Kaupungeilla voi tulkita olevan vahvaa halua osallistua globaalin kestävyysongelman ratkaisemiseen. Useissa raporteissa korostuu myös kaupunkien tahtotila niin kansainväliselle kuin kansalliselle yhteistyölle. Raporttien mukaan yhteistyötä tehdään Agenda 2030:n toimeenpanossa esimerkiksi rakentamalla yhteisiä toimintamalleja, joita oli otettu kokeiluun useammassa Suomen kaupungissa. Kestävän kehityksen kieli on SDG-tavoitteiden ansiosta ymmärrettävissä kaikkialla maailmassa, jolloin kansainvälisen yhteistyön voi tulkita tuovan helpommin yhteisiä ratkaisuja ja kehittävän työkaluja yhteisen ongelman edessä. Raporteista oli nähtävissä myös, että

yhä useamman kaupungin osallistuminen voi saada myös muita kaupunkeja osallistumaan kestävän kehityksen työhön.

Useat kaupungit olivat linkittäneet vapaaehtoisen paikallisen arvion työstämisen sekä kaupungin toteuttaman Agenda 2030 -työn kaupungin strategiaan. Strategiaan perustuvaa vapaaehtoista paikallista arviota oli tehty kuitenkin useammista eri lähtökohdista, sillä osalla kaupungeista voi olla jo kestävän kehityksen tavoitteet tarkasti julkilausuttu kaupungin strategiassa, mutta vapaaehtoinen paikallinen arvio voi olla toimimassa myös sysäyksenä tarkastella strategiaa tai strategiakauden tapahtumia kestävän kehityksen tavoitteiden kautta. Tällöin vapaaehtoisella paikallisella arviolla voidaan nostaa esiin esimerkiksi ristiriitoja tai puutteita eri kestävyyden osa-alueiden välillä, tai esimerkiksi kaupungin julkilausumien arvojen ja toteutettujen toimien välillä. Tieto kestävän kehityksen tavoitteiden ja kaupunkien toimien välisestä suhteesta voi ohjata toimenpiteiden, suunnitelmien ja strategian muutoksiin. Näin ollen vapaaehtoisen paikallisen arvion voidaan tulkita edistävän kestävää kaupunkikehitystä esimerkiksi ohjaamalla kaupungin strategista johtamista.

Raporttien ja haastattelujen perusteella vapaaehtoisen paikallisen arvion voidaan nähdä tukevan kaupunkien päätöksentekoa etenkin keräämällä ja tiivistämällä hajallaan olevaa tietoa kaupungin eri viranomaisilta. Kun tietoa kerätään useilta asiantuntijoilta poikkihallinnollisesti, voi se tuoda uutta oppia omasta roolista kestävän kehityksen edistäjänä, ja täten nostaa suuremmalle huomiolle kestävän kaupunkikehityksen tavoitteita. Tulevaisuuden ja nykyhetken hahmottamiseksi kaupungeissa on raportteihin koottu useiden kaupungin asiantuntijoiden tietoa. Näin ollen raporttien voidaan tulkita koostavan usein hyvin sen, mikä kaupungin nykyhetken tilanne on kestävän kaupunkikehityksen osalta, ja miten se näyttäytyy kestävän kehityksen tavoitteiden valossa. Etenkin haastatteluissa korostettiin, ettei vapaaehtoisen paikallisen arvion tuoma lisäarvo näyttäydy välttämättä uuden tiedon tuottamisena, vaan esimerkiksi juuri puutteiden tai ristiriitojen esiin tuomisena.

Kestävää kaupunkikehitystä on edistetty vapaaehtoisen paikallisen arvion avulla myös lisäämällä organisaation sisällä ymmärrystä kestävyydestä ja avaamaan keskusteluja. Voidaan ajatella, että jos raportointivaiheeseen osallistetaan eri toimijoita, voidaan lisätä kaupunkiorganisaation työntekijöiden valmiutta sisäistää erilaisia katsantokantoja ja nähdä oma roolinsa kestävää kaupunkikehitystä ja kestävän kehityksen tavoitteita edistämässä.

Tätä kautta voisi tulkita mahdollisten ristikkäisten vaikutusten kestävän kaupunkikehityksen edistämiseksi myös vähenevän, jos tavoitteiden ja toimien välistä suhdetta päästään käsittelemään. Tiedolla johtamista tehdään raporttien mukaan esimerkiksi valikoiduilla mittareilla, tosin mittarit ovat usein sellaisia, joita kaupungit tarkastelevat muutenkin työssään. Vapaaehtoisen paikallisen arvion kootessa kyseiset mittarit yhteen, voi myös tiedolla johtaminen helpottua. Tätä kautta vapaaehtoinen paikallinen arvio voi olla edistämässä kestävää kaupunkikehitystä. Lisäksi kaupungit ovat yhteistyössä kehittäneet erilaisia työkaluja, joiden avulla kaupunkien toimien ja linjausten suunnitteluun voidaan ottaa mukaan kestävän kehityksen tavoitteet.

Vapaaehtoisen paikallisen arvion rooli päätöksenteon ohjaamisessa tuli raporteissa ja haastatteluissa esille etenkin työhön osallistamisen ja työstä viestimisen kautta. Pidän kuitenkin tärkeänä nostaa esille sen, että Agenda 2030 -työtä tehdään myös vapaaehtoisen paikallisen arvion raportoimisvaiheen ulkopuolella, kuten myös haastatteluissa kävi ilmi. Yksikään kaupunki tuskin onnistuu edistämään kestävää kaupunkikehitystä tai Agenda 2030 -toimintaohjelman mukaisia tavoitteita tarpeeksi ainoastaan raportoimalla, vaan viestintää, opettamista, osallistamista ja yhteistyötä tulee tehdä pitkäjänteisesti raporttien välillä. Vapaaehtoista paikallista arviota voidaan ajatella eräänlaisena alkusysäyksenä tai väliaikatarkasteluna itse kestävyyden arkisen työn lomassa. Kuitenkin raportoimisella on tärkeä rooli viemässä tietoa käytäntöön ja täten kestävän kaupunkikehityksen edistämisessä.

6.4 Kestävä kehitys kaupunkien työpöydällä – pohdintaa ja jatkotutkimusaiheita

Tämän tutkielman mukaan voidaan tulkita, että vapaaehtoinen paikallinen arvio voi antaa lisäarvoa kestävälle kaupunkikehitykselle tuomalla kaupungeille uusia yhteistyömahdollisuuksia niin kansallisesti kuin kansainvälisesti, ja tarjoamalla tavan tarkastella kaupungin strategiaa, arvoja ja toimia kestävän kehityksen tavoitteiden kautta. Tarkastelutyö voi nostaa kestävää kaupunkikehitystä enemmän jalustalle tiedolla johtamisen, viestinnän ja osallistamisen kautta.

Osallistamisen ja opettamisen voidaan ajatella olevan erityisen tärkeää kestävyyden tavoitteisiin suhtautumisen ja niiden huomioon ottamisen kannalta, sillä esimerkiksi Frans Cederlöfin (2023, s. 34–35) tutkielmassa mukaan suomalaisissa pienemmissä kaupungeissa kaupunkiorganisaation johto voi suhtautua kestävään kehitykseen ennakkoluuloisesti tai varauksellisesti juuri tiedon puutteen vuoksi. Koska kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumiseksi on hyvin tärkeää saada myös pienemmät kaupungit mukaan Agenda 2030 -työhön, voidaan pitää tärkeänä ymmärtää niin kaupunkien resurssien kuin ennakkoluulojen merkitys suhtautumisessa kestävän kehityksen työhön. Nämä esteet voisivat kuitenkin olla rikottavissa osaamisen ja viestinnän lisäämisellä. Lisäksi pidän tärkeänä, että pienemmille kaupungeille tuodaan erilaisia malleja, joiden avulla kynnys kestävän kehityksen työhön madaltuu. Esimerkiksi Espoon kaupunki on työssään pyrkinyt kehittämään tällaisia, tuomalla esimerkiksi kestävän kehityksen korttipakan (Espoon kaupunki, https://admin.espoo.fi/sites/default/files/2025-05/SDG-kortit_FI_03-2025_PRESS.pdf).

Kuten Vallance ym. (2011, s. 342) kirjoittaa, sosiaalisen kestävän kehityksen osa-alue on jäänyt vähemmälle huomiolle, kuin ekologinen ja taloudellinen kestävyys. Toisaalta useat eri kestävyyden mallinnukset, kuten Stockholm Resilience Centerin (2017), pitävät ekologista kestävyyttä kaiken toiminnan keskiössä. Täten olisi kiinnostava nähdä, miten kyseisten mallinnusten mukainen ajattelu näkyy vapaaehtoisissa paikallisissa

arvioinneissa, ja miten vapaaehtoinen paikallinen arvio avaa organisaation sisällä näkemystä oman työn linkittymisestä kestävään kehitykseen.

6.5 Luotettavuus

Tämän tutkielman luotettavuuteen vaikuttaa etenkin omat motiivini tarkastella vapaaehtoisen paikallisen arvion roolia ja hyötyjä. Koska itse olen ollut toteuttamassa vapaaehtoista paikallista arviota, pidän tärkeänä osallistaa Agenda 2030 -työhön myös kaupunkeja, jotka eivät aikaisemmin ole olleet mukana raportoimassa kestävän kehityksen tilasta kaupungeissaan. Tässä tutkielmassa olen tehnyt analyysia myös itse kirjoittamastani työstä, mutta haastatteluista jätin pois Ylöjärven kaupungin edustuksen ja näkemykset. Olen toteuttanut työni kuitenkin siten, etten ole tuonut omia ajatuksiani esille ennen johtopäätöksiä, ja pyrin selkeästi ilmoittamaan, milloin kyse on omasta tulkinnastani tai ajatuksestani.

Tutkielman luotettavuuteen vaikuttaa myös haastattelujen vähäinen määrä. Tätä tutkielmaa varten saatiin ainoastaan kolme haastattelua, jonka vuoksi haastatteluista ei voida yleistää vastauksia, sillä kolmen henkilön näkemykset työn merkityksestä, hyödyistä tai mahdollisuuksista eivät vastaa kaikkien kaupunkien näkemyksiä. Lisäksi osa haastateltavista ei ollut mukana aikaisempien raporttien toteuttamisen aikana, joka rajaa heidän mahdollisuuttansa vastata esittämiini kysymyksiini. Haastattelujen vastauksista voidaan kuitenkin nostaa yksittäisiä huomioita esille, jotka voivat esimerkiksi tukea raporteista löytämiäni vastauksia.

Tutkielmani on toteutettu ainoastaan suomalaisten kaupunkien vapaaehtoisten paikallisten arvioiden kautta, joten havaintoni eivät tue kansainvälisiä näkemyksiä vapaaehtoisen paikallisen arvion käytöstä. Suomalainen hallintomalli ja juridiikka rajaavat myös pois mahdollisuuksia yleistää havaintojani kansainvälisesti.

Tutkielmassani on käytetty ChatGPT- tekoälysovellusta englanninkielisten tekstien käännösapuna, sekä suurten tekstimassojen tiivistämisessä. Tekoälyä ei ole käytetty tekstin tuottamisessa.

Lähteet

Ala-Mantila, S., Hirvilammi, T., Jokela, S., Laine, M., & Weckroth, M. (2022**).** Kaupunkien rooli kestävyysmurroksessa – planetaarisen kaupungistumisen ja kaupunkien aineenvaihdunnan näkökulmat. *Terra*, *134*, 225–231. https://doi.org/10.30677/terra.116456

Alberti, M. (1996). Measuring urban sustainability. *Environmental Impact Assessment Review*, *16*(4), 381–384. https://doi.org/10.1016/S0195-9255(96)00083-2

Baines, J., & Morgan, B. (2004). Sustainability appraisal: A social perspective. Teoksessa B. Dalal-Clayton & B. Sadler (toim.), *Sustainability appraisal: A review of international experience and practice*. The Royal Norwegian Ministry of Foreign Affairs. Noudettu 16.10.2025 osoitteesta https://www.iied.org/sites/default/files/pdfs/migrate/G02194.pdf

Bowen, G. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, *9*(2), *28-29*. https://doi.org/10.3316/QRJ0902027

Brundtlandin komissio. (1987). *Report of the World Commission on Environment and Development: Our common future*. Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf

Cederlöf, F. (2023). *Kestävän kehityksen strateginen johtaminen Suomen pienissä kunnissa*. Aalto-yliopisto. Noudettu 17.10.2025 osoitteesta https://aaltodoc.aalto.fi/server/api/core/bitstreams/84bf2b1b-bbf1-4873-b51f-acebb26ac47d/content

Deininger, N., ym. (2019). *Cities taking lead on the sustainable development goals – A Voluntary Local Review handbook for cities*. Carnegie Mellon University. Noudettu

15.10.2025
osoitteesta https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2019/07/VLR_Handbook_7.7.19.pdf

Dempsey, N., Bramley, G., Power, S., & Brown, C. (2011). The social dimension of sustainable development: Defining urban social sustainability. *Sustainable Development*, *19*(5), 289–300. https://doi.org/10.1002/sd.417

Department of Economic and Social Affairs. (2020). *Handbook for the preparation of Voluntary National Reviews*. High-level political forum on sustainable development. Noudettu 17.10.2025 osoitteesta https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/27024Handbook_2021_EN.pdf

Elo, S., Kajula, O., Tohmola, A., & Kääriäinen, M. (2022). Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. *Hoitotiede*, *34*(4), 216–223.

Elliott, J. (2013). *An introduction to sustainable development* (4th ed.). New York: Routledge.

Espoon kaupunki. (n.d.) *Kestävä Espoo tehdään yhdessä*. Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://admin.espoo.fi/sites/default/files/2025-05/SDG-kortit_FI_03-2025_PRESS.pdf

Espoon kaupunki. (2025). *Toimintaympäristön tila*. Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://www.espoo.fi/fi/toimintaympariston-tila-espoossa

Espoon kaupunki. (26.5.2025). *Uusi kestävän kehityksen arviointiraportti on julkaistu – tavoitteet myös mukana toimintaympäristön tilassa*. Noudettu 15.10.2025 osoitteesta

https://www.espoo.fi/fi/uutiset/2025/05/uusi-kestavan-kehityksen-arviointiraportti-on-julkaistu-tavoitteet-myos-mukana-toimintaympariston

Espoon kaupunki. (2020). *Vapaaehtoinen paikallinen arvio – YK:n Agenda 2030 -julistuksen toimeenpano Espoon kaupungissa*. Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://admin.espoo.fi/sites/default/files/2021-09/EspooVLR2020_suomenkielinen_webres.pdf

Gibbs, D., & O'Neill, K. (2016). Future green economics and regional development: A research agenda. *Regional Studies*, *51*(1), 162–164. https://doi.org/10.1080/00343404.2016.1255719

Grober, U., & Moritz, R. (2015). The discovery of sustainability. Teoksessa J. Moritz (toim.), *Theories of sustainable development* (s. 1–7). United Kingdom: Routledge.

Hardin, R. (2006). Ecologically sustainable development: origins, implementation and challenges. *Desalination*. *187*(1-3), *230-231*. https://doi.org/10.1016/j.desal.2005.04.082

Hassan, A., & Lee, H. (2015). Towards the sustainable development of urban areas: An overview of global trends in trials and policies. *Land Use Policy*, *48*, 200–202. https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2015.04.029

Haughton, G. (1999). Environmental justice and the sustainable city. *Journal of Planning Education and Research*, *18*(3), 235–240. https://doi.org/10.1177/0739456X9901800305

Helsingin kaupunki. (2019). *Agendasta teoiksi – YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Helsingissä 2019*. Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://www.hel.fi/static/helsinki/julkaisut/SDG-VLR-Helsinki-2019-fi.pdf

Helsingin kaupunki. (2023). *Agendasta teoiksi – YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Helsingissä 2023.* Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://www.hel.fi/static/kanslia/Julkaisut/2023/agendasta-teoiksi-2023.pdf

Helsingin kaupunki. (2025). *Agendasta teoiksi – YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Helsingissä 2025.* Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://www.hel.fi/static/kanslia/Julkaisut/2025/agendasta-teoiksi-2025.pdf

Helsingin kaupunki. (2021). *From Agenda to Action – Implementation of the UN Sustainable development goals in Helsinki 2021.* Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://www.hel.fi/static/kanslia/Julkaisut/2021/From-Agenda-to-Action-2021.pdf

Holden, E., & Linnerud, K. (2007). The sustainable development area: Satisfying basic needs and safeguarding ecological sustainability. *Sustainable Development*, *15*(3), 179–188. https://doi.org/10.1002/sd.313

Hopwood, B., Mellor, M., O'Brien, G. (2005). Sustainable development: mapping different approaches. *Sustainable development. 13*(1), *39-40.* https://doi.org/10.1002/sd.244

Horodecka, A. (2024). Is Economic Development really becoming sustainable?. *Forum for Social Economics. 1-6.* https://doi.org/10.1080/07360932.2024.2401436

ICLEI. (n.d.) *Who we are.* Noudettu 17.10.2025 osoitteesta https://iclei-europe.org/who-we-are/

Intergovernmental Panel on Climate Chance. (2022). *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability.* Cambidge University Press. https://doi.org/10.1017/9781009325844

Jäntti, A., & Peltomaa, J. (2024). Kestävyys kuntajohtamisessa: Analyysi Suomen 21 suurimman kaupungin kuntastrategioista. *Focus Localis*, *52*(1). Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://journal.fi/focuslocalis/article/view/136148

Kautto, M., Metso, L. (2008). Sosiaalinen kestävyys – uusi poliittinen horisontti? *Yhteiskuntapolitiikka-lehti. 73*(4), *414-416.* https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201209117503

Klopp, J., Petretta, D. (2017). The Urban sutainable development goal: Indicators, complexity and the politics of measuring cities. *Cities.* 63, *92-95.* https://doi.org/10.1016/j.cities.2016.12.019

Kokkonen. (12.3.2025). *Ilmastonmuutos heittänyt monen suurkaupungin säät päälaelleen, kertoo tutkimus.* yle.fi. noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://yle.fi/a/74-20149136

Korhonen, E. (2024). *Paikallisarvio YK:n kestävän kehityksen tavoitteista Ylöjärvellä.* Ylöjärven kaupunki. Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://www.ylojarvi.fi/wp-content/uploads/2025/01/VLR-raportti-ylojarvi-2024.pdf

Kuntaliitto. (7.5.2025). *Empowering Sustainable Futures: Cities Leading the Way in Finland's Sustainability Journey – Key findings from the Five New Finnish Voluntary Reviews 2025.* Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/VLR-Policy-Brief-Finnish_Cities_2025.pdf

Kuntaliitto. (2025). *Kestävän kehityksen paikallisarvion (VLR) prosessin opas.* Noudettu 11.11.2025 osoitteesta https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2025/2333-kestavan-kehityksen-paikallisarvion-vlr-prosessin-opas

Lyytimäki, J., Lähteenoja, S., Sokero, M., Korhonen, S., Furman E. (2016). Agenda 2030 Suomessa: Kestävän kehityksen avainkysymykset ja indikaattorit. *Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 31/2016*. Noudettu 17.10.2025 osoitteesta https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75438/Agenda%202030%20Suomessa-Kestavan%20kehityksen%20avainkysymykset%20ja%20indikaattorit.pdf

Matthew, R., Hammill, A. (2009). Sustainable development and climate change. *International Affairs*. *85*(6), *24-27*. https://doi.org/10.1111/j.1468-2346.2009.00852.x

Meadows, D., Meadows, D., Randers, J., Behrens, W. (1972) *Limits to growth*. Clube of Rome. *23-24*.

MIELI Suomen Mielenterveys ry. (2024, 3. huhtikuuta). Suomessa asuvien mielenterveys on heikentynyt vielä koronapandemian jälkeenkin. *STT Info*. Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://www.sttinfo.fi/tiedote/70128657/suomessa-asuvien-mielenterveys-on-heikentynyt-viela-koronapandemian-jalkeenkin?publisherId=1863&lang=fi

Morgan, H. (2022) Conducting a Qualitative Document Analysis. *The Qualitative Report*, *27*(1), *64-75*. https://doi.org/10.46743/2160-3715/2022.5044

Murphy, K. (2017). The social pillar of sustainable development: a literature review and framework for policy analysis. *Sustainability: Science, Practice and Policy*. *8*(1), *15-22*. https://doi.org/10.1080/15487733.2012.11908081

Næss, P. (2001). Urban Planning and Sustainable Development. *European Planning Studies*. *9*(4), *508-511*. https://doi.org/10.1080/09654310120049871

Office of Disaster Preparedness and Management. (2006). *ODPM Select Committee Inquiry – Housing Supplu and Affordability*. Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a7c92c840f0b62aff6c29f6/6912.pdf

Ortiz-Moya, F., Reggiani, M. (2023). Contributions of the voluntary local review process to policy integration: evidence from frontrunner cities. *npj Urban Sustainability*. *3*(1), *22*. https://doi.org/10.1038/s42949-023-00101-4

Raudanpää, T., Huusko, E., Hyppänen, T. (2024). Kestävän kehityksen toteutuminen Joensuussa – Vapaaehtoinen arvio YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisesta Joensuun kaupungissa. Joensuun kaupunki. Noudettu 13.11.2025 osoitteesta https://climatejoensuu.fi/documents/3877132/0/YK+kestävän+kehityksen+tavoitteiden+toteutuminen+Joensuussa+%2C+valmis.pdf/8907cb17-0853-d338-d7b1-9beb2a814d4f

Reinikainen, T., Lyytimäki, J., Finel, N., Nieminen, H., Nyberg, E. (2022). *Kestävän kaupunkikehityksen indikaattorit – YK:n kaupunkikehitysohjelman ja kestävän kaupunkikehityksen seuranta*. Ympäristöministeriön julkaisuja 2022:15. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-361-389-8

Rennings, K., Wiggering, H. (1997). Steps towards indicators of sustainable development: Linking economi and ecological concepts. *Ecological Economics*. *20*(1), *26*. https://doi.org/10.1016/S0921-8009(96)00108-5

Salonen, A. O. (2010). *Kestävä kehitys globaalin ajan hyvinvointiyhteiskunnan haasteena*. Helsingin yliopiston digitaalinen arkisto HELDA. http://hdl.handle.net/10138/20067

Suomen kestävän kehityksen toimikunta. (2022). *Kestävän kehityksen toimikunnan Agenda 2030 -tiekartta*. Valtioneuvoston julkaisuja 2022:9. https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-024-0

Suri, S., Mirgalia, M., Ferrannini, A. (2021) Voluntary Local Reviews as Drivers for SDG Localisation ans Sustainable Human Development. *Journal of Human Development and Capabilities*. *22*(4), *726*. https://doi.org/10.1080/19452829.2021.1986689

Stockholm Resilience Center. (28.2.2017). *Contributions to Agenda 2030*. Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://www.stockholmresilience.org/research/research-news/2017-02-28-contributions-to-agenda-2030.html

Tampereen kaupunki. (2022). *Kestävän tekemisen kaupunki – Paikallisarviointi YK:n kestävän kehityksen tavoitteista Tampereella 2022*. Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://www.tampere.fi/sites/default/files/2022-06/Tampere_VLR-raportti_2022_FI_0.pdf

Tampereen kaupunki. (2025). *Kestävän tekemisen kaupunki – Paikallisarviointi YK:n kestävän kehityksen tavoitteista Tampereella 2025*. Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://www.tampere.fi/sites/default/files/2025-06/Tampere_VLR-seurantaraportti_2025_170625.pdf

Tuomi, J., Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi. Uudistettu laitos.

Turun kaupunki. (2020). *Näin Turku tekee hyvää, kestävää ja parempaa kaupunkia – YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Turussa 2020*. Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://www.turku.fi/sites/default/files/document/turun-kaupungin-vlr-raportti-2020.pdf

Turun kaupunki. (2022). *Kestävän kehityksen Agenda 2030 -tiekartta – Askelmerkit kestävään tulevaisuuteen*. Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://www.turku.fi/sites/default/files/document/turun-kaupungin-vlr-raportti-2022.pdf

Turun kaupunki. (2025). *Turku 2025 – Kestävän kehityksen tavoitteet ja edistyminen*. Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://www.turku.fi/sites/default/files/document/turun-kaupungin-vlr-raportti-2025-fi-verkko.pdf

Un-Habitat. (2009). *Planning Sustainable cities: Global Report on Human Settlements 2009*. London: Routledge, *4*.

Vallance, S., Perkins, H., Dixon, J. (2011). What is social sustainability? A clarification of concepts. *Geoforum*. *42*(3), *342-344*. https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2011.01.002

Vantaan kaupunki. (2021). *Vastuullinen Vantaa kuuluu kaikille – Vantaan kestävän kehityksen raportointi 2021*. Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://www.vantaa.fi/sites/default/files/document/VastuullinenVantaa_2021.pdf

Vantaan kaupunki. (2023). *Vastuullinen Vantaa kuuluu kaikille – Vantaan kestävän kehityksen raportointi 2023*. Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://www.vantaa.fi/sites/default/files/document/Vastuullinen_Vantaa_kuuluu_kaikille_2023.pdf

Vantaan kaupunki. (2025). *Vastuullinen Vantaa kuuluu kaikille – Vantaan kestävän kehityksen raportointi 2025*. Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://www.vantaa.fi/sites/default/files/document/Kestävän%20kehityksen%20raportti%202025.pdf

Verma, M. (2021) *Environment and Sustainable Development: Perspectives and Issues*. Routledge India. *331-335*. https://doi.org/10.4324/9781003093503

Wallin, A. (2024). *Vihreän maankorkoeron teoria*. Focus localis, *64-65*. https://urn.fi/URN:NBN:fi:tuni-202403132843

Weiland, S., Hickmann, T., Ledere, M., Marquart, J., Schwindenhammer, S. The 2030 Agenda for Sustainable Development: Transformative change through the Sustainable Development Goals. *Politics and Governance*. *9*(1), *91-92*. https://doi.org/10.17645/pag.v9i1.4191

Yhdistyneet Kansakunnat. (2017). *New Urban Agenda*. (A/RES/71/256). Noudettu 17.10.2025 osoitteesta https://habitat3.org/wp-content/uploads/NUA-English.pdf

Yhdistyneet Kansakunnat. (21.10.2015). *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*. (A/RES/70/1). Noudettu 15.10.2025 osoitteesta https://kestavakehitys.fi/documents/2167391/2186383/Agenda2030_epävirallinen+suomennos.pdf/707fe444-6540-49d6-86a3-fd6bee1cf345/Agenda2030_epävirallinen+suomennos.pdf?t=1461157452000

Liitteet

Liite 1. Turun vastaukset

Turku				
Kysymykset	Raportit	Haastattelut	Teemat	Pääluokka
Miksi VLR-raportointi on otettu käyttöön?	”Turulla on pitkät perinteet kestävän kehityksen edistämisessä — Turku haluaa ottaa vastuuta ja toimia esimerkkinä maailmanlaajuisen kestävyyden haasteiden ratkaisemisessa.” (Turku, 2020, s. 2), ”Turku tahtoo myös toimia kestävän kehityksen edistäjänä kaupunkitasolla ja innostaa muita kaupunkeja raportoimaan ja jakamaan Agenda 2030 toimeenpanon hyviä malleja ja käytäntöjä” (Turku, 2020, s. 5), ”Kaupunkien ja kaupunkiverkostojen rooli kestävän kehityksen tavoitteiden paikallisina edistäjinä ja maailmanlaajuisina vaikuttajina on kiistaton.” (Turku, 2020, s. 2)	”Turkuhan on yksi maailman ensimmäisiä kaupunkeja ketkä lähti tähän VLR-raportointiin ja se varmaan lähti tuolta meidän johdon puolelta silloin, että meillä on aika vahva tuki kestävän kehityksen edistämiseen ja tehdään paljon YK:n kanssa ja muiden tän asian ympärillä olevien verkoston kanssa yhteistyötä ja meiltä tuli johdosta se toive”	edelläkävijyys, johdon toive, kansainvälinen suunnannäyttö	kaupunki edelläkävijänä, yhteistyö ja verkostot, strateginen johtaminen
Kuinka kaupunki hyödyntää tai pyrkii hyödyntämään raportointia päätöksenteon tukena ja kestävämmän kaupungin toimenpiteiden ohjaamisessa?	”Tehdyn arvioinnin avulla kaupunki voi päivittää ja muuttaa olemassa olevia suunnitelmia, ohjelmia ja toimenpiteitä sekä laatia uusia. Jatkossa kaupunki voi myös helpommin arvioida ja valita sellaiset toimenpiteet, joilla saadaan aikaan eniten vaikuttavuutta.” (Turun kaupunki, 2020, s. 80) ”Turku tahtoo myös toimia kestävän kehityksen edistäjänä kaupunkitasolla ja innostaa muita kaupunkeja raportoimaan ja jakamaan Agenda 2030 toimeenpanon hyviä malleja ja käytäntöjä” (Turku, 2020, s. 5) ”Itsearvioinnin yhtenä tavoitteena on myös lisätä kaupungin sisäistä ja poikkihallinnollista yhteistyötä, osaamista ja kompetenssia sekä luoda yhteinen visio kaupungin kestävän kehityksen tavoiteasetannasta.” (Turku, 2020, s. 81)	“Se kokoaa tavallaan kestävyyden eri näkökulmat, jotka on kaupunkiorganisaatiossa herkästi aika siiloutuneita” – ““ – “siellä nostetaan esiin myös semmoisia kehityskohtia ja aukkokohtia meidän omassa organisaatiossa. Eli ei vaan kerrota, että mitä kaikkea me tehdään jo tosi hyvin, vaan että analysoidaan just sen koko kehikon kautta, jolloin pystytään tunnistamaan että missä siellä on aukkoja ja sitten toisaalta myös ristiriitoja ja päällekkäisyyksi” – “se on toiminut myös ihan sellaisena tietoisuuden lisäämisen harjoituksena.” – ”Mutta että kyllähän mä toki toivon, että se raportti myös vaikuttaisi esimerkiksi sillä olisi tällainen strategiakytkös.” … ””jos ajatellaan ylipäätään tätä kestävää kehitystä, niin eihän se ole pelkästään se raportti vaan se, että meillähän se on käytössä kaikessa mitä me tehdään.”—” se antaa myös tiedolla johtamisen välineet siihen että mihin suuntaan mennään.” — ”esimerkiksi me varmasti hyödynnetään tätä tosi paljon nyt tässä kohtaa kun valmistellaan uutta kaupunki strategiaa. Ja myös sitten mahdollisesti kun meillä nyt on vaalikevät tänä vuonna niin sitten toivottavasti myös pormestariohjelmassa hyödynnetään sitä tietoa, että mitkä on ne tulevat haasteet mitä meidän asiantuntijat on nostanut esiin.”	tavoitteiden vaikutus toimenpiteisiin, suunnannäyttö, yhteistyön, osaamisen ja yhteisen vision luominen	strateginen johtaminen, yhteistyö ja verkostot
”Mitä lisäarvoa VLR-raportti tuo kaupunkikehitykseen liittyvät haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistamiseen nykyhetkessä ja tulevaisuudessa”.	"Ensimmäisellä arviointikerralla tarkoituksena oli selvittää kaupungin lähtötaso ja paikantaa ne alueet ja tavoitteet, joissa Turulla on parannettavaa Agenda 2030 toimeenpanoa ajatellen." (Turku, 2020, s. 4)	”Ollaan niinku samaan aikaan käyty keskustelua mahdollisimman monen eri teeman asiantuntijan kanssa, joilla on se oman alansa paras näkemys, eli saadaan aika reaaliaikaista tietoa”	lähtötason määrittäminen	strateginen johtaminen

Liite 2. Espoon vastaukset

Turku				
Kysymykset	Raportit	Haastattelut	Teemat	Pääluokka
Miksi VLR-raportointi on otettu käyttöön?	”Turulla on pitkät perinteet kestävän kehityksen edistämisessä — Turku haluaa ottaa vastuuta ja toimia esimerkkinä maailmanlaajuisen kestävyyden haasteiden ratkaisemisessa.” (Turku, 2020, s. 2), ”Turku tahtoo myös toimia kestävän kehityksen edistäjänä kaupunkitasolla ja innostaa muita kaupunkeja raportoimaan ja jakamaan Agenda 2030 toimeenpanon hyviä malleja ja käytäntöjä” (Turku, 2020, s. 5), ”Kaupunkien ja kaupunkiverkostojen rooli kestävän kehityksen tavoitteiden paikallisina edistäjinä ja maailmanlaajuisina vaikuttajina on kiistaton.” (Turku, 2020, s. 2)	”Turkuhan on yksi maailman ensimmäisiä kaupunkeja ketkä lähti tähän VLR-raportointiin ja se varmaan lähti tuolta meidän johdon puolelta silloin, että meillä on aika vahva tuki kestävän kehityksen edistämiseen ja tehdään paljon YK:n kanssa ja muiden tän asian ympärillä olevien verkoston kanssa yhteistyötä ja meiltä tuli johdosta se toive”	edelläkävijyys, johdon toive, kansainvälinen suunnannäyttö	kaupunki edelläkävijänä, yhteistyö ja verkostot, strateginen johtaminen
Kuinka kaupunki hyödyntää tai pyrkii hyödyntämään raportointia päätöksenteon tukena ja kestävämmän kaupungin toimenpiteiden ohjaamisessa?	”Tehdyn arvioinnin avulla kaupunki voi päivittää ja muuttaa olemassa olevia suunnitelmia, ohjelmia ja toimenpiteitä sekä laatia uusia. Jatkossa kaupunki voi myös helpommin arvioida ja valita sellaiset toimenpiteet, joilla saadaan aikaan eniten vaikuttavuutta.” (Turun kaupunki, 2020, s. 80) ”Turku tahtoo myös toimia kestävän kehityksen edistäjänä kaupunkitasolla ja innostaa muita kaupunkeja raportoimaan ja jakamaan Agenda 2030 toimeenpanon hyviä malleja ja käytäntöjä” (Turku, 2020, s. 5) ”Itsearvioinnin yhtenä tavoitteena on myös lisätä kaupungin sisäistä ja poikkihallinnollista yhteistyötä, osaamista ja kompetenssia sekä luoda yhteinen visio kaupungin kestävän kehityksen tavoiteasetannasta.” (Turku, 2020, s. 81)	“Se kokoaa tavallaan kestävyyden eri näkökulmat, jotka on kaupunkiorganisaatiossa herkästi aika siiloutuneita” – ““ – “siellä nostetaan esiin myös semmoisia kehityskohtia ja aukkokohtia meidän omassa organisaatiossa. Eli ei vaan kerrota, että mitä kaikkea me tehdään jo tosi hyvin, vaan että analysoidaan just sen koko kehikon kautta, jolloin pystytään tunnistamaan että missä siellä on aukkoja ja sitten toisaalta myös ristiriitoja ja päällekkäisyyksi” – “se on toiminut myös ihan sellaisena tietoisuuden lisäämisen harjoituksena.” – ”Mutta että kyllähän mä toki toivon, että se raportti myös vaikuttaisi esimerkiksi sillä olisi tällainen strategiakytkös.” … ””jos ajatellaan ylipäätään tätä kestävää kehitystä, niin eihän se ole pelkästään se raportti vaan se, että meillähän se on käytössä kaikessa mitä me tehdään.”—” se antaa myös tiedolla johtamisen välineet siihen että mihin suuntaan mennään.” — ”esimerkiksi me varmasti hyödynnetään tätä tosi paljon nyt tässä kohtaa kun valmistellaan uutta kaupunki strategiaa. Ja myös sitten mahdollisesti kun meillä nyt on vaalikevät tänä vuonna niin sitten toivottavasti myös pormestariohjelmassa hyödynnetään sitä tietoa, että mitkä on ne tulevat haasteet mitä meidän asiantuntijat on nostanut esiin.”	tavoitteiden vaikutus toimenpiteisiin, suunnannäyttö, yhteistyön, osaamisen ja yhteisen vision luominen	strateginen johtaminen, yhteistyö ja verkostot
”Mitä lisäarvoa VLR-raportti tuo kaupunkikehitykseen liittyvät haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistamiseen nykyhetkessä ja tulevaisuudessa”.	"Ensimmäisellä arviointikerralla tarkoituksena oli selvittää kaupungin lähtötaso ja paikantaa ne alueet ja tavoitteet, joissa Turulla on parannettavaa Agenda 2030 toimeenpanoa ajatellen." (Turku, 2020, s. 4)	"Ollaan niinku samaan aikaan käyty keskustelua mahdollisimman monen eri teeman asiantuntijan kanssa, joilla on se oman alansa paras näkemys, eli saadaan aika reaaliaikaista tietoa”	lähtötason määrittäminen	strateginen johtaminen

Liite 3. Vantaan vastaukset

Vantaa				
Kysymykset	Raportit	Haastattelut	Teemat	Pääluokka
Miksi VLR-raportointi on otettu käyttöön?	”Vantaan kaupunginhallitus päätti 6.4.2020 kokouksessaan liittyä Helsingin, Espoon ja Turun joukkoon ja julkaista oman VLR-raporttinsa vuonna 2021. Raportti on toteutettu osana vastuullisuuden strategiateemaa.” (Vantaa, 2021, s. 6), ”Raportin tarkoituksena on kartoittaa kuluneen valtuustokauden strategian ja kestävän kehityksen tavoitteiden yhteydet, joiden pohjalta voidaan antaa suosituksia ja tehdä suunnitelmia tulevaisuutta varten sekä jakaa hyviä käytäntöjä.” (Vantaa, 2021, s. 5),		esimerkin seuraaminen, kaupunkien roolin korostaminen	yhteistyö ja verkostot, strateginen johtaminen
Kuinka kaupunki hyödyntää tai pyrkii hyödyntämään raportointia päätöksenteon tukena ja kestävämmän kaupungin toimenpiteiden ohjaamisessa?	”Vantaalla kehitetään prosesseja, joilla kokonaisvaltaista näkökulmaa kestävyyteen saadaan vahvistettua. Tätä pyritään tuomaan muun muassa hankkeilla kehittämiseen. Kaupungin järjestämille tapahtumille on otettu käyttöön vastuullisuusperiaatteet, jotka sisältävät kattavasti kestävän kehityksen eri näkökulmia. Kaikkien uusien työntekijöiden perehdytyskokonaisuuteen on sisällytetty osio kestävästä kehityksestä. Vantaalle on tehty omat SDG-sanoitukset, jotka helpottavat tavoitteiden tuomista paikalliseen kontekstiin ja jokaisen oman työn näkemistä osana kestävän kehityksen työtä.” (Vantaan kaupunki, 2025, s. 12)	“Vaikka tätä raporttia ei tehdä eikä kannata tehdä joka vuosi eikä välttämättä edes joka toinen vuosi, niin meillähän on tähän raporttiin tehty mittaristo joka vastaa jokaiseen SDG:hen” – “kaupunginvaltuusto käy nämä läpi joka vuosi ja katsotaan mihin suuntaan ollaan menty, että mittareiden lisäksi sitten tietysti kootaan sinne semmoinen tietopaketti, että miltä näyttää – “Se on aktiivisesti meidän päätöksenteossa mukana”, ”Kyllähän sitä esiteltiin esimerkiksi valtuustolle, että siinä on on tavallaan just se, että miten se viedään luottamushenkilöille. Että sitä nyt vähintäänkin annetaan tiedoksi ja ja annetaan heille mahdollisuus tarttua niihin asioihin, mitä siellä on nostettu.” — ” pitää tavallaan monta kanavaa pitkin tuoda aina sitä viestiä” — ”Me tehtiin nyt silleen, että me laitettiin sinne VLR:ään ihan toimenpidesuosituksia, että mitä me niinku tavallaan sitten asiantuntijaryhmässä, joka sen raportin on koonnut niin suositellaan vantaan kaupungille.” — ” voidaan niinku asiantuntijoiden kesken tehdä hyvinkin hedelmällistä yhteistyötä, mutta jos sieltä puuttuu tavallaan se johdon sitoutuminen ja sellainen, että että sitä kautta kanssa tulisi niitä että nyt laajemmin otetaan tämmöisiä asioita käyttöön, niin sitten se jää kuitenkin aika pieneksi.”	päätöksenteon tukeminen, tiedoksi antaminen, viestiminen, toimenpidesuositusten tarjoaminen, johdon sitoutumisen ja vahvan tahtotilan tärkeys, tavoitteiden ja kaupungin toimien suunnittelun yhdistäminen, oppiminen	strateginen johtaminen, viestintä
”Mitä lisäarvoa VLR-raportti tuo kaupunkikehitykseen liittyvät haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistamiseen nykyhetkessä ja tulevaisuudessa”.		”Ei tavallaan VLR-raportti asiasisällöllisesti tuo ehkä niin paljon uutta siihen nähden mitä siellä kaupungissa muutenkin raportoidaan, mutta että se tuo just sen kokonaiskuvan.” — ”Ja just ehkä sen ymmärryksen siitä, että miten asiat linkittyy toisiinsa ja miten siellä saattaa olla niitä ristiriitoja ja semmosia katvealueita kestävän kehityksen näkökulmasta, että se on uusi tapa kehystää sitä mitä muutenkin tehdään.” — ”Se lisäarvo pitää just löytää siitä, että sä näet siellä ne linkitykset toisiin kaikkien kestävän kehityksen eri osa-alueiden välillä.” — ”Tavallaan se holistinen näkökulma auttaa tuomaan sitä esille, että teillä on tämmöiset prioriteetit, mutta nää on itseasiassa ristiriidassa.”	kokonaiskuvan tuominen, linkittymisen ja ristiriitojen ymmärtäminen, prioriteettien ja toimien arvioiminen	strateginen johtaminen

Liite 4. Tampereen vastaukset

Tampere				
Kysymykset	Raportit	Teemat	Pääluokka	
Miksi VLR-raportointi on otettu käyttöön?	”Tampere on vahvasti osa kansainvälistä vastuullisten suunnannäyttäjien kaupunkiverkostoa." (Tampere, 2022, s. 3), ”Tampere vahvisti sitoutumisensa Agenda 2030:n toimeenpanoon strategian hyväksymisen yhteydessä marraskuussa 2021. — Strategiaan tunnistettiin ne SDG-tavoitteet, joita strategian painopisteet ja linjaukset erityisesti edistävät — samalla kuitenkin linjattiin, että Tampereen kaupunkikonserni edistää Agenda 2030 -tavoitteita kokonaisuutena strategisen johtamisjärjestelmänsä avulla…" (Tampere, 2022, s. 5), ”VLR-arviointi on laadittu jatkona vuonna 2021 tehdylle kaupungin strategiatyölle…" (Tampere, 2022, s. 5), ”Tampereen arvioinnissa esitellään laaja-alaisesti tamperelaisia toimia, ratkaisuja ja uusia malleja — jotka korostavat eri toimijoiden välisen yhteistyön merkitystä…" (Tampere, 2022, s. 3)”	tiedon tuottaminen, yhteistyö, kaupunkistrategian merkitys, edelläkävijyys	kaupunki edelläkävijänä, yhteistyö ja verkostot, strateginen johtaminen	
Kuinka kaupunki hyödyntää tai pyrkii hyödyntämään raportointia päätöksenteon tukena ja kestävämmän kaupungin toimenpiteiden ohjaamisessa?	”Tärkeänä SDG-tavoitteiden paikallisen edistämisen keinona on SDG-tavoitteiden kytkeminen osaksi kaupungin toiminnan jokapäiväistä suunnittelua, johtamista ja seurantaa eli SDG-tavoitteiden integroiminen osaksi kaupungin strategista johtamisjärjestelmää ja toiminnan ja talouden suunnittelun prosessia.” (Tampereen kaupunki, 2022, s. 72), "Strategiaprosessin aikana tunnistettiin Tampereelle keskeiset Agenda 2030:n tavoitteet, joita strategian linjauksin viedään eteenpäin. Samalla linjattiin kaupungin edistävän Agenda-toimintaohjelmaa ja sen tavoitteita kokonaisuutena hyödyntäen strategista johtamisjärjestelmää.” (Tampereen kaupunki, 2025, s. 4), ”Sen halutaan toimivan avauksena kestävän kehityksen laajan ymmärryksen ja globaalin, ylisukupolvisen näkökulman vahvistamiselle kaupunkikonsernin sisällä.” (Tampereen kaupunki, 2022, s. 5), ”Tarkastelutapa tukee hyvin kokonaisuuksien johtamista, sisäisen yhteistyön edistämistä ja päätösten vaikutusten kokonaisvaltaista arviointia…” (Tampereen kaupunki, 2022, s. 71), ”Agenda 2030 -tavoitteiden toimeenpanossa Tampereella on kuluvan valtuustokauden aikana syvennetty tavoitteiden linkitystä paikalliseen toimintaan mm. poikkihallinnollisissa keskusteluissa ja hyödyntämällä yhdessä muiden isojen kaupunkien kanssa yhteiskehitettyjä työkaluja sekä toimintamalleja. Erilaisia SDG-analyysejä on laadittu esimerkiksi erillisohjelmille, kuvattu talousarvion vuositavoitteiden yhteydessä sekä testattu strategisessa hankekehittämisessä. ” (Tampereen kaupunki, 2025, s. 6)	tavoitteiden integoiminen strategiaan ja toimintaan, ymmärryksen lisääminen, yhteistyön edistäminen, päätösten arviointi	strateginen johtaminen, oppiminen ja osallistaminen, yhteistyö ja verkostot	
”Mitä lisäarvoa VLR-raportti tuo kaupunkikehitykseen liittyvät haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistamiseen nykyhetkessä ja tulevaisuudessa”.	Merkittävin lisäarvo Agenda 2030 -työstä Tampereella on valtuustokaudella syntynyt tavoitteiden keskinäisriippuvuuden hahmottumisen kautta, mikä on avannut tien kestävyyden systeemisemmälle tarkastelulle ja edistämiselle. (Tampere, 2025, s.4)	keskinäisriippuvuuksien ymmärtäminen	oppiminen ja osallistaminen, strateginen johtaminen	

Liite 5. Helsingin vastaukset

Helsinki			
Kysymykset	Raportit	Teemat	Pääluokka
Miksi VLR-raportointi on otettu käyttöön?	”Helsinki päätti syyskuussa 2018 seurata New Yorkin esimerkkiä ja ensimmäisenä kaupunkina Euroopassa sitoutua kestävän kehityksen tavoitteiden raportointiin kaupunkitasolla” (Helsinki, 2019, s. 2), ”Pidemmän tähtäimen visio on tuottaa ratkaisuja ja tietoa, jotka auttavat kaupunkeja ympäri maailmaa toteuttamaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteita.” (Helsinki, 2019, s. 2), ”Merkittävä osa kestävän kehityksen tavoitteiden tosiasiallisesta toimeenpanosta toteutuu paikallisella tasolla. Kaupunkien rooli tavoitteiden onnistumisessa on merkittävä.” (Helsinki, 2019, s. 2), ”Raportointi auttaa konkretisoimaan, miten Helsingin strategia vastaa YK:n tavoitteisiin” (Helsinki, 2019, s. 2), ”Raportoinnin tavoitteena on — tuottaa ymmärrettävää ja avointa tietoa kaupungin kestävästä kehityksestä” (Helsinki, 2019, s. 2)	edelläkävijyys, kansainvälinen yhteistyö ja suunnannäyttö, kaupunkien roolin korostaminen, kaupunkistrategian tarkastelu, tiedon tuottaminen	kaupunki edelläkävijänä, yhteistyö ja verkostot, strateginen johtaminen
Kuinka kaupunki hyödyntää tai pyrkii hyödyntämään raportointia päätöksenteon tukena ja kestävämmän kaupungin toimenpiteiden ohjaamisessa?	"Strategiakauden 2021–2025 aikana on kehitetty talouden ja toiminnan suunnittelun kytköstä kestävään kehitykseen — lisättiin talousarviotavoitteiden linkitys SDG-tavoitteisiin osaksi tavoitetaulukkoa.” (Helsingin kaupunki, 2025, s. 17), "Arvion tavoitteena on: • antaa kokonaiskuva ja ymmärrystä Helsingin tilasta ja edistymisestä YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamisessa • tuoda avoimesti esiin Helsingin onnistumisia ja kehityskohteita • kehittää ja syventää keskeisten kestävyysteemojen arviointia ja mittareita.” (Helsingin kaupunki, 2023, s. 6), ”Kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamisessa tulisi jatkaa strategisesti vaikuttavimpien toimien tunnistamista ja toimeenpanoa tehokkaammin osana keskeisimpiä prosesseja, kuten talouden ja investointien sekä maankäytön ja rakentamisen suunnittelua.” (Helsingin kaupunki, 2025, s. 13), Analyysityökalu on todettu hyödylliseksi tavaksi arvioida kokonaisvaltaisemmin ohjelmien laajempia vaikutuksia. Analyysityökalussa arvioidaan, onko ohjelmalla mahdollisesti suoria tai välillisiä positiivia tai negatiivisia vaikutuksia kuhunkin kestävän kehityksen tavoitteeseen.” (Helsingin kaupunki, 2025, s. 17), ”Helsinki tarkasteli jo käytössä olevan ilmastobudjetoinnin lisäksi kestävän kehityksen budjetointia kokonaisuutena, erityisesti talousarviotavoitteiden asettamista sekä vaikuttavuus- ja kestävyysnäkökulmaa. Kehitystyössä tehtiin taustaselvitys toimialojen talousarviotavoitteiden suhteesta SDG-tavoitteisiin ja kaupunkistrategian keskeisiin kestävyystavoitteisiin vuosina 2022 ja 2023 sekä lisättiin talousarviotavoitteiden linkitys SDG-tavoitteisiin osaksi tavoitetaulukkoa.” (Helsingin kaupunki, 2025, s. 17)	tavoitteiden ja toimien suunnittelun yhdistäminen, kokonaiskuvan ja ymmärryksen lisääminen, onnistumisten ja kehityskohteiden esiin tuominen	strateginen johtaminen,
”Mitä lisäarvoa VLR-raportti tuo kaupunkikehitykseen liittyvät haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistamiseen nykyhetkessä ja tulevaisuudessa”.	”Arvion avulla pyrimme kehittämään Helsingin kestävän kehityksen mittareita ja tiedolla johtamista. Samalla raportti antaa mahdollisuuden arvioida toimiemme vaikuttavuutta ja tunnistaa mahdollisia ristikkäisiä tavoitteita.” (Helsingin kaupunki, 2023, s. 3), ”The dozens of stories included in this report demonstrate that the City’s divisions and municipal enterprises have been actively carrying out a diverse range of actions that promote the UN Sustainable Development Goals. ” (Helsingin kaupunki, 2021, s. 60)	kaupunkilaisten tarinat, mittarit, ristikkäiset tavoitteet	oppiminen ja osallistaminen, strateginen johtaminen

Liite 6. Ylöjärven vastaukset

Ylöjärvi			
Kysymykset	Raportit	Teemat	Pääluokka
Miksi VLR-raportointi on otettu käyttöön?	"Ensimmäisenä pienempänä kaupunkina Suomessa Ylöjärvi pyrkii osoittamaan tietä myös muille pienemmille kunnille siitä, kuinka oman roolin tunnistaminen on tärkeää koko Suomessa." (Ylöjärvi, 2024, s. 8), "Raportti on toteutettu, jotta sen avulla voidaan tarkastella strategiaa kestävän kehityksen näkökulmasta, erityisesti tulevaa strategian päivitystä varten." (Ylöjärvi, 2024, s. 29)	edelläkävijyys, strategian päivitys	kaupunki edelläkävijänä, strateginen johtaminen
Kuinka kaupunki hyödyntää tai pyrkii hyödyntämään raportointia päätöksenteon tukena ja kestävämmän kaupungin toimenpiteiden ohjaamisessa?	"Lisäksi kestävän kehityksen indikaattorien ottaminen mukaan strategian alaisten ohjelmien ja toimenpiteiden suunnittelussa sekä toimeenpanossa mahdollistaisi kestävän kehityksen kokonaisvaltaisemman huomioimisen toimissa." (Ylöjärvi, 2024, s. 31)	tavoitteiden ja kaupungin toimien suunnittelun yhdistäminen	strateginen johtaminen
”Mitä lisäarvoa VLR-raportti tuo kaupunkikehitykseen liittyvät haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistamiseen nykyhetkessä ja tulevaisuudessa”.			

Liite 7. Joensuun vastaukset

Joensuu				
Kysymykset	Raportit	Teemat	Pääluokka	
Miksi VLR-raportointi on otettu käyttöön?	” Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista on arvioitu kaupungin strategi-an pohjalta. Kuten selvitys osoittaa, kestävän kehityksen tavoitteita edistetään Joensuussa jo monilla strategiaa tarkentavilla ohjelmilla, sekä konkreettisilla toimenpiteillä, vaikka kestävän kehityksen tavoitteet eivät suoranaisesti ole strategian lähtökohtana.” (Joensuun kaupunki, 2024, s. 61-62). "Näitä tavoitteita on hyvä tarkastella kaupungin strategian päivittämisen yhteydessä, sillä kestävän kehityksen tavoitteet toimivat viitekehyksenä, jonka kautta kaupungin toimintoja tarkastellaan." (Joensuun kaupunki, 2024, s. 62).	strategian päivitys	strateginen johtaminen	
Kuinka kaupunki hyödyntää tai pyrkii hyödyntämään raportointia päätöksenteon tukena ja kestävämmän kaupungin toimenpiteiden ohjaamisessa?	"Raportti toimii työkaluna sosiaalisen, ekologisen ja taloudellisen kestävyyden tarkastelemiseksi kaupungin eri toimialoilla." (Joensuun kaupunki, 2024, s. 62)	tavoitteiden ja kaupungin toimien suunnittelun yhdistäminen	strateginen johtaminen	
”Mitä lisäarvoa VLR-raportti tuo kaupunkikehitykseen liittyvät haasteiden ja mahdollisuuksien tunnistamiseen nykyhetkessä ja tulevaisuudessa”.				

Liite 8. Tutkimushaastattelun kysymykset.